

BOGDANIA

Revistă de creație și cultură

Anul VIII / Nr. 75-76 / 2020

Lunile: septembrie-octombrie 2020

Cuprins

1. Ionel Marin: Despre educație, libertate și armonie socială –3
2. Corneliu Cristescu: Mari domnitori ai neamului românesc – Mihai Viteazul, Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei – 6
3. Stelian Gomboș: Câteva gânduri la vreme de pandemie... –12
4. Elena Buică: Capacitatea de adaptare –17
5. Victor Ravini: Misterele dionysiace la Euripide- Dionysos sau prezența unui absent –20
6. Octavian Lupu: Binele și răul în creștinism și taonism –24
7. B. Todică: Împușcat pentru o carte –26
8. Ionel Marin: Im memoriam: Savantul Gheorghe Gh. Longinescu –27
9. Beatrice Alexandra Kiseleff: Picătura de limba română –29
10. Poeme inedite de Cristian Petru Bălan –30
11. Medalion liric: Nicolae Vasile, Nicolae Mătcăș, Agafia Drăgan, Marcel Miron, Maria Filipoiu, Adrian Botez, Genoveva Mateev, Ovidiu Țuțuianu, Vasile Groza, Irina Lucia Mihalca, Lucia Silvia Podeanu, Nicolae Doftoreanu, Victoria Furcoiu, Ionel Marin –32
12. Proză scurtă: Florentin Smarandache Povestirea 1-0(?) – 43
13. Silvan G. Escu: Responsabili de destin – 46
14. Nadia Urian Linul: Grijă – 47
15. Din creațiile tinerilor premiați la Festivalul de creație literară Bogdania: Prodescu Vasile-Rareș și Panait Raluca Maria – 49
16. Eleva Galer Teodora: Povestirea „Întâlnirea cu Roald Dahl” – 52
17. Cronici literare, recenzii, comentarii semnate de scriitorii: Geo Călugăru, Radu Șerban, Dan Florică, Andrei Pogany, Ion C. Ștefan și Vasilica Grigoraș – 53
18. Interviuuri: Ecaterina Chifu interviu cu domnul Gheorghe A. Stroia, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe –70
19. Ben Todică interviu cu doamna Melania Rusu Caragioiu –72
20. Traduceri de Michael Tudor în germană din lirica poetei Irina Lucia Mihalca –76
21. Semnal editorial –79
Coperta: Ing. Stoica Marian
- Canalul Dunăre-Marea Neagră

Revista BOGDANIA, revistă de creație și cultură este fondată și editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Apare o dată la două luni.
ISSN 2343-8061; ISSN-L 2343-8061

REDACȚIA REVISTEI BOGDANIA

Ionel N. MARIN

(Președinte Asociația cultural-umanitară Bogdania)

Redactor șef

Editori seniori: Nicolae Vasile

Redactori: Vasile Groza, Geo Călugăru, Ben Todică, Michaela Al. Orescu, Adrian Nicolae Popescu, Maria Filipoiu, Corneliu Cristescu.

Secretar de redacție: Simona Mateev

Membri de onoare:

Acad. Valeriu D. Cotea

Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (SUA) - cercetător științific, matematician, scriitor, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA) - membru titular USR și al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte; pictor, sculptor.

GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacției: Focșani, Strada

Contemporanul nr.28, cod 620065, jud. Vrancea

Telefon mobil: **0752862369**.

Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail:

ionelmarin55@gmail.com

În numele libertății de exprimare, autorii răspund în mod direct, conform legilor în vigoare, de conținutul materialelor publicate. Textele nu se înapoiază. Vă așteptăm alături de noi!

Prețul revistei tipărite – 20 ron

Revista Bogdania digitală poate fi cumpărată accesând Site-ul: **www. revistabogdania.ro**

Contravaloarea abonamentului se depune în contul Asociației Cultural-umanitare Bogdania:

RO11BRMA0999100047750380, în RON;

RO11BRMA0999100047751156, în euro,

Banca Românească, Filiala Focșani, județul Vrancea; CIF (cod înregistrare fiscală) - 29080784.

Revista Nr. 75-76, septembrie-octombrie 2020

Editorial**Ionel MARIN****Despre educație, libertate și armonie socială**

Omul, mărgăritar al lumii, este singura ființă, conștientă de Sine, care cugetă și doar îmbrăcat în haina luminii, descătușat de răutate și frică, înflorește și produce bucurie semenilor și lumii.

Este fascinant, perfect Universul (Pluriversul) creat de Dumnezeu și desigur un rol important în această creație îl are Omul, ființă dornică de Absolut și unică în manifestare.

Fiecare dintre noi, aparținem unui popor, unei Patrii în care ne naștem și pe care suntem datori a o ajuta, prețui, iubi și transmite urmașilor și mai înfloritoare.

Fiecare este unicat și din iubire ne naștem, creștem și ne putem bucura de fiorii formidabili ai vieții. Iar copiii noștri sunt comori, prin ei putem atinge cerul și împreună cu tinerii constituie baza viitorului unei țări.

Și noi avem conștiința rădăcinilor, o istorie și o cultură bogată. Prof. Marc Pagel (Universitatea de bio informatică Reading, Anglia) afirma: „Acum 10.000 de ani în spațiul carpatic a existat o cultură, un popor care vorbea o limbă unică și precursora a sanscritei și latinei”. Poporul român a învățat lecția conviețuirii pașnice, a respectării și întraajutorării reciproce.

Astăzi trăim vremuri tulburi și dificile și doar conștienți, responsabili și solidari la bine vom reuși să înfrângem multiplele crize, în primul rând criza medicală, distrugerea dușmanului invizibil, perfid și care poate lăsa sechele pe timp mai îndelungat. Carantinarea, izolarea la domiciliu sunt situații care produc disconfort cotidian, neplăceri și un stres imens, dar probabil necesare reducerii răspândirii de boli infecțioase.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel referindu-se la cei patru prieteni care desfac acoperișul unei case pentru a-l duce pe bolnav în fața Mântuitorului, a spus că ei „simbolizează acum și pe toți medicii, asistenții medicali, preoții de caritate, părinții, frații, prietenii, vecinii sau colegii care ajută spiritual și material pe cei bolnavi și suferinzi”.

„Mai ales în această perioadă, în care o mulțime de oameni sunt încercați de noua boală molipsitoare, de noua epidemie, este mare nevoie de rugăciune și de ajutorare frățească, de întărire în credință și de apropiere de Dumnezeu”.

„Chiar dacă oamenii sunt îndemnați să se autoizoleze, ei trebuie să transforme autoizolarea în comuniune mai intensă cu Dumnezeu prin rugăciune și în meditație, în gândire asupra darului vieții și al sănătății”.

„Această perioadă ne arată cât de fragilă este viața omului pe pământ, cât de mare nevoie este de a păstra permanent legătura cu Dumnezeu, Izvorul vieții pământești și al vieții veșnice cerești”.

Mediatizarea masivă, obsesivă a unor cazuri tragice, unele izolate și extragerea unor concluzii aplicabile întregii populații pe baza acestora au determinat creșterea stresului zilnic, a fricii.

„Frica și anxietatea sunt la fel de contagioase ca și virusul” afirmă psihiatrul american Dr. Anna Yusim.

Cu certitudine vom reuși să ieșim învingători și din aceste mari încercări, provocări pentru întreaga planetă. Școala, cartea, educația, cultura trebuie să ne învețe să trăim în armonie și înțelegere.

Mesajul de încurajare al președintelui Klaus Iohannis la începerea anului școlar 2020-2021:

„Dragi elevi, chiar dacă astăzi începem un nou an școlar altfel decât erați obișnuiți, entuziasmul, nerăbdarea și bucuria de a reveni la școală au rămas neschimbate. Trecem cu toții printr-o situație care, în urmă cu câteva luni, ar fi părut posibilă doar în cărți sau în filme. Până când vom reuși să învingem virusul care ne-a schimbat tuturor modul de viață, va trebui ca la școală să respectați câteva măsuri speciale, concepute pentru a nu pune în pericol sănătatea voastră și a celor dragi. Fiecare dintre voi veți avea ocazia să fiți un supererou care, atunci când poartă mască,

se spală des pe mâini și ascultă îndrumările cadrelor didactice, își ocrotește părinții și bunicii, cei mai expuși pericolului de a se îmbolnăvi. Eu am foarte mare încredere în voi și, împreună, vom trece cu bine prin această perioadă! Președintele României le reamintește profesorilor că anul acesta vor avea o misiune extrem de grea și că va fi nevoie de multă răbdare, flexibilitate și energie. „Dragi dascăli, frumoasa misiune pe care v-ați ales-o devine anul acesta una extrem de grea. Obiectivul prioritar de a oferi învățământ de calitate este dublat acum de necesitatea desfășurării actului educațional în condiții sanitare cât mai sigure, deopotrivă pentru elevi și cadre didactice. Pășim cu toții pe un teritoriu necunoscut și tocmai de aceea va fi nevoie de multă răbdare, flexibilitate și energie, va trebui să găsiți resurse interne și adesea să vă adaptați la situații neprevăzute. Sunt convins însă că veți reuși să îi însoțiți pe copii în fascinantă călătorie a cunoașterii, fie că vă veți afla alături de ei în clasă, fie la distanță, prin intermediul mijloacelor de comunicare on-line. Vă doresc un an școlar cât mai bun și vă mulțumesc pentru implicarea voastră!” Și pentru aceasta trebuie să fim educați, pregătiți în a pune zilnic, temelie, bunei conviețuirii și respectării drepturilor fundamentale ale omului. Averele cea mai de preț a omului este viața, sănătatea și libertatea. Mircea Eliade: „A fi liber înseamnă înainte de orice a fi responsabil față de tine însuși.” și că „Libertatea absolută se câștigă prin dragoste. Căci doar dragostea îl eliberează pe om de natura sa, deci dragostea, iubirea sunt elementele, condimentele esențiale ale vieții. Viața fiecăruia devine o bătălie permanentă cu noi înșine de a fi mai buni, de a evolua și rezista în fața tuturor încercărilor.

Acad. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, afirmă: „Educația serioasă trebuie să-i dea oricărui individ capacitatea de a distinge între valorile artistice perene și prejudecățile politice. Iar aici, studiul istoriei – dacă s-ar mai face sistematic, dar nu se mai face – ar fi suficient ca să sădească în mintea copiilor și adolescenților un adevăr elementar cândva: orice epocă istorică trebuie receptată prin prisma valorilor contemporane ei. Din păcate, este o tendință foarte clară de dezumanizare, de pierdere a esenței umane. Prin educație, oamenii și

popoarele dobândesc cultură. Un popor fără cultură este un popor foarte ușor de manipulat. Îndobitocirea se realizează prin aceste forme, în care oamenii învață numai ceea ce li se spune, merg pe minima rezistență, nu mai citesc cu ochii și cu mințile lor, nu mai au puterea să decanteze lucrurile, preiau de-a gata tot ceea ce li se oferă, se gândesc la viața simplă pe care o duc, în primul rând la nevoile materiale, și nu mai au timp pentru minte și suflet. Fără cultură generală, dispăre și o capacitate extraordinară de importanță pentru un om, capacitatea de a discerne și de a compara, care te ajută să iei decizia cea mai bună. Ideea asta de a face totul online ne conduce la un fel de mecanism al gândirii noastre. Generațiile mai tinere, și nu este vina lor, nu gândesc decât dacă apasă tastatura. Cuvântul acesta „îndobitocire” este un cuvânt șocant, dar până la urmă exprimă în mare măsură o realitate dureroasă spre care tindem”. Scriitoarea și istoricul american Barbara Tuchman, afirma: „Cărțile sunt căraușii civilizației. Fără cărți, istoria e mută, literatura nu are glas, știința e infirmă, iar gândirea și meditația suspendate”. Fără școală nu vom avea și viitor bun. Indiferent de scenariul după care vor funcționa școlile din țară, cu urcușuri și neîmpliniri, cheia succesului se află în mâinile dascălilor, profesorilor, care vor putea continua valoroasa tradiție a învățământului românesc.

Am moștenit de la părinți o Limbă frumoasă, o sfântă vatră, o istorie glorioasă. De aceea și noi avem datoria să lăsăm copiilor noștri o țară bogată, liberă și prosperă. Să prețuim și să iubim, necondiționat și cu toată ființa, România! Unii spun și fără temei că nu avem modele în învățământ.

Am uitat de unul dintre reformatorii învățământului **Spiru Haret** care a deschis drumul spre România modernă. Prin faptele, ideile sale, Europa privea admirativ către România, într-o uimire totală față de modul în care o țară, unde analfabetismul era la putere a reușit să-și depășească condiția. A fost primul român care confirma valoarea școlii românești. Cum a putut Spiru Haret să refacă din temelii învățământul românesc și de ce mult discutata reformă a zilelor noastre pare amânată pentru o dată nedefinită? Unul dintre răspunsuri poate fi

găsit în urmărirea adevăratei „probe de foc“ a oricărei inițiative legislative: rezultatele.

Școala stă la baza formării viitorilor specialiști. Cultura trebuie să ne învețe să trăim în armonie, echilibru și dragoste. Cultura generală, aceea pe care școala are menirea să o formeze, nu este altceva decât cultura comună, împărtășită de toți membrii unei anumite societăți, iar societatea românească are în comun cu multe alte societăți europene tocmai această întemeiere latină – istorică, civilizațională – a identității noastre.

Ciclul gimnazial este cea mai importantă etapă a consolidării acestei culturi generale, este etapa situată între primii pași ai alfabetizării și deprinderii operațiunilor elementare în primii ani de școală și specializarea începută odată cu intrarea în liceu.

Filosoful german Immanuel Kant spunea: „un om fără cultură este ușor de manipulat” și sunt convins că doar prin implicare responsabilă și onestă, păstrăm libertatea, înlăturăm răul din societate. Petre Țuțea afirma: „Libertatea omului e partea divină din el”. Aș adăuga că fără credință suntem văduviți de hrana spirituală dătătoare de mântuire. Libertatea nu înseamnă libertinaj, acceptarea instinctelor oarbe, trăirea în păcate și la întâmplare ci a face ceea ce se cuvine și e normal.

„Cei care vor renunța la libertatea esențială pentru a dobândi o fărâma de siguranță pe moment nu merită nici libertate, nici siguranță”, afirma filozoful, omul de știință american, Benjamin Franklin. Astăzi asistăm la o globalizare a fenomenelor și trebuie evitată anarhia, dezechilibrele majore din lume și intensificată lupta împotriva corupției, haosului economic, politic, social și uman. Televiziunile, mass-media, Școala, toate instituțiile, cultura scrisă pot să promoveze mai eficient valorile civilizației umane și doar astfel vom găsi drumul, căile către pace și bunăstarea întregii lumi.

Cultura trebuie să influențeze pozitiv mentalitatea și modul de viață al semenilor noștri, să ne ajute să devenim mai buni, înțelepți și împliniți.

Școala, Mass-media trebuie să se implice mai mult în educație, în pregătirea tinerilor pentru o profesie și pentru viață. Relația dintre profesori, elevi și părinți să se bazeze pe colaborare și respect reciproc. Televizorul și calculatorul au devenit „prieteni” deși în ultimii ani o

multitudine de emisiuni ne ”bombardează” cu mesaje și idei de prost gust care zăpăcesc mintea și întunecă inima... Avem tineri talentați, în toate domeniile de activitate, inclusiv în literatură. Sunt bucuros că anual se înscriu în competiția Festivalului-concurs internațional de creație literară Bogdania, adolescenți și tineri din ce în ce mai talentați. Încă o dovadă că putem avea un viitor strălucit și că acesta depinde, în cea mai mare măsură de tineri și de noi toți.

Să taxăm nesimțirea, tupeul, violența, lenea și alte lucruri negative ”promovate”, să înmulțim în mod deosebit faptele pozitive, aducătoare de bucurii și realizări sufletești deosebite. Desigur numai prin educație permanentă, prin credință vie, prin cultură autentică, putem să renaștem și să asigurăm aripi viselor copiilor și tuturor locuitorilor țării noastre, România. „Omul este măsura tuturor lucrurilor”- ființa capabilă să creeze semne, să confere valoare tuturor lucrurilor, să le fie măsură (Protagoras). Cultura scrisă, cărțile, mass-media pot contribui mai mult la renașterea spirituală, la promovarea frumosului din gândire, din sentimente, din viața cotidiană.

Fără educație, bun simț, cultură, credință, nu vom înțelege sau contribui major la realizarea unui viitor strălucit în care adevărul, armonia și fericirea să fie elemente definitorii și în folosul tuturor. Țările, națiunile bogate ale lumii, puternic dezvoltate economic ar trebui să sprijine și țările înapoiate, să le sprijine evoluția în propriul lor spațiu geografic, în cadrul frontierelor naționale. Sărăcia, analfabetismul, crizele, boala, corupția, violența sub toate formele nu asigură un trai mai bun, stabilitate și fericire. Să nu uităm îndemnul lui Mihai Eminescu:

„Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții.”

Un nu hotărât împotriva anarhiei, terorismului, imoralității! Problemele umanitare ale lumii pot fi soluționate în mod pașnic și numai prin solidaritate și omenie se va realiza un nou și strălucit viitor lumii. Planeta Pământ să nu mai devină un câmp de luptă, ci o lume a păcii, stabilității și armoniei!

Sănătate tuturor! Dumnezeu să ne mântuiască!

AMIN!

PAGINI DE ISTORIE

Mari domnitori ai neamului românesc

Corneliu CRISTESCU

MIHAI VITEAZUL,

Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei

Motto: De la 1600, nici un român n-a mai putut gândi unirea fără uriașa lui personalitate, fără paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății, fără chipul lui de curată și desăvârșită poezie tragică. N. Iorga, despre Mihai Viteazul.

Acest studiu nu este un referat de istorie despre viața celei mai mari personalități din istoria neamului românesc *in integrum*, dacă, pentru moment, nu ne gândim la Ștefan cel Mare, dar nu este nici un referat privind numai creațiile artistice, în general, în mod special cele literare, care-l prezintă, de regulă, elogios, și nici măcar un mic *tratat militar* sau un *expozeu de diplomatie*, domenii în care Mihai a excelat, totuși.

Ca să fiu sincer, în cele ce urmează, veți remarca, sper, din toate câte ceva...

Despre toate acestea, s-au scris mii de pagini, se vor mai scrie încă alte mii, dar uriașa personalitate a lui Mihai Viteazul nu va fi epuizată niciodată, iar prezentul material/articol nu este decât un omagiu de suflet față de spectaculoasa și fulminanta sa apariție istorică, apariție care a luminat, precum un fulger, noaptea medievală europeană și care a realizat atât de mult, în atât de puțin timp!

PARTEA I-Personalitatea lui Mihai Viteazul

La lumina orbitoare a faptelor sale atât de mari, contemporanii lui Mihai Viteazul au descoperit, pentru prima dată, măreția unui popor european, totuși mic, dar capabil de fapte mărețe când are în

frunte un conducător viteaz, popor care trăia încă divizat în trei principate, aflate atunci sub dominația a trei imperii, care se războiau între ele pentru stăpânirea totală a românilor și a teritoriilor în care viețuiau ei, teritorii atât de frumoase și de bogate, dăruite de bunul Dumnezeu!

În cele ce urmează, nu ne propunem să prezentăm detalii privind viața lui Mihai Viteazul, în acest sens, existând o literatură biografică numeroasă, inclusiv pe *Internet* [1].

Mihai Viteazul, portretul de Egidius Sadeler, realizat la Praga, în anul 1601.

Ceea ce dorim, este să punem în spațiul public al societății românești contemporane, uriașa și complexa personalitate al Marelui Voievod, care a rămas în conștiința poporului român cu numele unic de **Mihai Viteazul!**, din rândul căruia a țâșnit ca un *Luceafăr* și a luminat cerul românilor, dar și al Europei, care erau amenințate de turci, aprinzând speranța în sufletele oamenilor care viețuiau în acele timpuri, în special în Europa de Est, unde era considerat ca fiind *Steaua Răsăritului*, mai ales în inima popoarele subdunărene, care suportau cu greu asuprirea turcească și vedeau în marea personalitate a lui Mihai Voievod, dovedită prin marile sale succese militare, ca fiind o unică și sigură posibilitate de mântuire a țărilor lor, de sub jugul turcesc.

Cum a fost percepută personalitatea lui Mihai Viteazul de către contemporani și urmașii săi

Într-o Conferința ținută în ziua comemorării eroului Mihai Viteazul, la 22 Noiembrie 1919, de către celebrul istoric **Nicolae Iorga**, intitulată *Soarta faimei lui Mihai Viteazul*, conferință

publicată, apoi, în Editura Societății Cultura Neamului Românesc [2], acesta face o expunere complexă a evoluției faimei după dispariția lui Mihai, în mod special, în secolul următor.

Iorga afirmă că: *este însă o parte, care mi se pare că este cu deosebire interesantă în soarta lui și care nu a fost scoasă la iveală până în clipa de față, anume: cum s-a oglindit Mihai Viteazul în conștiința deosebitelor generații românești care s-au succedat.*

Desigur că și acest subiect este vast, dar vom prezenta totuși câteva elemente pentru a vedea modul cum a evoluat în secolele următoare faima lui Mihai Viteazul, în mintea poporului său.

Iorga spune: *Mihai Viteazul n-a fost în vremea lui un om extraordinar de popular la propriul său popor: boierimea era deprinsă de foarte multă vreme să nu se mai lupte și gasia avantajul să traiască... (fără) vitejie. Oricum, Mihai Viteazul a cazut greu celor dintr-o vreme cu dinsul...*

În ce privește țărănimia, adaugă Iorga, această țărănie, într-un moment, din cauza legăturilor lui Mihai Viteazul cu Sigismund Bathory, principele Ardealului, fusese strămutată din libertatea sa, anterioară, într-o situație de șerbie, de legătură cu pământul, în sensul că omul nu se putea desface de acest pământ, fiindcă așa era în Ardeal pentru țărani, români în cea mai mare parte, care formau șerbii Ungurilor. Deci, nici în rândul țărănimii, Mihai nu se bucura de popularitate.

Iorga continuă: *Mihai deci nu s-a coborât de-a dreptul în legendă, în zilele chiar ale vieții sale. Acesta este un adevăr, și trebuie să-l recunoaștem...*

Nicolae Iorga încheie această analiză cu un portret al lui Mihai Viteazul absolut definitiv pentru el, un portret care se potrivește cu porecla pe care o avea încă din timpul vieții de **Malus Dacus!**

El spune că: *...poporul românesc pare că a ținut de rău, într-un moment care a durat decenii întregi, pe Mihai Viteazul, tocmai pentru cutezanța lui, pentru mândria lui avânt, pentru setea lui de biruință, pentru lăcomia lui la cuceriri, pentru dorința lui de a îndeplini imediat gândul care-i fulgera în minte... Și încheie astfel: L-au admirat pe Mihai, fără îndoială, voinicii lui, ostașii lui, dar masa mare a națiunii,*

chiar când l-a înțeles, a avut rezerve față de dânsul.

Desigur că, în epoca imediat următoare, era, probabil, nu numai o nemulțumire, dar și o ...*frică* să se vorbească de Mihai. De exemplu, după anul 1947, la noi în țară, nu s-a mai vorbit de Mihai I, Regele Românilor, mult timp.

Abia după Revoluția din anul 1989, s-au delegat ...*limbile românilor!*

După dispariția lui Mihai-voievod, cu siguranță nu se mai putea vorbi de Mihai-voievod, mai ales public, sau în mediul politic, poate și cultural, și cu atât mai mult ca...**Unificator!**

Niciun principe sau domn nu-și putea permite să accepte o asemenea discuție, că ar fi fost imediat înlocuit! Asemenea acceptare era nepermisă în Ardeal de către austrieci, în Valahia de către turci și, bineînțeles, în Moldova de către polonezi.

După spusele lui N. Iorga: *poezia populară, zic, a trecut pe lângă Mihai Viteazul, și nu cunosc în cântecul nostru popular nimic care sa-l arate numai pe dânsul și să se fi păstrat și într-o formă care meșteșugul poezilor de mai târziu să nu se fi amestecat. Iar mai departe: Cronici muntene mai întinse, după povestirea lui Stavrinos, un Grec, și a anonimului despre care a fost vorba (în cronică Buzeștilor), logofătul Buzestilor, nu întâlnim.*

Despre celebrul cronicar **Miron Costin**, spune: *...nu-și poate închipui cineva, cât de puțin simț al măririi lui Mihai, al rosturilor lui adevărate, al misiunii pe care a îndeplinit-o se află la cronicarul acesta. Ba, chiar îi face și morală lui Mihai: așa se întâmplă cu cine a pierdut calea omului smerit la suflet, supus față de acei cari sunt mai mari și mai tari decât dânsul. Într-adevăr, de neînchipuit!*

În secolul al XVIII-lea, în timpul domniilor fanariote, nu s-a remarcat o voce deosebită care să aprecieze și, cu atât mai mult, să omagieze pe Mihai-Voievod Viteazul, practic, fiind uitat.

Dar a venit secolul XIX-lea, când lucrurile vor sta altfel, atmosfera fiind diferită și în țară și în Europa. În primele decenii, marele dascăl al neamului, **Gheorghe Lazăr**, vorbea cu bucurie, la Școala de la Sfântul Sava, despre Mihai Viteazul, ca despre un nume frumos din istoria românilor.

Tot din Ardeal a venit și profesorul de istorie **Aaron Florian**, care a scris o *Istorie a Românilor*, ce conținea, pentru **prima dată**, un capitol despre Mihai Viteazul, de circa o sută de pagini [2].

La sugestia unor oameni deosebiți, acest capitol a devenit **cea dintâi Istorie a lui Mihai Viteazul!**

Unul dintre elevii săi, care urmărea cu sufletul la gură lecțiile sale de istorie, în mod special despre Mihai Viteazul, a fost ...**Nicolae Bălcescu**, care a făcut o mare pasiune pentru Mihai Viteazul!

Începutul secolului a fost caracterizat, de asemenea, de apariția ...romantismului, venit din vestul Europei, din Franța în mod special, cu idei și viziuni noi asupra istoriei popoare, curent care a cuprins imediat pe tinerii creatori, în special în literatură, când au apărut poeți ca: Vasile Cârlova și Grigore Alexandrescu, sau prozatori precum Nicolae Bălcescu, Ion Heliade Rădulescu, Mihail Kogălniceanu și alții.

Această atmosferă romantică de început de secol, precum și pasiunea lui pentru istorie, dar și experiența lui cu revoluția de la 1848, l-au determinat pe Nicolae Bălcescu să scrie **a doua istorie** adevărată, bazată pe documente, despre *Unificatorul Românilor*, Mihai-Voievod Viteazul!

În cartea sa de căpătâi: **Românii supt Mihai-Voievod Viteazul**, Nicolae Bălcescu începe primul capitol cu precizarea scopului apariției: *Deschid sfânta carte unde se află înscrisă gloria României, ca să pun înaintea ochilor fiilor ei câteva pagini din viața eroică a părinților lor. Voi arăta acele lupte pentru libertate și unitate națională, cu care Românii, sub povața celui mai vestit și mai mare din voievozii lor încheiaseră veacul al XVI-lea*, [3].

Asemenea definire a scopului scrierii cărții, prin care se adresează direct contemporanilor săi, să nu se uite că istoria românilor are la temelie trei piloni, care au asigurat evoluția și dezvoltarea poporului român: *Creștinismul ortodox, Independența și Unirea!* Pentru toate trei, Mihai-Voievod Viteazul este un exemplu emblematic: pentru creștinătate a luptat, independența a câștigat-o, iar pentru *Unire* s-a jertfit murind ca un *martir și erou!* Pentru **Nicolae Bălcescu**, istoric romantic și revoluționar vizionar, în cartea sa monumentală menționată deja [3], Mihai

Viteazul este o personalitate de excepție, contradictorie însă, cu multe calități deosebite, dar și cu defecte, fiind descris uneori în manieră antică, precum eroii lui Homer, pentru că, autorul era literalmente îndrăgostit de eroul său, erou care urma, peste timp, în contemporaneitate autorului, să influențeze/determine realizarea tuturor obiectivelor revoluției de la 1848, la care autorul a fost un participant activ și a avut un rol de frunte.

Autorul îl descrie astfel pe Mihai-Voievod Viteazul:

În capul Țării Românești sta un domn român tânăr, îndrăzneț, ambițios, cu minte înaltă, cu inima aprinsă spre fapte vitejești, vestit meșter în războaie. El se inspiră din sentimentul nației, se aprinse din această idee a regenerației naționale și, cu puternica lui voință, hotărî a nu pregeta până la moarte, întru îndeplinirea ei. Pentru Bălcescu, Mihai-Vodă era: ...un bărbat ales, vestit și lăudat prin frumusețea trupului, prin virtuțile sale alese și felurite, prin credința către Dumnezeu, dragostea de patrie, îngăduiala către cei asemeni, omenia către cei mai de jos, dreptatea către toți deopotrivă, prin sinceritatea, statornicia și dărnicia ce împodobeau mult lăudatul lui caracter.

Pentru Bălcescu, marea idee a unității naționale era dar pe acele vremi un sentiment popular. În ochii poporului ea era aceea ce e astăzi un drept și o datorie...

După cum scrie Emil Manu în Prefața la ediția din 1985, în colecția *Biblioteca pentru toți*, a editurii Minerva, Mihai este simbolul luptei pentru unitatea națională a românilor, idee conținută în toate fibrele cărții. Dar portretul voievodului devine treptat mult mai complex, adăugându-i-se la această trăsătură dominantă, și altele, prezentându-l ca *diplomat*, ca *om politic*, ca *strateg*, și, desigur, ca *părinte și soț*.

Mihai Viteazul, portret de Mișu Popp
Dar **Nicolae Iorga**, cel puțin în tinerețe, nu este de acord cu această caracterizare și afirmă: *În*

povestirea lui Bălcescu, Mihai nu e adevăratul Mihai, ...și, apoi, continuă: În schimb, dacă nu e adevăratul Mihai, e mai frumos ca dânsul, mai viu, și, trebuie s-o recunoaștem, mai mare!

Pentru Iorga, Mihai rămâne : *înainte de toate un ostaș în cel mai deplin și mai frumos înțeles al cuvântului, mergând până acolo încât, la început, i-a negat inteligența politică și diplomatică. Era, zicea Iorga, un entuziast, un visător, un poet al spadei. N. Iorga era încă sub influența lui A. D. Xenopol, o autoritate în materie, care critica opinia lui Bălcescu, spunând că nu a existat o conștiință națională nici la români, nici la alte popoare.*

Dar, oare, lucrurile stăteau chiar așa ?

Peste un timp, când documentele s-au adunat, Iorga a făcut o conferință publică în care face o reconsiderare a personalității politice a lui Mihai, intitulată sugestiv : *Politica lui Mihai Viteazul*, unde, printre altele, spune : *Nu că i-am presupune teorii naționaliste ca acelea moderne, dar același instinct popular care adusesese la 1300, fără teorie, creațiunea principatului a toată Țara Românească, silea pe Mihai Viteazul să considere, tot așa, unitar românesc, caracterul întregii stăpâniri [4].* Acum, N. Iorga merge până acolo, încât afirmă că Mihai este : *una dintre marile personalități ale veacului al XVI-lea. Este, cum spune istoricul Manole Neagoe, o recunoaștere indirectă a ceea ce N. Bălcescu intuise cu șaptezeci de ani mai înainte...*

De data aceasta, N. Iorga spune răspicat: *valoarea politică a domnului nu poate fi contestată dacă se ține seama de documentele care au fost scoase la lumină și se referă la spusele și faptele lui. Nicolae Iorga ajunge să afirme că: Mihai, care a avut un frate poet și altul grămătic... era dintr-o stofă omenească superioară!*

Referitor la cartea lui Bălcescu, Iorga scrie că: *meritul cel mare al cărții lui Bălcescu este acela că a fost un factor moral în dezvoltarea conștiinței neamului nostru în epoca lui contemporană.*

De aici, după Bălcescu și alături de Bălcescu, a intrat Mihai Viteazul în literatura poetică!

Adevărul este că și astăzi această istorie fascinează, atât prin eroul istoric pe care îl

prezintă, dar și din punct de vedere literar, prin descrierile făcute personajelor, peisajelor, cetăților și luptelor...

Esența viziunii lui **N. Iorga** privitoare la Mihai Viteazul a fost exprimată astfel: „*De la 1600, nici un român n-a mai putut gândi unirea fără uriașa lui personalitate, fără paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății, fără chipul lui de curată și desăvârșită poezie tragică.*”

La începutul secolului XX-lea, **Ion Sârbu**, preot și istoric din Banat, *om de mare muncă și de ascuțită critică*, cum îl caracteriza N. Iorga [2], care, ca și Bălcescu, a participat la toate mișcările naționale, inclusiv la mișcarea memorandistă, a încercat, și în parte a și reușit, să scrie cea de **a treia istorie** al lui Mihai Viteazul, în ordine cronologică, reușind să scrie primul volum în anul 1904, intitulat *Istoria lui Mihai-Vodă Viteazul, Domnul Țării Românești*, și prima parte din al doilea volum, în 1907, [5]. Ca și istoria lui Nicolae Bălcescu, nici aceasta nu a fost terminată.

În această situație, se impunea ca o necesitate, mai ales acum când au apărut o avalanșă de noi documente, ca cineva să o scrie **a patra istorie**, și cine era cel mai nimerit, dacă nu **Nicolae Iorga**, care scrie, în 1935, **Istoria lui Mihai Viteazul**, în două volume, bine documentată și asumată, care a rămas, până astăzi, cartea de referință în domeniu, privind viața lui Mihai Viteazul [6].

La un an distanță după apariția monografiei lui Nicolae Iorga, în 1936, un discipol al său, **P. P. Panaitescu**, a publicat volumul **Mihai Viteazul**, aceasta fiind **a cincea istorie**, o lucrare de interpretare, în care autorul a raportat domnia lui Mihai Viteazul la cadrul european [7].

De asemenea, pornind de la politica lui Mihai față de românii din Ardeal, și distingând între *unitatea politică și ideea națională*, profesorul P. P. Panaitescu a asociat existența unui *instinct al solidarității*, care este un *preambul al conștiinței naționale*, în care se exprimă, de fapt, o *conștiință de sine*, după cum susține istoricul **Ioachim Crăciun**, care afirmă că: *o conștiință națională la Mihai și la Români trebuie presupusă, de asemenea, cu mai multă tărie* [8].

Aceste argumente sunt foarte importante în disputa, dacă a fost vorba de o conștiință națională sau măcar o conștiință de neam, care a motivat, într-adevăr, acțiunea de unirea a românilor sub Mihai..

Cine a fost Mihai Viteazul și care a fost ecoul faptelor sale

Cine a fost acest Mihai-Vodă și, mai ales, care este moștenirea pe care a lăsat-o viitorimii acest **mare și unic voievod al poporului român**, în special, dar și care a fost **ecoul european** al faptelor sale, vom încerca să prefîgurăm, în câteva cuvinte, în cele ce urmează.

Pe scurt, Mihai-Voievod a venit la domnia Țării Românești, în toamna anului 1593, ca fiind fiu nelegitim al lui Pătrașcu Vodă, cumpărând domnia de la Înalta Poartă, în împrejurări pe care nu le vom detalia acum și aici. El a reușit să-i izgonească pe turci din țară, realizând, de fapt, **independența** țării față de turci, pe de o parte, iar pe de alta, a realizat **unirea celor trei țări românești**, în anul 1600, pentru prima dată în istoria românilor. În urma unei duble trădări și a unei crime oribile, la 19 august 1601, Mihai Viteazul își pierde viața și intră *în istorie și în eternitate!*

Din păcate, marea sa operă, **unirea românilor**, nu a durat decât câteva luni, dar a devenit un simbol și un obiectiv național, atins abia în anul 1918!

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia
Tablou de Constantin Lecca

Ca luptător activ în *Liga Sfântă Creștină*, Mihai-Vodă a ținut Europa cu inima la gură în timpul luptelor sale cu turcii, când, victorie după victorie, ieșea mereu învingător. El deveni speranța Europei de a stopa înaintarea turcilor

spre inima ei, vestul Europei continuând să construiască cetăți și catedrale, în timp ce teritoriul celor trei țări românești era pârjolit de lupte și războaie, iar populația împuținată. Nu în ultimul rând, Mihai-Voievod deveni speranța popoarelor subdunărene de a se elibera de jugul turcesc, Mihai fiind considerat de acestea ca fiind *Steaua Răsăritului...*

Conducătorii populațiilor din Balcani îl considerau: *salvatorul lor, sau, mai mult, restauratorul dreptcredincios al imperiului Bizantin!* Istoricul Manole Neagoie, în Prefața la *Istoria lui Mihai Viteazul*, de Nicolae Iorga, scrie că: *Mihai Viteazul a afirmat în mai multe rânduri că el poate să ajungă până la Constantinopol dacă i se dau ajutoarele necesare!* [6].

Ca și Dimitrie Cantemir, Mihai a trăit o vreme la Stambul, cunoștea limba și obiceiurile turcilor, dar și pe cele ale grecilor, a cunoscut care sunt punctele lor tari, dar mai ales cele slabe și a înțeles că se poate obține independența față de turci, dar, pentru aceasta, îi trebuia aliați sau ...o țară mare!

Mihai a fost un zid împotriva înaintării păgânilor, protejând, astfel, Europa de invazia turcilor, pe care, prin victorie după victorie, i-a eliminat din țară, câștigând, astfel, **independența**, după care gândul lui curajos s-a îndreptat către frații români din celelalte două țări surori, căci avea o dorință, numită de el *pohtă*, de a realiza **unirea tuturor românilor** în hotarele Daciei Vechi: **pohta ce-am pohtit! ...** După care, ar fi avut nevoie de timp, *dar timp n-a mai avut!*

N. Bălcescu spune astfel: *El n-apucase încă, a încununa zidirea sa de abia ridicată....*

P. P. Panaitescu spunea că: *Faima lui Mihai Viteazul a trecut granițele țărilor române, domnia și luptele lui au devenit un fapt european, sunt un episod din marea luptă a creștinătății împotriva Turcilor, din istoria ridicării casei de Habsburg și a rivalității acesteia cu Polonia pentru pătrunderea la Dunărea de Jos. De aceea, materialul documentar privitor la domnia lui Mihai este așa de bogat și în același timp așa de răspândit în diferite țări...*

Această faimă a lui Mihai de mare conducător de oști, capabil să amenințe capitala turcilor, se

întinsese în toată Europa, iar popoarele îi cânta faptele: *Auzit-ați d-un Mihai,/ Ce sare pe șapte cai,/ De strigă Stambulul vai?* Mai mult chiar, în Europa începuse să prindă ideea organizării unei *Cruciade* prin care creștinătatea, sub conducerea lui Mihai, Voievodul Românilor, *să cucerească/ elibereze Constantinopolul!* [9].

Profesoara Floarea Cristea afirmă că: *măreția faptelor sale i-au adus prețuirea întregii Europe.* Și aduce ca argument ce scria **clicerio** (foaie de informație) din **Roma** anului 1600, *despre Mihai: Dacă a fost vreodată un principe demn de glorie pentru faptele istorice săvârșite de el, acesta este domnul Mihai, principele românilor* [10].

Iubitor de Dumnezeu, apărător al creștinătății prin participarea la *Liga Sfântă Creștină*, dar mai ales prin luptele date cu dușmanii creștinătății, protegitor al ortodoxiei în Ardeal, prin înființarea/reînființarea Mitropoliei Ardealului, Mihai Viteazul este astăzi considerat astăzi, prin Lege, *Martir și Erou*, iar pentru Biserica Ortodoxă Română este *Sfântul Mucenic Mihai!*

Bibliografie

- [1]. *** *Mihai Viteazul*. In: http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Mihai_Viteazul
- [2]. N. Iorga, *Soarta faimei lui Mihai Viteazul*. Editura societatii «Cultura Neamului Romanesc, București, 1919. În: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/ca/Nicolae_Iorga_-_Soarta_faimei_lui_Mihai_Viteazul...pdf.
- [3]. N. Bălcescu. *Românii sub Mihai-Voievod Viteazul*, Editura Minerva, București, 1985.
- [4]. N. Iorga. *Politica lui Mihai Viteazul*. Tipografia Cultura Neamului Românesc, 1918. In: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/31/Nicolae_Iorga_-_Politica_lui_Mihai_Viteazul_-_originile_ei
- [5]. Ion Sârbu. In: http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ioan_S%C3%A2rbu
- [6]. N. Iorga. *Istoria lui Mihai Viteazul*. Editura Minerva, Vol. I și II, București, 1979.
- [7]. P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*, Fundația Regelui Carol I, București, 1936.

[8]. Liviu Zgârciu. *Ioachim Crăciun-Istoric al lui Mihai Viteazul*. In: http://cclbsebes.ro/docs/sebus/27_L.%20Zgarcu.pdf

[9]. Mihai Georgiță: *Mihai Viteazul și creștinătatea sud-dunăreană*. În: . . www.cresia.mtariicrisurilor.ro/pdf/2009/M%20Georgita.pdf

[10]. Fl. Cristea. *Mihai Viteazul-Destinul tragic al unui mare bărbat*. In: <https://www.dacoromania-alba.ro/nr05/destinul.htm>

Notă: Poezia care urmează este atașată la Studiul/materialul/articolul de mai sus...

MAMA LUI MIHAI VITEAZUL

de Corneliu Cristescu

Tudora era o armâncă frumoasă,
Mulți bărbați doreau să se-nsoare cu ea,
Dar, ea era o fire pretențioasă,
Nu orice bărbat, Tudorei, îi convenea.

Tudora, în fapt, era negustoreasă,
Dar, ca femeie, ea ținea foarte sus,
Era o fire foarte ambițioasă,
Ea, întotdeauna, a făcut ce a spus.

De la Corbeni, unde avu loc cununia,
Bănișorul Mihai se-ntoarse la Severin,
Aici avea mama, acum, și soția;
Mihai trăia viața cu Stanca din plin!

Când se-ntoarse acasă, zise Mihai
Mamei Tudora, care, atunci, a aflat:
- *Mare noroc, Muică, avui că scăpai*
Cu capul pe umeri, iar Vodă-i schimbat!

De-acuma, în pericol, noi nu vom mai fi,
Că Vodă cel nou ne va proteja,
Ca frate de sânge, Petru ne va păzi;
Grija de mâine, noi nu vom avea!

Tudora-l ascultă vorbind pe-ndelete,
Ea-i spune acuma, ce-a spus și-alte dăți:
- *Să știi, Dumnezeu te păzește băiete,*
Dacă tu o să umbli pe drum cu dreptăți!

O vreme, cei doi tineri, trăiau ca-ntr-un Rai,
 Stanca nu cunoscuse bucuriile vieții,
 Dar, viața în liniște nu era pentru Mihai;
 Mihai simțea un imbold să dea curs tinereții!

Mihai dobândi atunci dregătorii bune,
 Petru Cercel l-a luat întâi ca un sfetnic,
 Alături de Vodă, câștigă un renume
 Și-ajunge să fie stolnic și, apoi, postelnic!

Mihai găsi că Stanca era chiar frumoasă,
 Dar, el văzu că ceva o nemulțumea,
 - *Stanco, tu năzuiești să devii băneasă?*
 Ție, nu-ți place îndeletnicirea mea?

- *Greșești tu, Mihai, îmi esti bun ca bărbat,*
Ce-mi pasă mie de îndeletnicirea ta?!
 - *Nu grăiești drept, noră, vorbi Tudora deodată;*
Ba să-ți pese, îndeamnă bărbatul mai sus a urca!

Dar, Muică Tudora, în inimă simt o scânteie,
 Dacă-l îndemn pe Mihai să ajungă el Domn,
 El poate găsi oricând o *altă femeie*;
 Eu nu voi avea atunci o noapte de somn!

- *Greșești iar, noră, tu trăiești doar pentru tine,*
 În viață, sunt lucruri mai însemnate,
 Întâi, pentru Țară, să știi ce e bine;
 Pentru Țară, Mihai, de-acum se va bate!

Eu, pe Mihai, pentru Domnie-l nascui,
 Să poarte Țării de grijă cu demnitate,
 În rest, să-aibe grijă doar de dumnealui;
 Dușmaii te lovesc oricând pe la spate!

Așa să știi, noră, eu cât mai trăiesc,
 Voi lupta ca Mihai să ajungă pe tronul său,
 Să facă o Unică Țară cu popor românesc!
 Altfel, tronul, de ce să i-l dea Dumnezeu?

Iani, ca frate, lucrează și acum pentru Țară,
La Țarigrad, capuchihaie, l-am pus eu să fie,
 I-am zis să-și facă relații, prieteni, afară;
 Pentru Mihai, să-mi aducă *firman de domnie!*

Mihai sări-n sus, când îi veni rândul,
 Să-i mulțumească și mamei și lui Dumnezeu:
 - *Maică Tudora, doar tu îmi pricepuși gândul;*
 - *Desigur, Mihai, ești sânge din sângele meu!*

Ca mamă, desigur, eu nu pot accepta,
 Mihai poate să cadă, dacă-l răpune,
 Dar asta e misia sa, pentru ea va lupta;
 Ideea Unirii, în veci, va rămâne!

Stanco, de vrei, ca Mihai, fericit el să fie,
 Iar viața, să vă fie ca o sărbătoare,
 Tu, noră, *să-i faci urmași la Domnie;*
 În viitor, Țara Română va fi Mare!

În timp, Stanca-i făcu, lui Mihai, doi copii,
 Un băiat, Nicolae, era cel mai mare,
 Și-o fată, Florica, dolofană, cu ochii căprui,
 Leită Tudora: *sprintenă și cutezătoare!*

(20 iulie 2020)

Notă: poezia a fost inspiată de povestirea istorică prezentată pe Internet, la adresa:

<https://istoriiregasite.wordpress.com/2014/01/04/mihai-viteazul-nascut-pentru-domnie/>, după:

Mihail Drumeș, *Povestea neamului românesc de la început și până în zilele noastre. Pagini din trecut*, vol. 2, Editura Didactică și pedagogică, București.

Dr. Stelian GOMBOȘ

Câteva gânduri la vreme de pandemie...

Sunt, iată, două luni bune de când vorbim despre și ne confruntăm cu pandemia de coronavirus (covid 19)!...

În toată această perioadă am asistat sau, asistăm și, participăm, în continuare, la schimbarea, modificarea sau transformarea lumii, a societății, a umanității, în fond, a noastră, ca oameni, ca entitate, comunitate sau colectivitate!...

Eu unul (și) în acest răstimp îmi dau seama că Dumnezeu chiar ne poartă de grijă, ne apără, ne salvează, ne ajută, întru gestionarea și depășirea acestei crize!...

Pe de altă parte, toată această vreme este sau, cel puțin, poate fi una a reflecției, a meditației, a rugăciunii, a filantropiei, carității și faptelor bune, într-un cuvânt, a schimbării, a convertirii noastre din răi în buni și din buni în și mai buni!...

În altă ordine de idei, realizăm faptul că perioadele de criză de orice fel conțin și ceva bun în ele, în sensul că, mai clarifică, mai limpezesc unele probleme, de orice natură ar fi ele!...

Numai că, acum, problema cea mare este că, societatea de astăzi, cea consumistă, postmodernă, secularizată, contemporană, nu mai este atât de obișnuită cu greul, cu dificultatea, cu criza ori crizele, reale, nu imagine sau închipuite, cu adevăratele probleme ori necazuri, de aceea, iată, și acum, în acest context, al acestei pandemii, ne confruntăm, cu toții, cu ceva nou și inedit și, deci și, reacționăm, pe măsură și, mai ales, în moduri diferite, care mai de care, pe toate planurile sau în toate domeniile ori zonele, fiindcă nu mai știm cum să reacționăm, de fapt, la încercările, situațiile practice, concrete, problematice și dificile, în cheie rațională, în manieră spirituală sau creștină, abordând și tratând, totul, în ecuație duhovnicească!...

Cu alte cuvinte, observăm că, acest eveniment, flagel sau fenomen, a scos și ce-i mai bun dar și ce-i mai rău din noi, confruntându-ne cu tot felul de situații ori ipostaze, una mai variată decât alta, atât pozitive cât și negative!...

Căci, da, a venit nenorocirea aceasta peste noi și nu știm ce să facem. Unii ne lamentăm și ne gândim la sfârșitul lumii și la prezicerile lui Nostradamus.

Alții ne dăm viteji în vorbe și declarăm ritos că nu ne temem de nimic, dar în adâncul nostru numai noi știm ce este. Cei mai mulți tăcem, privim în jur și nu ne vine să credem.

Știu, conștientizez faptul, că nu există cineva cu vreo soluție miraculoasă pentru a ne face optimiști în aceste zile. Ne gândim la ce este mai rău, ne uităm la cei care sunt (deocamdată!) mai loviți decât noi, ne cufundăm în gânduri sumbre.

Bineînțeles, avem și câteva remedii, unele doar paliative. Rădem la primirea unor glume, bancuri și filmulețe pe mail, facebook sau pe WhatsApp și, astfel, mai ieșim din încordare.

Rădem, dar nu este întotdeauna râsul nostru. Totuși, râsul ține de esența umană, este tipic omenesc și a salvat lumea de la multe rele.

Se spune că Aristotel a avut un tratat despre râs, pe care biserica occidentală ar fi încercat să-l oculteze și să-l condamne, fără să reușească.

Apoi, după cum am mai spus, ne gândim la faptul că, nu este prima catastrofă planetară prin care trece omenirea. Au fost răcirii sau încălziri bruște de climă, au fost molime ucigătoare, de la Ciuma Neagră care a omorât, pe la jumătatea secolului al XIV-lea, între 30-60% din populația Europei până la Gripa Spaniolă de la finele Primului Război Mondial, care a ucis mai mulți oameni decât însuși războiul. Și, de fiecare dată, viața a învins. Sigur că a învins pentru cei rămași și nu i-a mai putut învia pe cei duși dintre noi, pe cei dragi ai noștri, lăsându-ne cu speranța în obșteasca înviere!... (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Dar, desigur, ne mai gândim, în aceste zile, și la altele și ne încurajăm cu vorba noastră, salvatoare de multe ori, că în tot răul este și un bine. De când oare nu am mai respirat, mai ales în marile orașe, un aer mai curat? Deocamdată ne putem plimba pe jos – fiindcă Dumnezeu ne-a dat picioare ca să umblăm cu ele și nu să le punem doar pe pedala de accelerație a mașinii ori să le îndreptăm obligatoriu spre ascensoare – prin locuri mai ferite, pe cărări demult uitate și ocolite.

Am trecut mereu grăbiți pe lângă edificii și nu am văzut un detaliu arhitectonic original, nu am avut vreme să prețuim un colț de stradă, o statuie sau un bust al unui om odinioară faimos și azi uitat.

De când nu am mai avut răgazul să privim o gâză care învie după iarnă, de când nu am mai conștientizat versurile lui George Topârceanu cu puiul de muscă ieșit „ca să-și usuce etichete”? Poate că în serile lungi, vom reuși și noi, ca Lucian Blaga, să auzim (din nou ori pentru prima dată) „cum bat în geamuri razele de lună”. (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Altfel spus, poate că nu i-am mai ascultat demult pe părinții și bunicii noștri, cu durerile lor, cu poveștile lor de demult, cu obsesiile lor de oameni bătrâni și bolnavi. S-ar putea ca ideile lor fixe, sâcâielile lor, sfaturile lor și chiar amintirile lor, gândurile nostalgice din viața lor trecută să ne ni se pară dintr-o dată pline de farmec și de miez.

De când nu ne-am mai jucat în chip serios cu nepoții ori copiii noștri, fără grabă, în tihnă, cu sufletul deschis?

Iată că avem acum timp să ne punem în pielea lor și să înțelegem că „bucuria și iubirea lor este jocul”, că au nevoie și ei de copilărie și că este așa de simplu, de necesar să ne copilărim și noi câteodată!...

Unii dintre noi ne mirăm că vin românii acasă din depărtări și ne gândim că ar trebui să rămână unde se află.

Da, comod și sigur pentru noi și, poate, chiar pentru ei, așa ar fi, numai că firea omenească nu se ghidează întotdeauna după regulile rațiunii. Pe lângă minte, avem și inimă, iar inima ne trage la casa noastră, lângă ai noștri, lângă aceia care ne pot înțelege „bucuria și amarul”, dorul și durerea.

Acum s-a văzut în mod evident că globalizarea nu ne poate despărți de „locul nașterii noastre”, că ne exprimăm grijile mai bine în românește, chiar dacă vorbim și engleză, franceză ori germană.

Episcopul Inochentie Micu Klein, trecut în lumea dreptilor în anul 1768, la Roma, după aproape un sfert de veac de exil, a cerut să fie îngropat acasă, la Blaj, în așteptarea obșteștii învieri, pentru că „nu poți învia cu-adevărat decât din pământul patriei”.

Mulți au privit cu nepăsare această dorință testamentară și au pus-o pe seama unui om amărât, a unui om de demult, care gândea după tiparele vieții lui. Iată că acele tipare se potrivesc și astăzi, pentru că, în anumite privințe, „nimic nu este nou sub soare” (nihil novi sub sole). (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Trudiți de viața trepidantă, vlăguți de alergătura zilnică, dați afară de prin trecătoarele slujbe, umiliți câteodată pentru banul câștigat greu, speriați de primejdia stingerii printre străini, românii iau calea țării.

Unii își dau seama abia acum că odinioară, când ispita câștigului substanțial i-a putut orbi, au hulit țara, în loc să se supere doar pe oamenii nemernici, pe instituții nevolnice, pe împrejurări nefaste.

De câte ori nu am auzit persoane (de succes sau nu) care spuneau că nu mai au nevoie de România, că s-au săturat de România ori că nu vor mai reveni în România!

Sufletul, însă, nu se pliază, însă, după rațiunea rece, după orgolii de moment și nici după venitul material copios.

Mulți ascultă acum imnul național cu alte urechi, iar unora „Balada” lui Ciprian Porumbescu le dă altfel de fiori. Casa de acasă, oricât de umilă ar fi, prețuiește acum mai mult decât toți banii din lume. (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Vorba „să ne ținem de neamuri” are, parcă, acum alt înțeles. Iar asta se întâmplă – culmea! – în mijlocul izolării la domiciliu spre care suntem îndemnați. Ne izolăm desigur, dar ne izolăm întru unitate, iar această unitate constă și din familia cea mare care este neamul nostru.

Ne considerăm, ne socotim adesea mai proști decât alții, mai necivilizați, mai incuți. Dăm buzna în magazine, ne aprovizionăm peste măsură, dăm din coate și zbierăm, mințim că nu suntem infectați și că nu am fost în zone de risc, ne purtăm iresponsabil. Dar oare alții – puși în fața acestei situații limită – cum fac? Oare sunt mult mai buni, mai umani, mai solidari? Nu sunt astfel întotdeauna și nu toți!

Am văzut cozi imense la Londra sau la Los Angeles, am văzut îmbrânceli, insolente și prefăcătorii la Paris ori la Madrid. (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Oamenii sunt oameni peste tot, cu bune și cu rele. Popoarele nu sunt, însă, bune sau rele, morale ori imorale, egoiste sau generoase, ci numai oamenii sunt așa. Nu este momentul să ne lamentăm, ci trebuie să ne adaptăm cât mai bine împrejurărilor și să mergem înainte. (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Ca atare, haideți, fraților, să apreciem că, în mijlocul acestui rău imens, am câștigat în comunicare, în dialog și în omenie.

Văd zilnic români care se duc să hrănească alți români, care împart hrană și măști,

care duc vitamine pentru întărirea imunității organismului, care au grijă de animalele de companie rămase singure. Aceștia trebuie prețuiți și încurajați. Numai zic de cei din linia întâi: cadre medicale și sanitare, militare și civile, angajați ai MAI, MApN, MAE, IGSU, SMURD, Ambulanță, Pompieri, Poliție, Jandarmerie, etc, cărora li se cuvine a li se aduce și adresa toată cinstea, prețuirea, recunoștința, gratitudinea și admirația noastră!...

Văd și români nepăsători, egoiști, sperjuri sau cinici, iresponsabili sau răi. Aceștia trebuie veștejiți și pedepsiți.

Legile curente și cele excepționale, măsurile, regulile de viațuire și de conviețuire nu se discută, ci se aplică.

Nu este acum momentul să fim originali, să ne exhibăm orgoliile și inițiativele, să încercăm să ne „descurcăm”.

Este drept că „românul s-a născut poet”, dar acum, în viața publică, trebuie să domnească legea și ordinea, nu „poezia”.

Pe de altă parte, românii (ca și italienii) nu sunt nemți ori elvețieni și nu au în spate o istorie întreagă de civism și democrație liber consimțită.

Aș vrea să văd oameni politici care să explice starea aceasta de urgență pe înțelesul tuturor, să nu vorbească doar în sentințe, de la înălțimea podiumului lor de șefi, să nu se sfiască să pună și o lacrimă între slove (cum ar fi zis Octavian Goga), să nu-și ascundă vorba tremurată, să ne arate că trăiesc drama noastră și că împărtășesc speranța noastră. (Cf. Prof. Ioan Aurel Pop).

Vorba dulce, dar fermă poate muta munții din loc. Să fim blânzi, buni cu medicii (și personalul medical) și cu învățătorii (de toate gradele), precum și cu slujitorii Sfintelor biserici, ale Sfintelor Altare. Primii ne vindecă trupurile vlăguite de boală, iar ceilalți ne vindecă mințile, sufletele (și trupurile, deopotrivă), duc educația mai departe, cultivă, dragostea, speranța și încrederea, în om și umanitate!...

Am vrea (mai ales acum) să-i simțim și pe politicieni ca fiind de-ai noștri, cu spaimele și cu credințele noastre, cu vorbele noastre simple.

Dar, în plus, dincolo de toate aceste naivități ale mele, ei mai au o datorie: să ia măsuri bune, să aibă alura de lideri, să-și

conștientizeze rolul de elite, ca să ne poată insufla încredere și speranță.

Dacă nu pot sau nu știu să facă acest lucru, atunci este grav, căci poporul acesta are nevoie de ghidaj bun, de călăuze potrivite, eficiente și, pozitive!...

Altminteri, „bucuroși le-om duce toate”, pentru că ne știm trecători și vulnerabili. Suntem trestii gânditoare, cum zicea Blaise Pascal și ne purtăm ca atare, cu umilință și cu semeție în același timp, în căutarea echilibrului. Dacă nu o facem mereu, înseamnă că avem mari curenți în educație, că nu am făcut școală cum se cade, că am rămas la un stadiu de ființă inferioară.

Drept urmare, criza aceasta neașteptată ne-a învățat ce să prețuim în viață, cum să separăm valorile de nimicuri, ce mare avere este bogăția sufletească. Alergăm clipă de clipă, ceas de ceas, după slujbe bănoase, căutăm să trăim în mare confort material, ne ascundem adesea adevăratele sentimente și acum ne dăm seama ce bogăție avem în noi și cum am putea să revărsăm această bogăție spre semenii noștri.

Poate că, după această grea încercare, ne vom rândui altminteri viața individuală și socială, ne vom trezi să fim mai buni și mai drepiți, ne vom revărsa preaplinul sufletului spre lume și spre țară, adică spre colțul nostru de lume, pe care nu-l iubim pentru că este perfect (nu este!), ci pentru că este (încă) al nostru, potrivit spuselor sau afirmațiilor Profesorului Ioan Aurel Pop.

În concluzie, ca un remediu și antidot la, tot acest moment existențial și fenomen crucial, haideți, oameni buni să, revenim, să redevenim, curajoși, plini de curaj, deoarece viața este un lung șir de alegeri și de evenimente sau lucruri impuse, pe care omul le trăiește în fiecare clipă și, să realizăm faptul, adevărul și realitatea că, va trece ea și aceasta, adică această epidemie ori pandemie!...

Personal, sunt de părere că înfruntarea fricii de către fiecare om este mult mai importantă, dacă se manifestă zilnic, decât curajul eroic sau glorios, care poate fi demonstrat de puține ori sau deloc în viață.

În general, despre oamenii curajoși, în sens clasic, se vorbește la trecut, întrucât, în majoritatea cazurilor, aceștia nu au reușit să treacă peste pericolele pe care au dorit să

înfrunte. Prin acte de îndrăzneală zilnică, care provin din partea unui număr cât mai mare de oameni, pot fi realizate sau îndeplinite lucruri mult mai importante, dacă privim în ansamblu efectele concurente ale acestora. Mai mult, de aceste acte se vor contamina din ce în ce mai multe persoane, care vor imita ceea ce au observat la alții, determinând un curaj colectiv benefic pentru societate.

În încheiere, vom reține și sublinia, în același duh cu Părintele Nicolae Steinhardt că „curajul este o prea rareori pomenită și totuși esențială însușire creștină. Poate că îndată după virtuțile teologale, ocupă locul de frunte. Fără de curaj existența Bisericii nu ar fi de conceput: a fost nevoie, ca să ia ființă, de curajul Întemeietorului ei; ca să dureze, de cel al discipolilor Săi.

Ni se vorbește de blândețea Domnului, care-I asemuit unui miel blând și lipsit de glas. Metafora este îndreptățită și înduioșătoare. Nu mai puțin este aceea ce adoptă drept cuvânt-imagie un leu viteaz.

Cine oare s-ar fi urcat pe cruce, primind de bună voie una din morțile cele mai cumplite din câte se pot închipui, de nu un viteaz cu inimă de leu? Care fire de nu una de inflexibilă tărie ar fi îndurat vreme de trei ani și jumătate, senină și calmă, ura, vrajba, perfidia, ambuscadele vrăjmașilor? Ar fi stat, neclintită și neînfricată, în fața dregătorului și a sinedriului? (A nepăsării unuia și înverșunării celorlalți?) Și cum altfel decât act de îndrăzneală ar putea fi socotită plecarea Sfinților Apostoli la propovăduire printre oameni ostili fără a duce cu ei nici traistă nici toiaș nici pâine nici bani? Și care înși de nu dintre cei mai dârji și mai neștiutori de teamă ar fi răbdat chinuri cu adevărat atroce mai degrabă decât să-și lepede, fie și în schimbul celor mai ademenitoare făgăduieli, credința? Nu-i deloc neexact din punct de vedere istoric ori exagerat, din punct de vedere psihologic, a spune că sângele martirilor constituie podoaba, purpura și vizonul Bisericii; este și temeiul ei, în sensul cel mai strict și mai tehnic al cuvântului. (Nicolae Steinhardt, Monahul Nicolae De la Rohia, Dăruind vei dobândi, Editura Dacia, 1997, p. 252). Așadar, să nu uităm faptul că „Curajul conține geniu, putere și magie” (Goethe);

„Curajul înseamnă să ai puterea să te ridici și să vorbești. Curajul înseamnă, de asemenea, să te așezi și să ascuți” (Churchill) și, „De regulă, actul de curaj este dictat de inimă, iar actul de lașitate este impus de minte”!...

În altă ordine de idei, în sens cotidian, obișnuit, curajul este atitudinea (capacitatea, caracteristica), specifică unor oameni, care înfruntă cu îndrăzneală sau temeritate pericolele.

Din punct de vedere moral, curajul orientat spre scopuri nobile, este considerat virtute. Omul curajos este un exemplu pozitiv sau chiar un model pe care ceilalți îl adoptă, uneori.

Curajul este o trăsătură de caracter opusă lașității, particularitate regăsită în paleta caracteristicilor oamenilor care nu-și pot stăpâni frica.

Omul curajos luptă cu primejdiile, în timp ce lașul are o atitudine contrară, orientată spre evitarea acestora.

De regulă, omul curajos este considerat un om demn, cu suflet nobil, în schimb lașul este opusul acestuia, adică i se pune eticheta de om nedemn și ignobil.

Diferența dintre curajoși și lași nu are la bază criteriul lipsei, respectiv existenței, fricii, ci al existenței sau nu a forței morale de a înfrunta sentimentul de teamă. Acest sentiment îl regăsim în cazul celor din prima categorie, însă lipsește în cazul lașilor.

Cu alte cuvinte, curajul și frica nu se exclud reciproc, întrucât aceasta este prezentă la orice om, dar numai omul curajos o înfruntă prin asumarea riscurilor generate de pericolele ce pândesc societatea.

Omul curajos nu este un om neînfricat, ci un om care își asumă riscul de a înfrunta pericolele sau primejdiile.

În altă ordine de idei, curajul este aproape întotdeauna asociat cu riscul sau cu primejdia, deoarece omul curajos preferă să înfrunte pericole sau să-și asume riscuri, indiferent de ceea ce-i spune rațiunea, în timp ce frica, lașitatea este cel mai adesea precedată existența unor procese deliberative, care stau la baza deciziei lașului de a nu-și asuma riscul sau de înfrunta primejdia.

În mod paradoxal, se poate spune că, în quasitotalitatea situațiilor, curajosul are un

comportament irațional, iar lașul o conduită rațională.

Indiferent de ceea ce-i spune mintea să facă, omul curajos preferă glasul inimii, iar lașul și fricosul, indiferent de ceea ce-l șoptește inima să facă, va alege rațiunea minții.

Nu înseamnă, însă, că omul curajos se bazează pe intuiție, iar lașul numai pe chibzuire.

De aceea, haideți oameni buni, să fim curajoși, căci curajul ne va trezi, ne va uni, ne va transforma în oameni liberi, demni, și uniți!...

Curajul ne va ajuta să devenim/să fim noi înșine, în tot locul și în toată vremea!...

Prin urmare, noi, toți, suntem chemați să (re)devenim curajoși dar și, normali, naturali, firești, echilibrați, lucizi și cerebrali, raportându-ne la supranaturalul, metafizicul și supra raționalul, etern, veșnic și, pururea dumnezeiesc!...

Altfel spus, oameni buni, să ne întoarcem la ipostaza, purtarea, viața și viețuirea originală și autentică, curajoasă și asumată, responsabilă și altruistă, nobilă și generoasă, simplă și naturală, înțeleaptă și firească, altminteri riscăm să alunecăm în bizar și derizoriu, în penibil și ridicol, în cumplită înșelare, amarnică amăgire și dureroasă dezamăgire!...

Să nu fie una ca aceasta!...

Ferește-ne, păzește-ne și apără-ne, Doamne, de toată fărâdelegea, vulnerabilitatea, răutatea, boala, slăbiciunea, epidemia, pandemia și neputința în vecii vecilor. Amin!...

Elena BUICĂ (Canada)

CAPACITATEA DE ADAPTARE

Adaptarea nu este altceva decât procesul de acomodare a individului la condițiile fluctuante ale vieții și activității omului. Trăim într-o permanentă schimbare, fie că vorbim despre

mediul înconjurător, precum încălzirea globală, fie că vorbim de uimitoarea evoluție rapidă a științei și tehnicii sau, cum s-a întâmplat în ultimii 20-30 de ani, de adaptarea celor care s-au strămutat din țara de baștină și sunt nevoiți să dea piept cu transformări profunde pentru care îi trebuie mult curaj existențial. Pe lumea asta nimic nu este stabil, doar schimbarea este singura constantă. De aceea, acest fenomen al adaptării este caracteristic nu numai omului, ci tuturor formelor de viață, deoarece evoluția viețuitoarelor se face prin acomodarea lor continuă la noile condiții de mediu. De aceea, când vorbim despre adaptare, trebuie să abordăm fenomenul din mai multe perspective.

Trebuie să recunoaștem că am fost creați cu dorința de a ne schimba, de a ne adapta noilor condiții pentru a ne îmbunătăți existența, aceasta fiind înscrisă în ADN-ul nostru. Dar Creatorul acestei lumi ne-a dat și libertatea de a alege, să acceptăm sau să ne opunem evoluției. Sunt unii oameni cărora le place rutina, în timp ce schimbările, chiar și cele bune, sunt stresante, le perturbă zona de confort și, aflându-se în fața acestora, ei se bazează pe experiența personală. Aceștia nu văd adaptarea ca o stare de armonie între individ și mediul natural sau cel social și se întrebă dezorientați și copleșiți de o nedreptate pe care nu o merită spunând: „De ce mi se întâmplă tocmai mie acest ghinion?”. Se spune pe bună dreptate despre capacitatea de adaptare că este direct proporțională cu nivelul de inteligență. Bine, bine, dar atunci cum stăm cu păstrarea tradițiilor și specificul nostru național?

Judecând problema pe toate fețele, privind și modul cum au rezolvat acest aspect alte popoare, se vede că se pot găsi soluții. Anglia îmi vine prima în minte, fiindcă am asistat, cu emoție și deosebită încântare, la schimbarea gărzii la Palatul Regal, conform vechiului ritual. La englezi, deși este larg răspândită tradiția cu toată frumusețea specificului ei, în același timp, aceasta este împletită cu evoluția tehnicii la care populația s-a adaptat fără să renunțe la tradiții.

Auzim adesea spunându-se că cea mai eficientă modalitate de prevenire a stresului este evitarea schimbărilor. Dar psihologii au altă părere.

Ei afirmă că, sporindu-ne capacitatea de adaptare, vom face față cu mai mult succes transformărilor,

de altfel inevitabile. O situație specială de adaptare ne-a oferit-o pandemia produsă de Coronavirus. Fiind nevoiți să nu ieșim din casă câteva luni de zile, pe mulți acest fapt i-a bulversat.

Nu cu mult timp înainte de acest eveniment, cuvintele cel mai des întâlnite pe buzele tuturor oamenilor erau acelea referitoare la un fel de plasă a timpului în care ne simțeam prinși și ne zbăteam să ieșim cu bine. „N-am timp, n-am timp” erau cuvinte așezate în diferite contexte. Nimeni și nimic nu ne putea convinge că aceste chingi pot fi rupte ca un zăgaz peste care zăvoaiele apelor pot trece năucitor de repede.

Și, ca prin vis, ne-am trezit cu un virus, Covid-19, pe cât de neînsemnat la vedere, pe atât de puternic în ceea ce poate face când ia omenirea pe nepregătite. Această măsură drastică, izolarea, i-a dat peste cap pe unii, iar alții au găsit în ea și părți luminoase, amintindu-și că în tot răul este și un bine.

Nu am mai stat pur și simplu degeaba ca în această perioadă de izolare impusă, cred că din copilărie, în perioada interbelică, pe când timpul avea răbdare cu oamenii, parafrazându-l pe Marin Preda. Pe atunci conversațiile oamenilor aveau altă culoare, cu fraze lungi, rostite fără grabă: „Ce mai faci, țăță Chireaco?”, se auzea vocea unei vecine. „Ce să fac, Marișo, uite, mi-am făcut și eu de lucru cu scărmanatu' la lâna asta, să-mi mai treacă timpul, că până spre seară e mult, când m-oi duce să dau de mâncare la păsări. Ai, vino mai aproape să mai stăm de vorbă, că e soarile sus și avem timp destul. Ba, mai bine viu eu la poartă să stăm și noi de vorbă pe laviță.” Și vecina bucuroasă răspundea: „Ai că viu și ți-aduc și niște bolbotine, că s-au copt curcudușii alea roșii, de zici că mănânci cireșe”.

De atunci lumea s-a schimbat atât de mult, încât dă impresia că aceste mutații nu s-au petrecut doar într-o viață de om, ci în mai mult de un secol.

Aflată în izolare, purtată de valul amintirilor altor vremuri, am stat și eu în mai multe zile și seri în fața casei pe o bancă, lângă un rond de flori. Era atâtă liniște din cer până în pământ, încât mi se părea că aud, ca Lucian Blaga, cum razele de lună se izbesc de geam. Alteori, când vântul foșnea prin verdele viguros al copacilor,

parcă spunea basme pe care le mai auzisem în copilărie, iar ciripitul păsărelelor și al puișorilor așteptându-și hrana mi-amintea povești din lumea păsărilor. Veverițele, în căutare de hrană, umpleau tabloul de viață. Nu mai țin minte când am mai petrecut atâta timp în desfătarea deplină a frumuseților simple care încarcă cu energie pozitivă întreaga noastră ființă. E neîndoielnic că în orice rău este și un bine și e tot atât de clar că cine se opune schimbărilor are de pierdut, chiar poate plăti cu suferințe mari.

Deși poți avea un câștig chiar și în această perioadă a izolării sau a carantinei, privind pe plan larg, nimeni nu știe cât ne va costa aceasta, dacă ne gândim la căderea economiei în largul planetei noastre. Cine știe ce schimbări vor fi în viitor și cum ne vom adapta la ele! Dar societatea merge înainte pusă pe roți de toți cei care lasă în urmă toate întrebările și îmbrățișează cu curaj și optimism fapta ziditoare.

GURA DE AER ÎN TIMPUL IZOLĂRII

Aflându-ne spre sfârșitul izolării și al sinistrei carantine din timpul blestemăției acestui secol care ne-a zguduit din temelii, pandemia adusă de Covid-19, aruncăm o privire înapoi să vedem care au fost acele sclipiri înrourate care ne-au adus puțină lumină în suflet și care a fost gura de aer care ne-a ajutat să ne revigorăm.

Pentru multă vreme ne vom aminti că, în timpul izolării, am trăit cu toții o experiență unică și greu de suportat. Cu greu ne-am putut ține pe picioare, căci providența își are planurile ei, uneori implacabile. Distanța de cei dragi, pierderea libertății, știrile negative și adesea contradictorii, panica aproape continuă de a nu ne infecta, deruta creată de nedumerire, de neputință în fața dezastrului și multe altele pot uneori conduce spre decompensare psihică cu efecte dramatice.

Unii experți apreciază că am trecut prin cel mai mare experiment psihologic din toate timpurile. E posibil să vedem pe termen lung efectele cele mai toxice ale izolării. Cu cât este mai severă izolarea, cu atât este mai mare impactul psihologic. Reacția și comportamentul fiecărui individ diferă în funcție de propria personalitate,

de ritmul de viață și de condițiile în care își petrece izolarea. Unii consideră că statul într-un apartament de bloc, fără muncă, socializare sau plimbări în afara locuinței, este similar cu statul în pușcărie. Pentru că amploarea acestor măsuri de izolare și de carantină este nemaivăzută și, oamenii, ca în toate situațiile de mare cumpănă, au născocit diverse modalități care iradiază o energie pozitivă, născută din umor, capabilă să ne facă mai suportabilă această grea situație și pentru a plăti un cost cât mai mic.

În această enervantă și interminabilă stare de stres, nu de puține ori am trăit cu satisfacție destinderi născute dintr-un crâmpoi de viață prezentat neașteptat, uneori încărcat de umor. Viața parcă se răsucesce pe un călcâi și ne servește o poantă cu care se încheie în mod neașteptat un episod de viață. Acest episod scurt, concentrat, cu puternic impact educativ și încărcat de emoție, îl trăim ca pe o fulgerare ce ne trece prin corp și suflet. O prietenă ne-a povestit cum a sărbătorit Paștele împreună cu mama aflată la mii de kilometri distanță. Prin e-mailuri au hotărât să facă același fel de mâncare ca odinioară și să mănânce în același timp privindu-se reciproc și întreținând conversație pe computer. Am văzut diverse imagini la televizor de peste tot în lume. În mai multe țări am văzut filmulețe cu polițiști care mergeau în câteva mașini cu luminile și sirenele aprinse până când toată lumea deschidea geamurile și apoi cântau și dansau cântece vesele ca să amuze populația și chiar pe copii. În Italia, într-o piațetă, toți oamenii au deschis ferestrele în același timp și au cântat cântece naționale. Era o scenă plină de viață care ne-a inundat întreaga ființă de tumultul emoțiilor. Asemenea lucruri am aflat și despre un român care locuia într-un cătun, cum îi spunea unui reporter că el punea radio pe fereastră, dat la maximum, ca să asculte toți vecinii cu ferestrele deschise.

Printre cele mai răspândite astfel de mijloace sunt glumele, umorul sub diferite forme, folosit ca armă de apărare. Poate că ni se pare nepotrivit să ne amuzăm pe seama unei situații care aduce chiar și moartea, dar, așa cum s-a dovedit până acum, tocmai în momentele grele umorul devine deosebit de important. Cultivăm inteligența ca să învingem răul, să reîmprospătăm ramurile

înflorite din noi și mirabila speranță de viață, care calcă moartea în picioare.

Dintotdeauna, glumele și bancurile pline de umor, anecdotele, întâmplările nostime, întregul gen de relatări foarte succinte, decupate din felii scurte de viață, au deschis ferestrele gândurilor și ale speranțelor în momente când lumea părea scoasă din țâțâni, au fost cultivate de oameni de pretutindeni, făcând haz de necaz, cum spune românul. Nu e om pe fața pământului să nu guste aceste forme de umor, având la bază evenimente reale, pe teme aiuritor de diverse, un adevărat caleidoscop mini-prozodic, multicolor și plin de tot felul de condimente, cu efect cuceritor și dătător de aripi speranței.

Celebrul psihiatru și scriitor austriac, Viktor Frank, susține că: „Și umorul este o armă a sufletului în lupta pentru autoprezervare”.

Dacă nu am râde, ne-ar plesni inima de frică și de supărare, știm asta de pe vremea comunismului când bancurile, mai ales politice, erau pentru noi deosebită hrană sufletească. Să faci bancuri despre o situație de grea încercare te ajută să te distanțezi de acest miracol care nu vrea să-și dezvăluie taina. Umorul vine ca un pahar de apă când ne arde gura de sete, rupe lanțul suferinței și ne ridică, pentru scurtă vreme măcar, deasupra realității amenințătoare. Umorul e un fel de igienă psihică înlăturând teama și încordarea, chiar dacă doar pentru puțină vreme.

În zilele noastre, multe dintre aceste forme de umor sunt puse pe rețele de socializare ca să le împartă cu ceilalți. Abundă fotografii, clipuri video și texte în care utilizatorii fac glume pe seama Covid-19. Au luat naștere „întreprinzători” virtuali care au creat grupuri speciale pe Facebook, precum „Coronavirus: glume”.

Unele sunt foarte inteligente, altele mai puțin inspirate, dar toate prezintă o lume foarte colorată, creată de diverse momente haioase. Astfel, o vedem pe regina Angliei, Elisabeta a II-a, că ne sfătuiește călduros să stăm fiecare în castelul nostru. Faimosul personaj canibal, Hannibal Lecter, ne privește pe sub sprâncene, cu poftă, replicând că – „și dacă se termină mâncarea – încă ne avem unii pe alții”.

Pentru că sărbătorile Pascale din anul acesta ne-au prins în izolare, s-au găsit oameni cu simțul umorului care să glumească și pe această temă:

Iisus către omenire: „Anul acesta, în zilele Paștelui, nu mai vin Eu la voi, veniți voi la Mine”. O altă imagine Îl arată pe Mântuitorul Iisus Hristos singur la masa pregătită pentru Cina cea de taină, subliniind ideea că și El respectă regulile impuse de izolare. Pe celebrul pictor fără o ureche, Van Gogh, îl prezintă într-o situație nostimă, cu masca agățată doar de o ureche, amintindu-ne că purtarea măștii este obligatorie în orice condiție. Într-o altă glumă, ni se spune că anul acesta spovedania se face între soți. Avem și răspunsul la întrebarea: ce înseamnă izolarea acasă? Fiecare cu nevasta lui.

Astfel de glume se rostogolesc pe Facebook și pe alte rețele de socializare strângând zeci de mii de like-uri și distribuiri, dovadă că umorul este necesar. „România va fi de luni în Stare de Urgență. Până acum a fost în Stare de Nimic.”

„Izolarea asta mi-a schimbat radical viața. Acum abia aștept să duc gunoiul.” Iată un dialog scurt între soți. „El: Ce plictiseală, mi-a adormit și fundul. Ea: Știu, l-am auzit sforăind.” „Mă duc să scot pisica la plimbare. Las câinele acasă să se odihnească puțin. Azi l-am scos de 15 ori.”

Publicația belgiană „Le Vif” adună, în articolul „Când umorul belgian salvează coronavirusul”, o serie de fotografii și mesaje amuzante din social media de pretutindeni, nu numai din Belgia. O fotografie arată pe românii noștri stând la coadă la hârtie igienică.

Australienii au început să se costumeze în diferite personaje când duc gunoiul în stradă și fac diferite gesturi amuzante. Ei se și filmează când fac acest lucru, apoi publică imaginile pe rețele de socializare, pentru a aduce zâmbetul pe fețele altor oameni blocați în case.

Multe imagini pline de haz, tonice și contagioase, am văzut și la TV Canada. Astfel, aflăm că ratonul, (în engleza, raccoon) a fost ales simbolul pentru corona-virus, deoarece acest animal poartă mască, își freacă lăbuțele în apă și numele său este alcătuit din aceleași litere, dar în altă ordine, o anagramă a cuvântului la ordinea zilei, „corona”.

O familie canadiană, inspirându-se dintr-un film de acum 30 de ani, a pus în fața casei două panouri. Pe primul panou invită pe fiecare persoană care trece pe acolo să schimbe mersul în felul cel mai nostim posibil până ajunge la

celălalt panou care anunță sfârșitul acestei încercări. Sunt adresate mulțumiri pentru implicarea în acest joc stradal aducător de bună dispoziție. Nu am văzut pe nimeni să nu se încadreze acestei invitații nostime. De la mic la mare, cu toții au fost participanți, străduindu-se în modul cel mai serios să fie cât mai original. În casa noastră s-a stârnit un val de mare veselie și am hotărât să punem și noi panourile în fața casei. Când am urcat în camera mea, primul îndemn a fost să scriu despre rolul umorului când devine oxigenul care arde suferințele și îndoielile dărâmatoare și iradiază o energie pură, pozitivă, mai ales când e născută din har.

Elena Buică, Toronto, 29 mai, 2020

Victor RAVINI

Misterele dionysiace la Euripide - Dionysos sau prezența unui absent

*Bacantele*¹ ocupă un loc special în opera lui Euripide, întrucât drama i-a adus primul său premiu, din păcate postum, datorită bogăției, complexității și densității textului, care îi asigură o valoare incomparabilă în istoria literaturii, a religiilor, a ideilor și a cunoașterii, cât și pentru studiul practic al felului cum știm să trăim.

Acțiunea se petrece la Teba, unde încă mai trăiește bătrânul rege Cadmos, care a cedat puterea nepotului său Pentheus, fiul fiicei sale Agave. Dionysos dorește să aducă în Grecia cultul său orgiastic, decide să înceapă cu Teba și să o atace cu ajutorul Bacantelor. Totodată el intenționează să o pedepsească pe Agave și pe tebani pentru calomniile lor față de mama sa Semele², și aceasta tot fiica lui Cadmos. Cultul lui Dionysos ar deja adepți în oraș, printre care și

profetul Tiresias și Cadmos. Ceilalți cetățeni, nerecunoscând identitatea zeului mascat, rezistă, încurajați de Penteu. Dionysos, tânăr, blond, de o frumusețe feminină³ derutantă, nu are altă armă, aparent, decât dulceața și surâsul său, atât de bine expuse de masca sa. Bacantele sunt arestate și sugrumate, dar legăturile lor cad de la sine, porțile închisorii se deschid, ele fug. De-odată, zeul răgnește. Pământul se cutremură, zidurile se dărâmă. Să nu uităm că suntem în Grecia, patria zeilor capricioși, a muzelor și a cutremurelor de pământ, deci fenomene perfect plauzibile. Bacantele îl fac pe Penteu bucăți. Agave și surorile ei sunt exilate. Noaptea Sf Bartolomeu, răsturnările de la 1789 și 1917 n-au inventat nimic nou. Modernii vin prea târziu și găsesc totul deja inventat, cam cum zicea La Bruyère.

Astfel se sfârșește tragedia slăbiciunii omenеști față de o divinitate crudă și misterioasă. Simpatia lui Euripide este îndreptată către Penteu, care reprezintă rațiunea umană ce luptă împotriva forțelor oarbe. Însă el resimte profund viața și puterea a ceea ce el respinge: farmecul extazului orgiastic, voluptatea de a se uni cu natura. Tema prometeică și tema dionysiacă se înlanțuie și se topesc în inspirația tragediei, în structura, lirismul și în acțiunea dramatică, se echilibrează și își găsesc armonia.

Conflictul dramatic constă în conflictul religios din cetățile grecești în secolul al V-lea î.Hr.⁴ și se poate observa experiența religioasă a credincioșilor unui zeu care în panteornul grec își asumă funcțiile unei divinități cu mască. Intenția lui Euripide nu era de a structura bine un document religios, ci să înfăptuiască o operă tragică după toate regulile și convențiile în vigoare la Atena. Dionysos nu intervine în tragedie în același fel cum fac alți zei care se espectă pe scena antică, printre altele coborând *deus ex machina*, acoperiți cu simbolurile lor și făcând uz de toate prerogativele lor divine, pentru ca toți să-i recunoască. Aici, zeul nu este un gadget, el joacă rolul principal. Este zeul care pune el însuși în scenă la teatru apariția (epifania) sa, care se înfățișează protagoniștilor dramei și spectatorilor, manifestând prezența sa divină de-a lungul derulării unui joc tragic, tocmai când tragedia antică trăia sub patronajul lui religios. De-a lungul spectacolului, Dionysos apare uneori

pe scenă, alteori acționând din culise, pentru a-și urzi intrigile sale. Această tehnică teatrală, sau de scenă, pare să fie de un modernism ce depășește unele piese moderne.

Cheia tensiunii dramatice constă în dualitatea religioasă a zeului, văzută ca o dedublare scenică. Spectatorii urmăresc ambiguitatea personajului, care confundă după bunul său plac – sau după bunul plac al lui Euripide – două funcții: cea de zeu al cultului oficial în religia civică și cea de zeu stăpân al iluziei teatrale. Dramaturgul încarcă tensiunea între magnificența zeului în planul *theologeion* și dezghizarea sa în muritor pe planul scenei, unde el apare ca un străin lydian, voind să fie luat drept o femeie.⁵ Personajul disimulează cele două ipostaze, însă nu-și schimbă costumele și nici masca sa derutantă pe care o afișează tot timpul, pentru că noi, cei muritori, treuie să discernem ce nu se poate discerne. Iar aceasta este o datorie religioasă a fiecăruia, treaba lui cui nu poate. Pentru antici, profanii n-au decât să nu priceapă nimic.

Funcția măscii tragice a actorului este de a face ca publicul să poată recunoaște personajele. Și totuși masca lui Dionysos îl proclamă și îl disimulează în același timp. Este o mască duplicitară, pentru că îl „demască” pentru credincioșii care îl cunosc și îl „maschează” pentru necredincioșii care nu îl cunosc. Misionarul străin disimulează zeul mascat, a cărui misiune este să aducă plenitudinea fericirii pentru credincioșii care îl văd, cât și distrugerea pentru necredincioșii care nu îl văd.

Este o mască ambivalentă, atât teatrală cât și de cult, care pe de o parte afișează prezența unui caracter exprimându-i identitatea personajului literar, iar pe de altă parte ascunde (ocultează) zeul, cu o ființă peste tot prezentă, ubicuitară, ce nu este acolo unde pare să fie, aflându-se peste tot și nicăieri, adică este o ființă ce transcende spațiul și timpul. Este fascinația religioasă de a se simți în apoierea unei prezențe metafizice, care nu se poate ști dacă este prezentă sau absentă. Însă prezența unui mare absent nu este chiar nucleul oricărei religii? Asistăm la ascunderea (ocultația) unei apariții (epifanii) sau la deraparea epifaniei în ocultatie? Este confuzia și incertitudinea totală, ceea ce este semnul distinctiv prin care se remarcă religiile.

O mască surâzătoare într-o tragedie este tot ce poate fi mai derutant, deoarece contravine tuturor normelor despre masca tragică. Zeul religiei civice vine cu binecunoscuta sa mască surâzătoare pe scenă, acolo unde el însuși a instituit, în calitate de patron al teatrului, legea de a nu purta niciodată o asemenea mască. Este apanajul zeilor, chiar și al celor mai consecvenți dintre ei, în alte religii mai legaliste, de a fi inconsecvenți și de a contraveni propriilor legi stabilite de ei.

Textul dramei a fost comentat în felurite chipuri. Interpretările urmează două căi divergente, în funcție de ideea despre dionysism, pornind de la Nietzsche și scrierea lui *Între Apollinic și Dionysiac*⁶. Critica clasică vedea în arta greacă numai măsură și ponderație, simbolizate prin Apollo. La aceasta, Nietzsche opune noțiunea de extaz, simbolizată prin Dionysos. Inevitabil, interpretările depind de cadrul de referință și de sistemul religios al specialiștilor în istoria religiei grecești, al căror orizont spiritual nu are nimic de a face cu orizontul vechilor greci.

Unii specialiști în cultura greacă veche au văzut la Euripide o condamnare înverșunată a dionysismului, o antireligiozitate radicală, un scepticism față de zei, scepticism care încerca cu prudență să facă vogă la Atena. Bătrânul Euripide își putea permite să-și afișeze antireligiozitatea, mai ales că se afla departe de Atena, la curtea regelui Archelaos al Macedoniei, cu doi ani înainte de a trece în eternitate. Socrate a fost condamnat la moarte, sub pretextul acuzației de antireligiozitate, la doar câțiva ani după premiera piesei lui Euripide.

Alți exegeți au văzut în același text o apologie a dionysismului, o mărturie a convertirii autorului, care înainte de a pleca dincolo, a primit harul divin și preamărește forma cea mai umană de înțelepciune care, contrar științei și rațiunii goale a sofistilor, aduce abandonul de sine la extazul divin, la beatitudinea mistică a unui zeu la fel de binevoitor și generos cum era Prometeu la rândul său.⁷

Nicio alternativă nu o exclude pe cealaltă. Dilema reflectă dihotomia Nietzscheană între categoria apolonică și dionysiacă. Problema este de a înțelege cum a putut să apară o religie așa de

tumultuoasă și sălbatică cum e dionysismul, în cadrul religiei grecești atât de senină și echilibrată. Se pot menționa o serie de eleniști care, ca Erwin Rohde⁸, consideră dionysismul ca fiind un corp străin în cultura greacă. S-a discutat îndelung asupra originii trace – considerată barbară – sau lydiane a lui Dionysos, iar tracologii nu se îndoiesc de originea tragică a unui zeu al sălbăticiei omenești, care a dat grecilor civilizați teatrul și fericirea cerească.⁹

În orice caz, se consideră în unanimitate că Dionysos nu ar enima comun cu civilizația cu adevărat greacă, așa cum este prezentată de către Homer și Hesiod. Posedații, care cădeau în transa lui Dionysos, deraiau extatic în crize contagioase, cu caracter patologic, dezgustătoare în ochii grecilor, ce respingeau orice conduită aberantă și dezordonată ca fiind periculoasă.

Totuși, sunt în dionysism transe și tehnici spirituale de purificare, de separare a sufletului de corp, prin concentrare, renunțare la lume, ideal ascetic, care se potrivesc mai bine cu spiritul grecesc. S-ar putea zice că sunt două feluri de dionysism: cel tragic și cel grecesc, acesta fiind rezultatul unei aculturalizări a ceea ce nu era grecesc. Interpretarea lui Sabatucci inversează termenii problemei. El consideră că Dionysos nu ar fi fost zeul misticismului, ci ritualurile sale au fost reutilizate de către tradiția greacă, în vederea unei experiențe mistice.

S-a încercat să se interpreteze conflictul dintre Penteu și Dionysos ca o punere în scenă a opoziției dintre două atitudini contrare: de o parte raționalismul sofistilor cu utilajul lor mental și tehnicile lor de inteligență, datorită cărora erau maeștri în arta argumentării, iar de altă parte experiența religioasă care exalta pulsațiile iraționalului și ducea la uniunea mistică cu divinul. Ascensiunea spre divin începea printr-o regresie spre starea primară a comuniunii cu natura și animalele.¹⁰ Calea spre în sus ducea prin valea de jos.

Sunt totuși multe dificultăți pentru această interpretare, întrucât Penteu nu este câtuși de puțin un sofist, el este rațiunea de Stat cea mai îngustă, deși elocventă, deoarece puterea trebuie să fie elocventă pentru a se exercita în voie, delectându-se cu monologul ei politic.

În orice caz, tragedia nu opune atâtea rațiuni și

religie sau inteligență și emotivitate. Charles Ségall a remarcat bine că este vorba de o dedublare a sistemelor de valori, Dionysos și Penteu având fiecare rațiunile și antirațiunile lor, bun simț și nebunie, înțelepciune și delir. Pascal de Sutter observă antirațiunea, nebunia și delirul la șefii de Stat iar rațiunea, înțelepciunea și bunul simț la supușii acestora.¹¹ Penteu la rândul său se dedublează sub efectul unei ușoare demențe, se rătăcește, vede dublu.¹² În aceasta constă modernitatea sa, într-o actualitate universală. Victoria lui Dionysos înseamnă că alteritatea se instalează în centrul dispozitivului social. Asta este ceva foarte actual vremurilor când trăim noi.

Madame Jacqueline de Romilly, membră a academiei franceze și căreia Grecia i-a acordat cetățenia de onoare, scria că în drama lui Euripide se trece de la extazul mistic la un fel de hedonism prudent și bănuia autorul de ironie în această privință.

Dionysos poate aduce extazul, entuziasmul, starea de a fi posedat, bucuria sărbătorii, fericirea în cotidian a celor ce îl „văd”, după cum poate de asemenea să aducă și nefericirea și distrugerea celor ce „nu îl văd”. Însă el nu anunță niciodată o stare sau o soartă mai bună dincolo. El nu oferă accesul la imortalitate, întrucât el nu e nici orfic și nici pitagoreic. El vine din orient și tot ce ne aduce este bun pentru viața aceasta, nu numai *bon pour l'orient*. Și e fericirea de a ști cum să trăim, la modul balcanic, cu bucuriile și nebuniile sale, ceea ce contează pentru el, ca și pentru noi. El este probabil singurul zeu din toate religiile, de puterea căruia nu s-a îndoit nimeni și nu și-a pierdut creditul nici până azi. Chiar și în zilele noastre, Dionysos nu este *deus absconditus* și cătuși de puțin *deus otiosus* din teoria lui Mircea Eliade, întrucât el nu se ascunde și nu e obosit, cum sunt alți zei mult mai respectabili, după ce au dat la manivelă odată, cândva. Bunul zeu Dionysos Tragos (tracul) venit în Grecia din Tracia, de unde vine și cuvântul *tragedie*, rămâne întotdeauna printre noi, chiar și când se află de cealaltă parte a teighelei de la bar.

Dionysos al lui Euripide este un zeu tragic cu o mască surâzătoare, așa cum a văzut poetul existența umană: tragică și acoperită de o aparență înșelătoare. La dimensiunea tragică a condiției umane, poetul opune strălucirea

îmbucurătoare a artei, a sărbătorii, a jocului, a iluziei teatrale, ca o realitate virtuală ce se înfățișează prin epifania lui Dionysos. Este revanșa nebuniei mistice, viețuită în prezența iluzorie a unui absent, asupra banalității existenței constrânse de rațiune, fie ea rațiune de Stat, sau orice fel de rațiune, care oricum nu are nicio rațiune.

Note:

¹ □□□□□□

² Etimologie: din cuvântul trac *zemelen* < i.-e. *g'hemel = terre, cf. Alfons Nehring, *Studien zur indogermanischen Kultur und Urheimat* (Die Indo-germanen und Germanenfrage – Wiener Beiträge zur Kulturgeschichte und Linguistik, IV, Salzburg-Leipzig, 1936, pp. 7-229), pp.214 sq.

³ Așa cum Caravaggio ne-a lăsat portretul lui Baccus (1596/97) în ulei pe canava, la Galleria degli Uffizi din Florence, ca un tânăr bărbat cu chipul efeminizat. Se pare că psihanalistii care l-au acuzat pe Caravaggio de homosexualitate nu cunoșteau această piesă a lui Euripide. Atunci s-ar fi întrebat dacă ambiguitatea portretului făcut de Caravaggio pornește de la presupusa homosexualitate a pictorului sau de la descrierea măștii lui Dionysos făcută de Euripide. De ce să-l acuzăm că i-a pozat un amant homosexual, când mai degrabă se pare că i-a pozat o amantă voluptuoasă? Să fie așa, că fiecare vede după cum îi e obiceiul și face proiecții imaginative după cum îi e felul?

⁴ Reprezentația are loc la Atena și se poate presupune că Teba, în intenția lui Euripide, *mutatis mutandis*, este Atena.

⁵ Când Penteu îl întreabă dacă l-a văzut pe zeul al cărui misionar se proclamă, Dionysos răspunde pe alături, deplasând întrebarea, la fel ca și Isus când este întrebat despre identitatea sa divină.

⁶ Friedrich Nietzsche, *Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik* (1872).

⁷ Să nu uităm că Macedonia făcea parte din Tracia. Deci Euripide a scris drama în patria lui Dionysos, ceea ce ar putea fi un argument în sprijinul celei de a doua ipoteze.

⁸ Erwin Rohde, *Seelenkult und Unsterblichkeitsglaube der Griechen*, Tübingen-Leipzig, 1893, 2e éd. 1897; cf. trad. fr. *Psyché*.

Le culte de l'âme chez les grecs et leur croyance à l'immortalité, Paris, 1928.

⁹ Numele lui Dionysos se găsește pe documentele miceniene în liniarul B, cam din secolul al XVI-lea î.Hr. Zeul se mai numea și Dionysos Zagreus. O fi însemnat originar din Zagra? Am citit prea puțin ca să fi găsit undeva vreo asociere între Zagreus și toponimele Zagra, un sat-comună din județul Bistrița-Năsăud, Zagra un afluent al Volgăi sau munții Zagros în Iran.

¹⁰ La adoratorii lui Dionysos, extazul orgiastic, care îi aducea într-un fel de simbioză mistică cu lumea animală, era capabil să reactualizeze comportamentul religios al primilor paleo-ominizi, când vânatul era devorat crud. Mircea Eliade, în *Histoire des croyances et des idées religieuses* I, Payot, 1991, pp. 46-48, consideră cultul lui Dionysos ca aparținând moștenirii de la vânătorii paleolitici.

¹¹ Pascal de Sutter, *Ces fous qui nous gouvernent: Comment la psychologie permet de comprendre les hommes politiques*, Les Arènes, 2007.

¹² Euripide folosește o mulțime de sinonime intraductibile pentru „a vedea” și „vedere”. S-ar putea spune că este chiar drama dintre „a vedea” și „a nu vedea”, „voir ou pas voir”, „to see or not to see” sau „to be or not to be”.

Octavian Nicolae LUPU

Binele și răul în creștinism și taonism

Nu este simplu să găsești un criteriu de identificare a binelui într-o lume în care acesta este atât de amestecat cu răul. De-a lungul timpului s-au încercat diferite maniere de a defini binele și de a demasca răul. Însă nu este simplu să definești aceste noțiuni, iar de multe ori, din nefericire, identificarea răului a condus la abuzul

și persecuția diferitelor categorii sociale pe criterii de rasă, religie sau altele în genul acestora. Totuși, o definiție simptomatică a binelui și răului, mai bine zis, evidențiind anumite principii ce le caracterizează, ar fi utilă pentru fiecare dintre noi.

Am avut ocazia de a citi mai multe principii de învățătură taoistă cu ceva timp în urmă, și am rămas impresionat de modul în care se poate separa manifestarea binelui de cea a răului pe baza unei abordări relaționale, nu neapărat etice, așa cum se întâmplă în creștinism. Astfel de principii au inspirat și realizarea mai multor producții cinematografice în genul celor intitulate „Războiul stelelor” („Star Wars”), „Poarta stelară” („Star Gate”) și „Călătoria Spațială” („Star Trek”).

Punctul de plecare îl constituie faptul că natura umană urmează dinamica de expansiune a întregului univers. Fiecare persoană are nevoie de putere pentru a supraviețui și a se dezvolta în decursul vieții. Realitatea este că orice om dorește să acceadă în sfere tot mai înalte de existență atât la nivel material, cât și spiritual. Nu este nimic rău în acest lucru, fiindcă Dumnezeu a pus în noi această dorință de progres, dezvoltare și perfecționare continuă.

Dacă mergem mai departe în această direcție de cugetare, ne dăm seama că dorința de a fi ca Dumnezeu nu este rea în sine, ci metoda, calea, face diferența. Când citim în Sfânta Scriptură că Dumnezeu a făcut pe om „după chipul Său”, înțelegem că posibilitățile oferite ființelor omenesti sunt nesfârșite și că există un progres continuu în creșterea în asemănare cu Creatorul nostru, în măsura în care noi urmăm calea Sa, respectând legile pe care El le-a pus în toate lucrurile.

Revenind la încercarea de a oferi o definiție de principiu, în gândirea taoistă binele se manifestă când încerci să dobândești putere pe baza legăturii cu nivelele superioare din punct de vedere moral și existențial ale cosmosului. Acest lucru se reflectă prin căutarea armoniei, acțiunii în acord cu legile universului și însușirii energiilor superioare ce ne sunt puse la dispoziție sub felurite forme, când avem o atitudine corectă față de lume și viață. Realizând o conexiune biblică, se poate înțelege că binele se manifestă

când intrăm în legătură cu Dumnezeu, cu îngerii Săi cei sfinți, cu Cuvântul Său și cu Duhul Sfânt. Astfel dobândești putere, primind chiar de la Dumnezeu această capacitate extraordinară de creștere și dezvoltare. Întreaga Scriptură este o pledoarie în favoarea ideii că toată puterea de care avem nevoie pentru a ne dezvolta armonios vine de la Dumnezeu și că El lucrează în favoarea noastră. Fie că ne referim la victoriile obținute de poporul evreu pe câmpul de luptă, fie că ne gândim la beneficiile aduse prin jertfa lui Hristos, transpuse în viața noastră prin credință, vom percepe același principiu al divinității care ne oferă din abundență toate resursele necesare dezvoltării, împlinirii și trecerii la nivele superioare de existență, culminând cu intrarea în lumea cea veșnică.

În opoziție, răul se manifestă când se încearcă accederea la nivele superioare prin dobândirea resurselor necesare de la celelalte ființe, asemenea cu noi, sau de la cele care se află pe nivele inferioare de cunoaștere și existență. Mai concret, răul se manifestă prin transformarea în sclavi a semenilor și prin încălcarea drepturilor pe care le are orice om, și prin extensie, orice formă de viață ce ajunge în sfera noastră de acțiune. Orice formă de exploatare și de nesocotire a ceea ce se cuvine unei alte persoane reprezintă un lucru rău, fiindcă în esență înseamnă să dobândești putere prin a-i distruge pe ceilalți și prin jefuirea a ceea ce ei dețin.

În acest moment ne putem gândi, conform concepției biblice despre lume și viață, la poruncile date de Dumnezeu în Vechiul Testament, care sancționau orice formă de atentare asupra vieții și bunurilor semenilor. Mai mult, în Noul Testament până și gândirea violentă era adusă sub sancțiunea judecății avându-se drept referință principiul „ceea ce vrei să-ți faci ție ceilalți, fă tu mai întâi”.

Mai departe, un alt principiu din gândirea taoistă pentru identificarea binelui și răului ține de motivul pentru care dorești dobândirea puterii și evoluției în planuri superioare. Astfel, cel care se află pe calea binelui va căuta să obțină putere pentru a-i ajuta deopotrivă pe ceilalți să crească și să se dezvolte, mergând până la sacrificiul de sine, dacă acest lucru este necesar. Mai precis, binele este întotdeauna altruist în manifestarea sa.

În concepția celor „trei pietre prețioase”, sau „trei comori” ale lui Tao, sunt incluse următoarele atitudini fundamentale: compasiunea, moderația și umilința. Aceste trăsături disting în mod clar manifestare a ceea ce este bine de urmat de ceea ce este rău.

În opoziție, cel aflat pe calea răului va dori putere pentru a se ridica deasupra semenilor și pentru a stăpâni peste ei. Într-un cuvânt, răul se bazează pe înălțarea de sine, fiind profund egoist și manifestându-se prin cruzime, exces și trufie. De fapt, când cineva încearcă să-și impună planurile sale egocentrice, el va afecta echilibrul universului, aducând durere și suferință peste tot. Așadar, atât metoda de dobândire a puterii, cât și motivația ce se află la originea acestei dorințe, fac diferența dintre bine și rău, adică între cele două aspecte ale existenței în mijlocul căreia trăim. Ca o conexiune biblică ne putem gândi la Satana, care a dorit să obțină calitatea de a fi ca Dumnezeu folosind drept mijloace violența și violența. Planurile sale pline de ură nu au făcut decât să încalce legile puse de Creator în univers, aducând nenorocire și suferință pretutindeni. Aici de fapt, ajungem la un așa numit criteriu al „armoniei”, în sensul în care binele va aduce întotdeauna armonie cu universul și ne va integra în ordinea originară, în timp ce răul va conduce numai la conflict și haos. Peisajul lumii în care trăim vorbește grăitor despre aceste lucruri.

Prin urmare, deși nu deține o definiție „etică” a binelui și răului, gândirea taoistă ne oferă posibilitatea de a ajunge la o identificare precisă a celor două componente, fapt similar ca rezultat cu utilizarea învățăturii creștine. De fapt, se aplică principiul expus de Iisus Hristos că „pomul bun se cunoaște după roadele sale” și „nimeni nu poate culege struguri din spini sau smochine din măracini”.

Să nu fim înțeleși greșit, în sensul că nu am dorit să fac o pledoarie în favoarea taoismului prin aceste rânduri. Însă nu pot să nu remarc posibilele conexiuni ce se pot stabili cu creștinismul în anumite puncte de interes comun ale celor două curente de gândire. În esență, binele va fi mereu altruist, motivându-ne să accedem la sfere tot mai înalte de cunoaștere și putere cu scopul de a dăruia mai departe întregului univers tot ce avem. Este aceeași idee care

decurge din principiul expus de Iisus Hristos prin cuvintele „cereți și vi se va da” sau „dați și vi se va da”.

În opoziție, răul ne conduce să acumulăm egoist orice fel de resursă, indiferent prin ce mijloace, aducând mereu suferință și durere. Criteriul „armoniei” ne va spune de fiecare dată de ce parte suntem în diferitele ocazii ale vieții, fiindcă a fi asemenea cu Dumnezeu înseamnă să porți chipul Său, să ai motivațiile Sale și manifesti modul Său de a fi în viața ta, adică în inima ta. Un astfel de caracter se aseamănă unei peceti lăuntrice pe care o porți în suflet dându-se pe față în fiecare gest, cuvânt și faptă.

De ce parte suntem? Unde ne aflăm?

Armonia cu Dumnezeu va da răspunsul cuvenit pentru prezent și veșnicie!

Ben TODICĂ (Australia)

Împușcat pentru o carte

Volumul editat la Iași, Editura PIM, 2019, intitulat „Jale și Eroism Românesc la Cotul Donului: Unice performanțe jurnalistice, semnat de prof. dr. Dumitru V. Marin, începe cu un citat al lui Bertrand Russel: „Războiul nu arată cine are dreptate ci doar cine învinge.” și cuprinde nouă interviuri luate unor participanți la cel de-al doilea război mondial. Pot spune că această carte sosește la timp, ca răspuns la întrebarea pe care doream să i-o trimit unui domn din diaspora, așezat confortabil într-un „scaun academic”, care ne critică ca generație, fost comunistă că nu respectăm generația din închisorile comuniste, când eu susțin că eram mai liber în copilărie în comparație cu generația fiilor mei din Vest. Acuzația merge până într-acolo, susținând că nu

aducem respect martirilor noștri care s-au sacrificat pentru democrație, că am uitat că aveam doar două ore de tv pe seară și de cozile interminabile la pâine și că a sosit timpul să avem și noi martirii generației noastre. Asta presupune să știu că nu era normal să stai la coadă și că în vest nu se stătea. În primul rând, stimate domn, în școlile comuniste nu se studiau martirii democrației sau cei anticomuniști ca să mă acuzi că nu-i respect. Pe cine să respect din acești pușcăriași? Pe cei care ieșeau din închisoare și dădeau cu pumnul în masă de supărare, așa din senin, (poate că pe drept, dar noi nu aveam de unde ști) încât noi, copiii ne speriam și chiar credeam ce ne spuneau comuniștii, ca să ne calmeze, că într-adevăr aceștia sunt niște oameni răi și țičniți la cap și că ar fi bine să ne ferim de ei? Ori pe cei care se întorceau mai devreme din arest ori închisoare, căzând la pace cu sistemul și devenind cozile lor de topor, apoi vânzându-și părintele, fratele, prietenul sau pe mulți oameni nevinovați și curați ca lacrima? Asta nu înseamnă că nu au fost și adevărate victime ale comunismului, oameni care au suferit îngrozitor, ei și familia lor, iar alții și-au plătit cinstea și corectitudinea cu prețul vieții.

Acum că a venit democrația și ar trebui să se discearnă între lucrurile bune și făcăturile și înfloriturile unora, care se erijează în eroi. În acest sens, ar trebui să scrieți voi, manuale și cursuri predate în școli și universități. Scrieți-vă povestea, domnule din „scaun academic” ca să vă cunosc sacrificiul și atunci am să înțeleg că înainte de comunism a fost mai bine și am să încetez să-mi mai cânt libertatea inocenței copilăriei mele, transformând-o în plângere.

Copiii din orice orânduire, fără excepție au fost liberi și fericiți în lumea lor în care s-au născut pentru că nu au avut puncte de referință pentru o altă libertate până când au sosit exploatarea și i-au pus la munci grele în fabrici și bordeluri ca să-ți poți tu cumpăra haine de 5 lei și i-a rupt de ea. Copiii din suburbiile sărăcăcioase și gropile de gunoi ale marilor orașe indiene se simt foarte liberi și fericiți în comparație cu cei din orașele mari ale lumii care joacă la calculatoare și suferă pentru că nu pot avea un telefon mobil de ultimă generație. Cine nu-i liber? Tu crezi că lumea este făcută doar din scaunul și burta ta, a

capitalismului necruțător și lacom de azi? Un capitalist lacom e un capitalist bătăran. Eu te cred și nu te acuz pentru că tu ești doar instrumentul stăpânului tău și ai aceeași dorință ca și noi toți, să ne creștem copiii, într-un cuvânt să supraviețuim. Privește situația întregii lumi și întreabă-te cum o poți salva. Află cine ești. Așa cum o face de o viață prin reportajele și investigațiile sale jurnalistice domnul prof. dr. Dumitru V. Marin, prezentând de o viață injustițiile aduse celor nedrepti și realizările omului prin educație. Poți să-l salvezi pe marele Julian Assange, un copil nevinovat care se sacrifică pentru adevărul și libertatea conștiinței umane? Nu poți, precum nici regina Angliei nu a putut-o face când i s-a cerut într-o scrisoare din popor, iar ea a răspuns scuzându-se precum Nero când i s-a cerut să-l salveze pe Iisus, scriind că e o chestiune politică și nu se poate băga. Asistăm și azi la crucificarea adevărului și a libertății precum au asistat atunci, pe Golgota mii de oameni de către un pluton de soldați romani, subordonați servitori ca și tine sistemului - marelui Cezar. Cum de ți-au scăpat pe sub masă aceste legi să le aprobi, care dau imunitate hoților și mincinoșilor diplomați și a oamenilor politici care promit și jură înainte de a fi aleși sau numiți în funcții de decizie în stat, apoi dezonoarează dreapta credință, dorința de mai bine și corectitudine omului drept.

Istoria adevărată nu este cea fabricată, care „de obicei” nu e diferită azi la voi de cea din comunism. Povestea auzită din gura celor care au trăit-o și au suferit-o pe viu să o culegem și să o facem cunoscută urmașilor noștri. Să dăruim iubire și respect, asigurând condiții decente de viață copiilor, mai bune azi decât au fost ieri și să sădim în sufletul generațiilor viitoare respect pentru cine suntem, ca oameni și neam. Eu știu că mata îți aperi scaunul, însă nu realizezi că îți tai singur craca de sub picioare și dacă nu vom fi exterminați în viitor de vreun război atomic, așa cum prezic specialiștii și filozofii din Vest, vă va fi greu vouă, mincinoșilor să acceptați înfrângerea când veți fi puși în fața dreptății și adevărului. Ați învățat și promovat diplomația prin minciună și hoție și a sosit timpul să vă treziți la realitatea cinstei, demnității și onoarea pentru care ați fost și a fost creat cu adevărat

omul. E adevărat că avem azi sute de canale color tv și curent non stop, însă emisiunile sunt toate pline de iluzii și cioburi colorate care flămânez sufletul și ne transformă în carne de tun pentru consumerismul burtoșilor lacomi. Un internet care este folosit cu dibăcie să ne transforme într-o lume orweliană, prin izolarea și dresarea individuală, deprivându-ne de conștiință și suflet spre crasă pervertire și depravare umană.

Internetul manipulat și controlat din umbră e ca o plasă aruncată peste întreaga planetă, transformând lumea într-un banc de peștișori. Li se va aprinde becul de undeva din afară, tot un loc virtual și toți se vor repezi să-i vadă fascinați de lumina și strălucirea razelor. Internetul nu este al omenirii așa cum ne-a fost promis când ni s-a dat, ci este proprietatea cuiva și „acesta” se folosește de el cum vrea. Internetul trebuie să devină domeniu public, nu particular. Orice particular are doar interese personale. Suntem strângulați, sufocați din ce în ce mai tare ȘI DUPĂ UN RAZBOI NUCLEAR - Vom fi împușcați pentru o carte. Ce e scris pe hârtie rămâne așa cum și-a dorit autorul, pe când în lumea virtuală a digitalului, algoritmi programati îți remodelează cuvintele și textul după propria poftă. O carte document se poate citi și la lumânare. Felicitări domnului prof. dr. Dumitru V. Marin pentru această colecție și curajul de a o pune în print. V-ați atins de sfinți și v-ați „contaminat” de sfințenie, în timp ce americanii și chinezii sunt preocupați de deținerea locului întâi în lume la bogăție și influență, manifestare grosolană a orgoliului, în timp ce românii, în veci își vor recunoaște și slăvi cu onoare și cinste martirii.

IM MEMORIAM:
Savantul Gheorghe Gh. Longinescu
(12.09.1869-07.04.1939)

Gheorghe Gh. Longinescu (Ghiță Loghinescu, cum este înregistrat în actul de naștere), savant

chimist, cercetător, personalitate de prim rang, membru de onoare al Academiei Române, s-a născut pe 12 septembrie 1869, în casa părinților săi, din strada Mare din Focșani, într-o familie de negustori. A fost fiul Rucsandrei și al lui Gheorghe Loghinescu. Tatăl era „comersant” și a avut prima fabrică de ceară din Focșani. De la mama a moștenit memoria excepțională, precum și puterea de muncă neasemuită. „Această însușire moștenită de la mama sa l-a ajutat să poată îndeplini ceea ce nici un alt profesor n-a săvârșit, orb fiind aproape 30 de ani. Gheorghe Gh. Longinescu, savant chimist, a orbit din cauza experimentelor în laborator, dar acest lucru nu l-a împiedicat să scrie manuale de chimie, cărți, articole, să-și țină impecabil cursurile de la Universitate, conferințe”. Clasele primare le-a făcut în Focșani, continuându-și studiile în cadrul Liceului Național, din Iași, fiind atras în mod special de studiul chimiei, dedicându-i-se cu toată pasiunea încă de la început.

Licența o obține în anul 1892, în științe fizice la Universitatea din București. Pe 6 decembrie același an, pleacă la Universitatea din Berlin, la studii de specializare, însoțit de recomandările înalte ale Dr. Constantin Istrati adresate ilustrului profesor Emil Fischer, unul dintre cei mai mari chimiști ai vremii, răsplătit mai apoi pentru meritele sale cu premiul Nobel. În laboratorul marelui chimist, Gheorghe. Longinescu își începe lucrările cu analiza calitativă, urmate de cele ale analizei cantitative, volumetriei, electrochimiei și analizelor de gaze. Examenul în 1896 îl trece cu brio, având mențiunea cea mai bună, fiind investit cu titlul de Doctor în Filosofie, specialitatea Chimie. În august 1896 se reîntoarce în București.

Împreună cu Gheorghe Țițeica, Gheorghe G. Longinescu fondează în anul 1905 revista *Natura*, purtând subtitlul de „revistă pentru răspândirea științei”, cea mai prodigioasă publicație științifică apărută în România, al cărei director va rămâne până la moarte. A fost profesor secundar la Liceul „Sfântul Sava” din București, iar în anul 1906 devine profesor de chimie anorganică la Universitatea din București. Sfârșitul primului război mondial îi aduce luptătorului naționalist bucuria reîntregirii României în hotarele ei firești, pentru care lupta încă din tinerețe.

Activitatea științifică

Activitatea sa de cercetător este bogată, el elaborând noi reacții pentru separarea unor metale, stabilind metode noi de chimie analitică pentru identificarea unor ioni. Așa după cum aprecia cunoscutul chimist francez A. Boutaric, lucrările lui Longinescu au deschis „o cale nouă și fecundă... Concluziile la care a ajuns constituie, desigur, unul din cele mai mari progrese realizate în acest domeniu în ultima sută de ani”. Tot lui Longinescu i se datorează o relație matematică originală, așa-numita „formula L”, care pune în legătură temperaturile de fierbere ale lichidelor organice, densitatea lor și numărul de atomi din moleculă, relație ce permite calcularea gradului de asociere al masei moleculare a lichidelor pure. Tot el și-a înscris numele în știința prin stabilirea unei constante pentru determinarea masei moleculare: „constanta Longinescu”.

Activitatea didactică

O lungă și bogată activitate profesorală începe să se deruleze neîntrerupt timp de 42 de ani, din septembrie 1896 și până în octombrie 1938: 10 ani de licee și 35 la universitate, fiind omologat în numeroase ocazii și răsplătit pentru meritele sale excepționale. Director de Studii la Institutul Schweitz-Thierrin, Agregat la Facultatea de Științe din București, Director al Laboratorului de Chimie Anorganică timp de 32 de ani, Membru de Onoare al Academiei Române, sunt numai câteva din titlurile înalte pe care G. G. Longinescu le-a deținut de-a lungul frământatei sale activități eclatante-creatoare pusă în slujba Științei și a Neamului.

Opera

"Cronici științifice". Vol. I-II (1922) III (1931).

"Molecular Association", 1929.

"L'Association moléculaire, son passé, son présent, son avenir", 1930.

"Ueber einige neuere Methoden", 1932.

"La Radio-București" (15 conferințe). București, 1932.

"Aerul lichid pe înțelesul tuturor". București, 1933. "De vorbă cu strop de apă (Submarine, Torpile, Mine în Războiul cel Mare)". București, 1936.

"Vrăjitorul din Menlo-Park (Edison)". Tipografia "Bucovina", București, 1936. "Știința și Credința". Vol. I-IV. Tipografia "Copuzeanu", București, 1937. "Analiza calitativă".

"Pomenirea doctorului C. I. Istrati" (memorii). În revista "Natura", 1938-1939 (fascicule).

De asemenea G. G. Longinescu a colaborat la foarte multe reviste de specialitate, între care: Jurnalul de Chimie-Fizică (1905-1906), Buletinul Societății Științifice a Academiei Române, Societatea Română de Știință, Buletinul de Chimie Pură Aplicată, Anuarul Universității din Iași și multe altele, precum și la diverse reviste străine de prestigiu din Franța, Anglia, Italia, Germania, Statele Unite și numeroase alte țări (Zeit Anclyt, Chemie, Chemical Review, etc).

Savantul G. G. Longinescu s-a stins din viață pe data de 07 aprilie 1939 la București. Ultimul său gând, creștinesc și românesc, a fost ca locuința lui din strada Sfinții Apostoli, în care a văzut lumina zilei, să fie cedată pentru adăpostirea unei biblioteci publice, semn al preocupării sale permanente care l-a animat pentru viitor, pentru toate generațiile, de a citi, cerceta și învăța.

Dumnezeu să-l odihnească în Împărăția Sa!

Ionel MARIN

Beatrice Alexandra Kiseleff

PICĂTURA DE LIMBĂ ROMÂNĂ (urmăre din nr. anterior)

Înainte de a trece la partea strict gramaticală, aș vrea să fac vreo câteva observații privitor la emisiunile pentru cei mici, problemă despre care am mai vorbit și mai înainte, pentru că limba este o problemă de educație și educația începe din fragedă copilărie, atunci când viitorul om matur învață să gândească și implicit să se

exprime... De data aceasta însă, m-am aplecat ceva mai mult asupra acestor emisiuni și am ajuns la unele concluzii pe care vi le voi împărtăși și dvs. Oricum, în fruntea emisiunilor educative, după părerea mea, se plasează **Postul Da Vinci** care explică, pe înțelesul tuturor copiilor, anumite fenomene și reacții cum ar fi: refracția luminii, purificarea apei, rolul enzimelor și multe altele, pe care singuri ar fi mai greu să le deducă. Și **Postul Boomerang** are unele emisiuni interesante. Un mr. Bean, cu niște desene animate acceptabile, furat de o farfurie zburătoare, sau un Mr. Bean care, printr-un concurs de împrejurări, reușește să pedepsească un șofer lacom, care vruse să-l înșele; sau diverse peripeții ale lui Tom și Jerry, interesante, cu toate că nu aș zice prea educative, prea multă violență. **Postul Minimax** are și el emisiuni interesante, cum ar fi aceea în care încearcă să rezolve conflictul dintre bebeluși și unii bătrâni morocănoși... **Postul Disney Junior**, ale cărui emisiuni cu personaje îndrăgite din Disney, contrastează plăcut față chiar și de cele mai reușite personaje ale celorlalte posturi. Iar **Postul DuckTV** - pentru cei mai mici dintre telespectatori, folosește o metodă ingenioasă, personajele: broscuțe, puișori, nu vorbesc nimic, se mișcă doar pe muzică, de pildă, un mod plăcut de a-i învăța, pe cei mici, să numere până la 4: un ursuleț privește cum apar în fața lui diverse obiecte: un copac sau o cutie lângă care este scrisă cifra unu, apoi al doilea și cifra 2, și tot așa până la 4, când imaginea se schimbă, și continuă în același fel. Această post are și o pauză foarte ingenioasă, la întrebarea What's Your Job? personajul de pe ecran apare cu un târnăcop în mână, sau trage un cărucior, în care strânge gunoaiele de pe jos, sugerând astfel meseria acestuia.

Totodată, am mai observat un lucru chiar supărător, unele reclame din pauze, sunt total nepotrivite, cum ar fi cea despre vopselele de păr, deși există destule reclame care pot fi înțelese chiar și de cei mici: despre dulciuri, despre jucării, sau cea expusă mai sus. Și acum, revenind la limba folosită în emisiunile de televiziune, în general, după cum spuneam și în numărul trecut, este un concert nesfârșit de greșeli și dezacorduri, parcă făcute dinadins:

„salam de Sibiu la **treizecișidouă** virgulă nouăzeci kilogramul”, **corect** ar fi fost: treizecișidouă kilogramul - pentru că se referă la lei; altă perlă: „i-au trimis aceste întrebări care, sub nicio formă, nu poate fi considerat ilegal” **corect**: i-au trimis aceste întrebări, care sub nicio formă, nu pot fi considerate ilegale (pentru că este vorba de întrebări, ele nu pot fi ilegale); și acum o formulare de noaptea minții, auziți și dvs: „Cred că domnul Ponta a fost printre cei care **s-a** delimitat de acest caz (dacă a fost **printre cei** care - acordul corect era, **s-au** delimitat) și acum, în continuare este redată disputa dintre Palada și senator: „că faptul că ești ferm și spui că faptul că ești întrerupt de 3-4 ori e o dovadă de nesimțire..., Ce creier alambicat poate formula astfel? **corect** ar fi fost pur și simplu: fermitatea de a spune că a fi întrerupt de 3-4 ori e o dovadă de nesimțire... și își continua apărarea, că nu a fost o insultă, pentru că asta intenționa să dovedească apărătorul, că practic, nu l-a făcut nesimțit pe cel căruia i se adresa astfel.

O reclamă la Devaricid, anunța și prețul acestuia: „douăsprezece nouăzeci și nouă lei” eternul doisprezece care se acordă cu substantivul, așa că, fiind vorba de lei, **corect** era: doisprezece lei. Într-un apel de ajutorare a bătrânilor neputincioși, reportera se adresa publicului cu rugămintea să semnaleze aceasta: „care știe pe cineva care au nevoie de acest ajutor...” **corect**: care știe pe **cineva** care **are...** (subiectul este cineva, și este la singular). Într-o relatare despre inundații, se spunea: „**viitură** care acum **sunt** în casele lor.” (evident, **viitură**, este un substantiv feminin, singular, deci **este**, nu sunt, este corect.

Prepozițiile constituie și ele o problemă fie se renunță la ele ca în cazul: Persoana **care** a văzut-o, în loc de persoana **pe care** a văzut-o; sau: este **pe** clasa a opta, în loc de: este **în** clasa a opta; celor care stau la mare toată ziua, **pe** caniculă, li se recomandă să poarte pălărie **în** cap; iar **pe** secțiile de terapie intensivă din spitale sunt internate ...

După cum vedeți, nu ducem lipsă de greșeli nici la capitolul acesta din gramatică. Acest aspect îl vom mai aborda și în viitor...

Poeme inedite

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

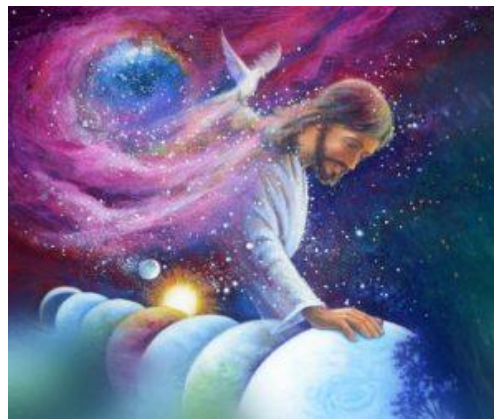
O RUGĂCIUNE PENTRU ROMÂNIA

Muzeu de munți e Țara, cu-averi mari la vitrine,
Cu codrii care cântă prin voci înaripate,
Cu scene de istorii uimind pe orișicine,
Cu așternut de aur chiar sub ruini uitate.

Cu-mpărătești podoabe a-mpodobit-o cerul -
Și-ntreaga Românie e-o Operă de Artă
A Forțelor Divine ce și-au plantat misterul
Pe tot întinsul Țării... Ea cu mândrie-l poartă!

Tu, Patrie preasfântă, străvechi ținut de glorie,
Știm c-ai putut să-nduri, prin veacuri, mii
necazuri,
Mii de dureri în valuri, că nici acum flori
Nu ți-au trecut - și iată: vin altele-n talazuri!...

De-aceia azi, o Doamne, noi pumnii de țărână,
Noi puși de Tine aicea, unde Ți-a fost poftirea,
Îndură-Te de noi și Țara cea Română,
Îndură-Te, Părinte, și dă-ne MÂNTUIREA!...
AMIN!

INTERDICȚII

Prin catacombele-ascunse-adânc în mine,
Simt forța de lumină ce le inundă des
Precum izvoare-ajung prin galerii de mine
Și spală zgura când afară ies.

Sub ceara mugurilor conștiinței mele,
Eu pregăteam inflorescențe de neant:
Altoiuri blânde de rodire fidele -
Răsfârângeri cu-ndârjiri de diamant.

Din margini largi de cosmos algoritmic,
Sorbeam ereditarul flux de nemuriri
Care-a sădit în mine dureros și ritmic
Stanțe adânci de super-intuiri.

Mă adâncisem în mărețe planuri,
Dar saltul spre-nălțimi mi-a fost retras.
Și-mpărății de gând cu mari elanuri
Mi-au fost blocate și-s azi fără glas...

SURPRIZA

Încântătoare ființă cu suflet de lumină,
Cu chip creat de îngeri, cu șarm de căprioară;
Unde apari, natura în fața ta se-nclină,
Privirea ta e-o vrajă pe veci incendiară...

Șiruri de vieți, aș zice, ți-am așteptat ivirea
Ca să-mi apari în față pe calea-mi de răscruce.
Ești prima din minuni din toată omenirea,
Că celelalte-s umbre; nu m-au putut seduce.

Te-nnobilez cu versuri de-aprinse osanale,
Cu glorioase ode de întronări divine.
Potop de diamante torn proslăvirii tale -
Tot aurul din lume nu-i prețios ca tine!

Așa întotdeauna, divină, te văzusem:
Ființa căutată de mine toată viața !
Dar azi, când, în genunchi, în fața ta căzusem,
Regina mea de vise, te-ai transformat în... ceață !

SUPREMUL VIS

Când înflorește timpu-n nădejdiile noastre,

Când inimi arzătoare năvalnic se aprind,
Cu gânduri de lumină, scrutez spre zări albastre:
Priveliștea-i de basme, dar nu pot s-o cuprind...

E bine câteodată-n abstract a ne retrage,
Să părăsim Terestrul schimbându-l cu Celest.
Legi noi descoperi-vom, ce sufletul le-atrage,
Chiar dacă-ades, în creier, abstractu-i indigest.

Materia ne zdrobește cu-arome-amețitoare;
Ea se impune-n ciuda-unui drept colateral
Cerând ca materialul să stea-n echilibrare
Cu tot ce se numește domeniu spiritual.

Iar omenirea-ntreagă, de-a lungul de milenii,
Sfidând această lege, mereu a tot pierdut
Și va mai pierde încă. până ce-nalte genii
O vor schimba pe drumul ce trebuie străbătut.

Abia atunci Pământul va fi un Cuib de Pace,
Redevenind planeta ce-a fost un Paradis.
Atunci va fi modelul care oricui îi place:
PLANETA FERICIRII - pe veci Supremul Vis!

CERBUL DIN CARPAȚI

(simbol al poporului român)

Bolnav, stă Cerbul Carpatin și zace
Printre răzleții brazi din codrul defrișat.
El geme-ncet având priviri posace
Și nu mai este-n codru împărat.

Prin văi, hăitașii-l caută și zbیارă
Urcând printre hățișuri să-l găsească;
Se simte-adulmecat de orice fiară
Și știe că toți vor să-l căsăpească...

Ridică-te, podoabă a naturii!
Ridică-te, fă-ți arcuri omoplații!
Ca să le sfarmi la dușmani colții urii,
Umple-ți cu cer arterele, plămânii,

Prăvale-n coarne peste ei Carpații,
Și-atunci, din somn, se vor trezi românii!

MEDALION LIRIC

Nicolae VASILE

Curgerea timpului

Timpul, viața să vă sincronizeze,
când este soare, să se lucreze,
iar o măsură la fel de bună,
este să dormi noaptea pe lună!
Fiind pe lume totul ciclic,
nu pentru că așa este biblic,
e mai ușor să-nveți de mic,
să-ți trăiești viața, pic cu pic!
Săraci cu duhul, care ați fost,
în față neavând gândul,
la viață voi ați tras mulți ani,
dar n-ați luptat cu timpul.
Căroră școala v-a plăcut
și cartea v-a fost gândul,
lipsiți ați fost de multe cărți,
dar ați avut din plin timpul.
De viața greu v-a încercat,
nu v-a-nghițit Pământul,
așa dorit-a Dumnezeu,
șansă v-a dat și timpul.
202

Ați rezistat și la iubiri,
venea parcă sfârșitul,
durerea de iubită, de iubit,
din față vă lua timpul.
În viață, multe poți să faci,
îți poți culege fructul,
dacă muncești și știi să tragi,
fără să-ți pierzi timpul.
Și-n poezie poți fi tu,
iluminându-ți gândul
ce ți-l-a dat Dumnezeu,
ținând în loc timpul!

Către sfârșit, când ar părea
că-n toate bate vântul,
nici să iubești nu ai mai vrea,
zicând că nu mai ai timpul.
Dorințele nu se opresc,
ele păstrează rândul
chiar în vârstă de veți fi,
dar nu le opriți timpul.
Să lăsați timpul în voia lui,
poate să vă ajute traiul,
n-aveți ce vreți, să vreți ce-aveți,
și veți avea, în viață..., raiul!

Nicolae MĂTCAȘ (Chișinău)

Ci ai rămas un simplu mărăcine

Ai fi putut ajunge un secvoia
Să-și facă cerul cuib în coama ta
Ori iadu-l străpungeai de se-ntâmpla
Să pleci, prea poate, unde nu ți-i voia.

Copacul sfânt în tine se-ntrupa.
N-ai fi știut ce-i lipsa și nevoia.
Nu mai mâncai în veci salam cu soia.
N-ar fi-nghetat la Tașaul* papă.

Ci ai rămas un simplu mărăcine,
În care să se-ascundă-un pui de stea,
Vântoaicele să-și rupă colții-n tine,
Ninsorile să-ți moaie inima.

Pe tine, azi, un delușor se ține,
Iar mâine-ntreg pământul, s-ar putea.

*Popasul Tașaul din localitatea Pietroasa, județul Constanța. Aici se face referire la condițiile climaterice insuportabile și supliciile

inimaginabile la care erau supuși deținuții din închisorile comuniste ale României în perioada construirii canalului Dunărea-Marea Neagră.

Poți să mă faci orfan de chipul meu

Ce trist: orfan de mamă și de tată
Și dureros - de frate și de soră!
Dar cum să fii de flama tricoloră,
De imnul Țării, toaca-n piept să-ți bată?!

Să fii lipsit de munte și de mare,
De Putna, Dealu, Strunga sau Prislop
Ori, urgisit de groaznicul ciclop,
Să fii lipsit de Țara ta cea mare?

Cu ce-am greșit Buneței Tale eu?
Poți, Doamne, să mă schimbi în pic de ceară,
Să trec prin ac cămilă, -n cușcă leu,

Paiată-n bâlci, de răs și de ocară,
Poți să mă faci orfan de chipul meu,
Dar niciodată nu - orfan de Țară!

Agafia DRĂGAN

Înainte sau stau...

Înainte sau stau
între două necuprinsuri
cu neputința de a mă contura
alunec înafară
într-un cineva
care rămâne mereu altcineva
pentru ce neliniștea sfâșie sclipirea de a fi
înafara inimii e absența

neauzitul strigăt al mineralei tăceri
deconcertantă eternă transformare
cândva peste mine vor cădea norii
întunericul altui început
și pasărea albă pasărea pasăre suflet
oare o să tacă
până atunci am să-i păzesc cântărea
să nu înceteze
pentru tine și pentru mine
și pentru ea pasărea albă
strigăt de lumină.

Methexis

S-au mătuț ferestrele știute,
sufletul își suie dorința către cer,
răsună rugi prin inimi obosite,
cutremură mirosuri, torențele de ieri.
cheamă Domnu
cu sunet blând,
prelins în trup de lut
s-aducă iar priveliștea pierdută
a unui timp ce-am fost sau doar ni s-a părut.
vibram atunci în noi cu tinerețea,
pictând pe aripi calde primăveri,
pluteam semeți în zbor de vulturi beți
de-a clipelor fluidă frumusețe.
Azi, trupu-n care ieri amiezile-au apus,
sub cer de marmură neagră,
se îndoaie supus.
la culmile semețe, doar gândul mai cutează,
în noi dorm columbi în lut de tristeți.

Lupoaică albă risipei dată

A fost o vreme când;
purtam doar orizonturi
prin ramurile verzi.
În trupul nesăpat de-a timpului risipă,
frumoase-mi erau livezile toate,
cu mere roșii pe aripi purtate,
zboruri înalte necoapte iubiri.
A fost o vreme când;
ploile luminii îmi fântăneau în ochi,
noaptea îngenunchea supusă
lupoacei albe,
risipei date.

Azi, sub ochiul timpului clipind spre iarnă,
dor amurgurile
de prea plin,
aduceri aminte colindă nostalgic
la poarta zorilor închisă,
Tantal mă cheamă spre limanul
umbrelor însetate încă
de seva dulce amară a lumii.
Azi, să rămân
în ramul toamnei aş vrea,
lupoaică albă
până în clipă acea definitivă
când lumina se întoarne în "nous",
când mă închid în lumină.

Marcel MIRON

Chipul lui Iisus în goblen

Mă plec în fața chipului Tău Iisuse,
o pânză cusută de mine când eram copil
mama îmi alegea culorile și îmi purta mâna
pe gherghetul improvisat dintr-o veșcă
a unei site pentru cernut făina.
De mii de ori ți-am înțepat fața
ca să-ți descopăr suferința
pe frunte ți-am pus niște lacrimi de sânge
parcă sunt vișinile coapte din fundul grădinii
sau cheagurile de sânge de pe patul de la zarcă
unde părintele Cezar a fost bătut zile la rând
Doar ochii Tăi, Doamne!
nu aveam ața albastră
și nu știam să fac alți ochi
la noi în casă toți aveau ochi albaştri
noroc că a venit părintele Visarion
un călugăr dat afară din mănăstire cu „Decretul”
cu anteriul zdrențuit
și o bocceluță în bățul de corn
I-am deșirat vârful mânușii

împletită dintr-o lână albastră
și ți-am cusut ochii
Doamne, ce ochi frumoși ai și acum
când cerul se revarsă peste noi
Numai călugărul bombănea
prin gerul iernii
rastignindu-și ființa
pe cruci de gheață
Stau în genunchi și aștept
să-ți curgă o lacrimă albastră
mi-e sete Doamne!

La miez de noapte

La miez de noapte
aprind candela
poate mai aud dulcea provocare
„mă iubești ?”

Bâjbâind pe întuneric după
amnare și feștile umede
strig drumețului
așteaptă
să aprind cărarea.

Vreau să-ți văd urmele pașilor
amprenta cometei călăuzitoare de magi.

Nu am nimic uscat pe aproape
doar muntele de lacrimi
din valea plângerii
se zguduie
și aruncă lavă fierbinte.

Ajută-mă să te iubesc!

Călătoresc spre tine
ca racul
doi ochi către lume
cu orizontul sângeriului în spatele meu.

Atât de mulți prepeleci de foc
ard la răscruci
greu de aflat nordul.

Am rămas repetent!

La miez de noapte

exersezi ritm nou
trei inimi într-o bătaie!

Te rog
mai împrumută-mi o dată partitura
până nu-i prea târziu.

Maria FILIPOIU

„Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră.” - Mihai Eminescu

DEZRĂDĂCINARE DE LIMBA ROMÂNĂ

De la ruși vine un ecou sinistru,
Pe piscuri să-l ridice Munții Carpați.
Că români captivi între Prut și Nistru,
Pentru uniune au fost judecați.

De limbă română dezrădăcinați,
Prizonieri în imperiu nedorit,
Din neam românesc au fost rusificați,
Să ducă dorul de graiul moștenit.

Iubirea de neam pentru părinți și frați
Le-a fost închisă în temnițe rusești,
Pentru eroism a fi sacrificați,
De vor învățământ în școli românești.

Deschisă este plaga României,
Pe chipul țării tăiat la hotare,
Cât neam din pământul Basarabiei
Se luptă pentru România Mare.

Prin vieți răzbate visul re-ntregirii,
Cu generații sacrificate-n veci,
Pentru idealul sfânt al Unirii,
Din conflicte armate-n războaie reci.

SABIA CUVÂNTULUI

Din boltă albastră în condei să-mi cadă
Enigma sorții ce a zidit misterul
Iubirii mele troienită-n zăpadă,
Am ascuțit cuvânt, ca să despic cerul.

Cu el mi-am disecat inima iubirii,
De-mi curg în vene, doruri însângerate.
Și îmi inundă speranța fericirii,
Când dorințe în suflet sunt ferecate.

Cu valul timpului i-am spălat trecutul,
În idei curate să-i îmbrac viitor.
Spre rai dumnezeiesc să-i duc începutul
Dintr-un destin menit de cerul ochilor.

Pe brațele gândului îmi port cuvântul,
Cu jertfa ochilor în viscoliri de dor,
Când glasul suferinței mi-aduce sfârșitul
Și-mi duce reverie-n ochi de cititor.

Adrian BOTEZ

BINECUVÂNTEAZĂ – HRISTOASE – CUVINTELE LIMBII ROMÂNE

când – mânios – mă blestemi – s-o faci în Limba
Străbunilor mei
iar de-njurat: într-un Cântec al Zânelor din Tei!
până și Răul - devine amabil - zburatic – de la
Ciocârliei
când îl proclami răspicat – în Limba Sfintei Glii
în Limba Celor ce – cu Lumina Plugului –
Adâncul l-au spintecat
și-au aflat: Limba aceea s-a chemat – orișicând –
ROD-DIN-ARAT!

...Ochi în Ochi să ne privim
chiar dac-amarnic - ne dușmănim:

vor ști Izvoarele de sub Munți
Taina prin care să ne-mpace: întru Înțelepciunea
Celor Cărunți!

totul e Frumos și Adevărat
totul e Bun și Curat
când purcede din Rădăcini de Stejar
când se-aprinde la Bătrâna-Vatră-cu-Jar!

**...binecuvântează – Hristoase – Cuvintele
Limbii Române**
căci – din noi – doar atât mai rămâne...!

DREPTATEA

sunt Bătrân – dară DREPTATEA îmi lipsește:
Ea-i Adevărata Pâine a Lui Dumnezeu!
simt - pe fiecare Umăr – Mugure cum crește
simt cum cresc – iar – Omului – Aripă de Zeu!

nu Bătrânele Scripturi o vor aduce
însă Ele nu ne lasă a dormi
când uităm că NUMAI DREPTI - CU-
ADEVĂRAT - PUTEM A FI !
...nu indiferența la Durerea Lumii – Noapte-Zi:
Omul are – deci - în piept – un Înalt Țel

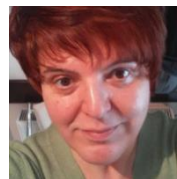
purtat – în Războiul Vieții – ca Drapel:
nu să-nvețe Cerul – la Gunoi – s-arunce
ci să-nvețe că numa-n DREPTATE - poate-a fi
ADEVĂRATUL-EL!

...dogoresc – în mine – Lacrimi Dumnezeu
dacă văd Cântarul Lumii – ÎNDREPTAT!
doar DREPTATEA – Povestea-Epopee

doar Credința-n DUHUL SFÂNT LA SFAT
readuce-a Raiului Scânteie!
...dacă pân' și Lașii Oameni îndrăznesc să urce -n
Sânger
spre DREPTATE – atunci – e sigur: pe aproape
– bate-o Aripă de Înger!

Genoveva Simona Mateev

TOAMNA

Lasă-ți hainele aiurea
și te plimbă despuiață,
aruncând priviri parșive,
fiindcă știm cu toții, fată,
ce îți poate pielea brună
începând din astă lună!
Nu te mai da după nuc,
după doi pruni și-un gutui,
nu voi mai umbla năuc
ascultând tainic ce spui
mie, lui și tuturor.
Gata, lasă azi vrăjeala
și-ncetează să clipești
că mă prinde amețea...
și atunci să te ferești!
N-ai să-mi scapi măcar de mor!
Sunt de râsul tuturor;
cum apari nu știu de mine
și te port prin cânt, prin rime,
merg pe căi ce tu le vrei,
pașii tăi sunt și ai mei...
Lasă-ți hainele, nebuno,
nu le arunca în drum,
întră și închide ușa...
și-apoi să nu pleci nicicum,
prins în pletele-ți roșcate
să mă treci prin mii păcate,
prins în mreaja-ți ruginie,
să-mi fii toamnă numai mie
până merg în valea adâncă
unde-i inima de stâncă!

Ovidiu ȚUȚUIANU

Necesitatea contrariilor

Opus la *pozitiv* e *negativ*,
Dar iată care-i miezul întrebării:
-De vom gândi cu toții pozitiv,
Ne lasă oare „legea conservării”?

Opus la *negru* e desigur *alb*,
Dar adevărul e mereu mijlocul,
Căci nici în viață nu e totul dalb,
Iar griul ne-nsoțește în tot locul!

Un *cald* și-un *rece*-s singuri, singurei,
Noi i-am dori tot-una, pasămite,
De n-ar fi diferențe între ei,
Căldura nu s-ar mai putea transmite!

Să iei pastile, este un calvar,
Atunci când merge omul să se culce,
De n-am percepe gustul cel *amar*,
L-am mai aprecia pe-acela *dulce*?

De-ar fi o lume numai cu *deștepți*,
Și *proștii* alungați peste pustie,
N-ai mai putea atunci să te-aștepți,
Un singur ins să facă o prostie!

10 vechi îndemnuri valabile ...și azi!

1. Botezați copiii voștri,
Doar cu nume românești!
Cum făceau bătrânii noștri,
Și aflarăm din povești.

2. Prezervați portul și graiul,

Obicei și datină!
Temelii adânci la „raiul”,
Care nu se clatină.

3. Limba noastră sunătoare,
Moștenită din străbuni,
Ocrotiți-o cu ardoare;
E-o avere, oameni buni!

4. Adunați cu hărnicie,
Basmе, snoave, strigături.
Să rămână-n veșnicie,
Îmbrăzdate-n arături!

5. Să păstrați nealterată,
Cea credință în Hristos!
Este lege-adevărată,
La români e un prinos.

6. Cumpărați pe cât se poate,
Și produse românești,
Chiar în criză măi nepoate,
Știu că-i greu, dar le găsești!

7. Învățați-i și pe alții,
Graiul nostru românesc!
Mulți străini au motivații,
Și pe loc îl îndrăgesc.

8. Să fiți mândri d-aste plaiuri!
Moștenite din trecut,
Să păstrăm cobze și naiuri,
Să dansăm neîntrecut!

9. Ajutor și unitate,
Între tânăr și bătrân,
De aici sau mai departe,
Care simte că-i român!

10. În vâltoarea, azi, lumească,
Nu uitați ca buni români,
Doar răbdarea strămoșească,
Ne-a păzit de ai „păgâni!”

Vasile GROZA

BACIULE

-Baciule, tu de Eminescu ai auzit?
-Cum? Nu îl privesc noapte de noapte,
Cu el am și grăit!...
Lumina lui o simt de mine-aproape.

Ba chiar în lacul de la stână,
„Pe lângă plopul fără soț”, lucind,
El mi-a venit la îndemână,
Cu-al său luceafăr în apă strălucind!

Am scos cavalul și-n cerul de stele de el vrăjit,
„Ce te legeni codrule”, ca într-o horă de demult
Am început Doina românească să îi cânt,
Până și turma ținând isonul murmurând!...

„Un luceafăr, un luceafăr
înzestrat cu mii de raze
În viața-mi de-ntuneric a făcut
ca să se vadă.
Eu privind acea lumină ca din
visuri mă deștept
Și cu brațele-amândouă cătră
dânsa mă îndrept.

Ca o zână din poveste ea e naltă
și ușoară,
E subțire și gîngășă și din ochi
revarsă pară,
Iar la față e bălaie, părul galben
coade-n creț,
Trandafiri pe față are și cu
zâmbetul isteț.”

Dragostea lui mă scaldă în lumină și mă cheamă
Acolo unde cu greu se ajunge
Și doar miracolul și puterea cea divină
Aici unde mă aflu să m-ajute!

Eu îmi văd de truma mea
Și în nopțile de veghe, cu Luceafăru-mpreună
Însoțit de Eminescu, îmi alin din cânt iubirea
Așteptând cu nerăbdare ca iubita mea să vină!

Irina Lucia MIHALCA

Din picături sunt toate

Din mișcarea gândurilor apar emoțiile,
plonjezi în adâncuri, visul iese din matcă,
răspunsurile te-așteaptă,
iluzii sunt,
în urmă foșnesc gânduri, emoții,
stări, atașamente,
în vârtejul lor nu ești tu,
în prezență, în simțiri, atunci ești tu.
Dacă a vedea înseamnă a crede,
oare, este și adevărat?

În tăcerea inimii ascultă vocea lăuntrică,
intri înăuntru, în mister,
trezești focul
și tot ce descoperi e golul.
Acel gol este El, Dumnezeu.
Acolo nu există timp, nu există formă,
la periferie se rotesc formele,
nu în centrul tău,
în cercul acela se-adună trecutul,
cu fericiri, drame, idei, nume, trăiri,
în acel gol, doar nimicul.
De stai cu spatele la viitor,
privind, în urmă, vezi
cum se risipesc toate astea.
Tot ce există în exterior
sunt produse de minte,
chiar și „iubirea” oamenilor.
Totul. Se întinde în trecut (memorie)
sau în viitor (fantezie),
niciodată în prezent.

Natura minții
nu poate sta în acest timp.

Viața este doar prezent. O infinitate
de momente prezente
ce-n realitate sunt doar Unul,
Totul-în-același-timp.
Un singur, identic, moment.
Simțind, nu gândind,
nu încetinind mintea,
simțind
sau a fi prezență în Acum.
Doar atunci ești tu, o ființă liberă,
doar acea ființă există, nu formele din jur,
iluziile apar, dispar, mor, renasc,
o scară ce duce la infinit.
Universul este în noi.
Acel acum este mereu neschimbat,
identic nimic, de necuprins.
Doar aceea este iubirea.
Compasiunea
și bucuria ei curgătoare
va lumina întreg templul tău.
Las-o să strălucească
în centrul ființei tale!

Dumnezeu se ascunde în tot
și lasă iluzia că formele ar exista.
Când înțelegi asta nu poți
să nu râzi. Pare absurd.
A-L cunoaște nu este să ajungi
la un drum, un vârf, un țel,
ci o renunțare
la a te identifica cu forma.
Un vâl se ridică, trepte spre lumină,
vâl după vâl se ridică,
acel nimic este identic
în tot ce există,
în vis și-n viziuni îți vorbește,
intrând în El se intră în Tot.
Atâta pace, atâta iubire
și-atâta bucurie la un loc!

Cine e celălalt? De eu intru acum
și o faci și tu, cine suntem?
Nu suntem noi, ci El,
suntem Unul, uniți cu El,
suntem aceiași, parte din întreg,
eu, tu, co-creatorul

propriei vieți,
o singură ființă măreață, eternă,
în mișcare și-n înțelegere.

Din picături sunt toate...

LUCIA SILVIA PODEANU

Am aflat

Am aflat cu
uimire că
sângele meu
este un râu de cântec,
de dor și iubire.
Am furat rând pe rând
Câte unul ca să vi-l cânt.
Au în ele lumină
Caldă de soare
Au în ele splendoare de vară
Dar și un dor nebun
Toată iarna
După tânăra,
Plină de floare primăvară.
Toate culorile toamnei
s-au strâns
în doina cu noduri
toată dragostea s-a
revărsat în dezmiardări
lângă focuri.
Toate visele s-au aprins
În cântul de leagăn
șoptit la -nnoptat
toată sudoarea a
curs pe pământul
proaspăt arat
și milioane de vieți
căzute sub paloș
dușman
mi-au lăsat moștenire
sângele pe care îl am.

Nicolae DOFTOREANU

TANGOUL FAPTULUI DISCRET

Motto :

Dacă un om cinstit descoperă că a greșit,
fie încercă să-și îndrepte greșeala,
fie încetează de a mai fi...cinstit
Filozofie Glumeață de...cafenea

Când **FAPTELE DISCRETE** se tot joacă,
De-a sentimentele fidele,
DAR REBELE ,
Dorind de fapt atunci... doar să petreacă,
Devin adeseori...**MİȘELE**,
Rănind cu eleganță soarta,
Ce nu e pregătită, încă, să ne-nșele!

Și, totuși,
câteodată joacă
Ne prinde-n lumea-i specială,
Care transformă în băltoacă...**MAREA**
Făcând iar incredibil de reală
...**ZAREA**,
În care, doar o simplă tatonare,
Dă naștere în forță altui soare,
Fără prejudecăți,... dar plin de tact,
După...cândoarea ultimului "**rapt**"!

Această bruscă transformare,...cu vigoare,
A.."**FAPTULUI DISCRET**"... în teacă iubitoare
Nimic nu pare să o-ntreacă,
Lăsând-o iar să treacă
prin... iubire,
Fără o explicație clară-n realitate
despre...**FERICIRE**,
Ca temelie-n continuitate,
Ingredient secret de altădată
În**DRAGOSTEA ADEVĂRATĂ!**.

Dând vina tot mereu pe timpul crud,
De-adolescent complet zălud!

În care a-ncerca,
concret,
o potolire
Dă iar de miros de...**RAZVRATIRE**
Acelora care,
Șiret,
Știu tot,...
Chiar dacă încă nu prea pot,
Și nu le mai ajung
...doar **FAPTELE DISCRETE**
de-altădată,
Din țara lui „**A FOST ODATĂ**”

Victoria FURCOIU

TESTOASA ÎNVINGĂTOARE (Un secret al succesului)

Un bătrân conducător,
Peste broaște-având regat,
A dat veste tuturor
Să se prezinte la sfat.
A chemat lângă-o pădure,
Atunci, toate broaștele,
Fiind pregătit a spune
Că-i scădeau puterile.
Și că-ar avea la bătrânețe
O viață liniștită,
Când, după el, o să urmeze
O broască potrivită.
Era musai, prin urmare,
Ca regele să vestească,
În această adunare,
Cine-ar putea să domnească.
Pentru-a afla fiecare
Cam cum se va proceda,
Arătându-le-o cărare
Mai lată, le-a spus așa:
- Cine o să reușească

Pădurea de-a o străbate
Pe-acest drum, o să domnească
După mine, pân' la moarte!

- Ooo! Ce sarcină ușoară
Avem de realizat!
Spuneau unii într-o doară.
- Degeaba ne-am speriat!

Pădurea nu e prea mare,
Drumul e destul de lat,
Cel mai tare de picioare
Poate fi și împărat!

Și-l vorbeau de rău pe rege,
Cum că s-ar fi ramolit,
De i-a pus doar să alerge,
Ceva mai greu n-a găsit.

Porniră toți, dimineața,
Mari și mici, fugind de zor,
Fiecare-având speranța
Că va fi conducător.

Fugeau, care mai de care,
Cu spor, până s-au trezit
C-un morman de pietre-n cale,
Destul de înalt, ca un zid.

Unele, mai pricepute,
Urcau până la jumate,
După încercări mai multe,
Dar apoi, cădeau pe spate.
Atunci au spus: - Nu se poate!

Nimeni să nu mai încerce
Să se chinuie degeaba!
Se vede că-acest perete
Ne strică azi toată treaba!

- Mai bine să ne gândim,
La soluția găsită
De mine! Să-l ocolim!
Zise-o broască obosită.
Însă regula era,
Din drum să nu se abată,
Ci să-înainteze-așa,
Pe cărarea indicată.

În acest timp, o țestoasă
Trecea-încet de jumătate
Și urca silențioasă,
Cu carapacea în spate.

- Nu mai insista ca proasta!
Strigă o invidioasă.
- O să cazi de-o să-ți spargi țeasta!
Crezi că ești mai putincioasă?

Altă voce (și mai tare):

- Uiți că ai și casa-n spate?
Oare câtă minte are,
De crede că va răzbate?

Se tot auzea mereu:
„N-ajungi până sus, e greu!
Nimeni n-a putut, nici eu!”
Apoi, toate-n cor: „nici eu!”
Fato, nu auzi, ești surdă?”
Ea continua tăcută.

Urcând, fără să dea greș,
A trecut, stârnind mirarea,
Peste zid, apoi a mers
Până-a traversat pădurea.

E lesne de înțeles
Că-a primit, fără-ndoială,
Pentru-acest mare succes,
Pe loc, coroana regală.

Un brotăcel, încântat
De-așa mare reușită,
A venit și-a întrebat
Țestoasa despre izbândă:

- Când strigau în gura mare
Toți că nu au depășit
Imposibila urcare,
Tu cum de ai izbutit?
Ce secret ai folosit?

- Păăi, nu prea m-am dumirit.
Văzând cum gesticulau,
Toți cu gurile căscate,
Crezând că mă-ncurajau,
Mi-am pus puterile toate.

- Dar ei cereau să te oprești,
Și cu toții te certau,
Strigând că n-o să reușești,
Nici cum nu te-ncurajau!

Și urlau atât de taree ...
Toți în cor, să te dai jos,
Se-auzea și-n depărtare!
Ea a răspuns: - Ce folos?

Dacă-așa or fi strigat!
Nu i-am auzit, băiete,
Fiindcă atunci am uitat
Să-mi scot vata din ureche!

Morala:

În viață, faci ce-ți pui în gând,
Mult mai ușor, doar atunci când
Auzul nu-ți funcționează
Pentru cei ce descurajează!

Ionel MARIN

Toate vin și pleacă...

Boabe de rouă de gânduri împletite,
Cu dragoste de părinți, luminate
De Purtătorul vieții, s-au transformat
În muguri, unice mărgăritare.
Din clepsidra veacului au curs trăiri,
Drumuri cu povești tulburătoare...

Veniți, deci, din lanurile dragostei,
S-aprindem doruri, să liniștim
Valuri de vise, nevoi și dureri,
Să facem zborul lin către...veșnicie.
Unii vor și reușesc să aibe un colț de rai,
Alții doresc averi, vile, mașini și...

Mulți aleargă după plăcerile lumii,
Și se sparg în țandări toate visele lor,
Puțini înțeleg adevăratul sens al vieții
Și aceștia se vor bucura de tandrețea cerească...
Numele fiecăruia este scris în cartea sfântă,
Cu fapte, cuvinte rostite și ascunse gânduri.
Toate trec, toate vin, rămân ori pleacă.
Numai Cuvintele Sale rămân în veci de veci!

Urcăm noi vârste, trepte spre dăinuire,
Vibrând de doruri, cu noi speranțe,
Să ne bucurăm de petrecerea luminilor vii...
La petrecere vor intra, în Templul iubirii,
Numai cei îmbrăcați cu smerenie și vor,
Preacuratele, nestinsele și preasfințitele taine.

Încearcă imposibilul

De ești chemat la Cina cuvintelor
Deschide-ți camera inimii, aprinde
Candela minții, sărutul clipei și onestitatea...
Virtuți, emoții, ecouri se vor rostogoli,
Luminând clipa și anotimpurile,
Dăruindu-ne bulgări de lumină și fericire.

Porțile vremii rămânând deschise,
Urmașilor, gliei binecuvântate de Domnul.
Prin Cartea întâlnirilor poți intra,
Cu doruri în spiritul veacului îmblânzit.
Nu vei rătăci prin misterele căilor celeste,
Noi Constelații vor urma și...visul nemuririi.

Omul, taină, foșnet și...ecou

Omul, taină tulburătoare a Universului,
Pom al nemuririi, lacrimă a luminii cerești,
Troită vie a naturii, zbor de-o clipă,
Prin anotimpurile Lumii, Candelă a iubirii.
Omul, oglindă cu două fețe, prima arată
Frumusețea copilăriei, inefabilul vârstei,
Mărgăritarele de preț primite-n dar...
A doua față este cea întunecată, ce aduce
Răni, tristețe, desfrâu, vicleșug, violență...

Omule, dragă, caută lumina cerească,
Alungă valul de spurcăciuni, lasă întreagă,
Oglinda fermecată a vieții și iubirilor...
Numai Iubirea învinge, înflorește etern!
Iubirea și bunătatea să crească-n inimi,
Să cuprindă neîncetat pe Părintele luminii,
Dumnezeu, stăpânul și dătătorul de viață!
Omule, taină, foșnet și...ecou, v-a găsi
Patria cerească, Împărăția cea nestricăcioasă,
Într-un final frumusețea...veșniciei.

În amintirea celor dragi

Din sufletul eroilor, martirilor
Cresc marginile lumii.
Sângele străbun clocotește prin vene
Născând speranțe sfinte
Ce nu vor fi stinse de furtuni...

Rămânerea la matcă e firească
Mai bună-i pâinea în căminul tău.
Deschide ochii ca să vezi dincolo
De jertfele din decembrie 89...

Părinții nu-s păsări călătoare, ci
Făpturi de lumină și iubire.
Au aripi înflorite în suflet
Și-n inimi focul dragostei...

Ninge din cer cu fiori...
Lacrimi și suferinți spală
Chipul celor eroi, renăscând,
Întru memoria lor sfânta speranță.

Ei au rămas vii în ființa noastră,
Însă noi parcă nu suntem treji,
Lăsăm neîngrijit ogorul pentru bani,
Și plecăm triști, departe...de familie.

A mai trecut un an, rece și trist,
Un nou anotimp a revenit, fără voi...
Dorul a rămas aprins, dragi români
În candela din odaie, nestins.

Cine oblojește rănilile și neputințele?
Nu mai pribegi prin lume, revino,
Acasă, România e casa ta!
Colțul de Rai părintesc, nemurirea ta!

Punți spre cer

Înțelepciunea, iubirea plutește
Peste chipuri, umbre și nemișcare.
Suflet etern, omul curge,
Prin lacrimile clipelor,
În vârtoarea veșniciei.

De uităm de punțile divine,
Scrijelești de unghia vremii,
Trupul lumii, destine și vise
Vor deveni clopot stins și...
Nu putem ajunge la treptele
Care duc la lumina Împărăției.

Și îngerii plâng ...
Ignoranța, nesăbuinta, răul
Alimentează boala, ruina.
În interior există o lumină,
Cutează, caut-o și îngrijește-o,
Te va duce pregătit pentru
Marea și suprema... călătorie.

PROZĂ

Florentin SMARANDACHE (SUA)

1-0 (?)

"Stadionul «Central» din Craiova...Timp excelent...Aproximativ 50.000 de spectatori, veniți și din comunele învecinate..."

Grupuri-grupuri de chibiți se-ndreaptă spre tribunele arhipline, cu table la subraț, cărți de joc și câte-o sticlă de vin ascunsă pe sub haine, prin sacoșe. Mulțimea s-a așezat pe scări, s-a urcat pe blocurile din apropiere, pe tabela de marcaj, pe stemă.

Se aud zumzăind casetofone cu muzică pestriță (neoficială).

Echipele au ieșit la încălzire cu un sfert de oră mai devreme: în aplauzele și uralele suporterilor își fac apariția studenții; publicul își manifestă, cum a făcut-o dintotdeauna, simpatia și pentru echipa poliției, pe care o întâmpină cu fluierături prelungi, huiduieli și alte sunete asemănătoare. (Unul își zice în gând: Cum ar fi posibil să ții cu poliția, când poliția te bate, te persecută, te bagă la închisoare...).

"... La microfon, Sebastian Domoziță... Meciul a început de circa două minute... Atac furibund al gazdelor... Cîrțu dribblează, pătrunde în careul advers, încearcă să șuteze... păstrează controlul balonului... pericol la poarta dinamovistă.... Cîrțu în careul de 6 m... șuuuuuuut... și mingea iese în aut!...". Nici măcar corner.

Un reporter, în spatele plasei, fotografiază bocancul drept cu care ratează Cîrțu.

Galeria cântă «imnul național» al Olteniei:

*Hai Craiova, hai studenții,
Hai mai dați un gol. (Că tot n-au
dat ei nici unul!)*

Scorul rămâne în continuare alb. Steaguri albastre flutură în tribunele stadionului. Spectatorii și-au confecționat coifuri din ziare necitite și programe ale meciului.

– Ia de floare, ia prăjite!

– Ia alune-americane!

La Stemă, locurile se ocupă cu 3-4 ore înaintea începerii partidei. Șeful galeriei, Ostrovschi, dă tonul:

– Hai Știin-ța!

– Hai Știin-ța!

(Către un spectator de lângă el:)

– Băă, strigi ori nu strigi? Dacă nu strigi, pleacă de-aici!

Șepci în dungi alb-albastre, cu însemnele Universității pe cozoroc, țipă de-ți sparg timpanele. Tribuna e un vulcan în erupție.

– Hai Dinamo! zbiară unul, timp în care o sticlă i se sparge în cap.

Duel inegal de galerii. Pe gazon, spiritele se încing.

– HUUUUUU!

Arbitrul Séver Drăgulici din Tr. Severin este sévér. Dinamoviștii faultează, faultează și iar faultează. Icniri de ură se revarsă din pieptul suporterilor:

– Mă-ce-la-rii! Mă-ce-la-rii!

Conducătorul de joc împarte cu amabilitate cartonașe galbene și roșii jucătorilor din Bănie.

– Huooo arbitru!

Meciul se transmite și la televizor, dar oltenii nu pot sta acasă. Îi cheamă sângele.

Atac al echipei gazde.

– Hai zecarule!

– Pasează cu călcâiul la optar!... Uite-l, chiorule, lângă tine!

În ziarul local, un jurnalist își dădea cu părerea despre întâlnirea de astăzi: *pronostic 1*, indiferent cu cine ar fi jucat Universitatea, putea să vină, chipurile, și Bayern München! La fotbal se pricep toți nepricepuții: nea Stan Păpușă, nea Castană, scriitorii, gazetarii... Sună tălângile: ta, ta... ta, ta... ta, taa, taa, ta, ta! Tribunele se ridică în picioare. O «frumoasă» ratare a lui Cămătaru de la numai 5 m!

– Oaaaa...!

Arbitrul dictează corner.

– Hai dracu negru!

– Hai arbitru!

Semnale de goarnă. «Drapelul național» al Craiovei se agită în bătaia respirației microbiștilor.

– Hei, hei! Hai Știin-ța!

– Hei, hei! Hai, Știin-ța!

Țigănci borțoase ca niște ploșnițe, cu fuste crețe și basmale înflorate, desculțe, cu plase mirosind a semințe coapte.

– Hai băieții, de floare, de dovleac avem! Mari și bune, mari și bune-avem!

Beldeanu reușește să trimită balonul în plasa porții adverse, dar pe dinafară. Antrenorul se zborșește răgușit de pe margine:

– Asta e lovitură, bă, boule!

"... Au mai rămas de disputat 10 minute din prima repriză. Gazdele atacă în vervă, dar oaspeții se apără cu aplomb. Scorul se menține 0-0..."

– Hai, încă un gol până la pauză!

Joc îngrămădit. Liniște în tribună, vociferări pe teren. Soare puternic de toamnă. Bărbații s-au dezbrăcat și fac plajă (cel puțin, dacă fotbal n-au ce vedea). Se ronțăie semințe.

Adolescenți și adolescente haioși, legați la cap fără să-i doară cu panglici și eșarfe albăstrui peste pletele în vânt, se leagănă la peluză. Tropăituri din picioare.

Echipa Dinamo nu mai faultează: obstrucționează, iar deseori cotonogeste. Arbitrul fluieră încheierea primei părți de joc.

– Ia-l gardist!

În pauză, vocea de ciocârlie și ciocănitore a Mariei Ciobanu străbate din megafoanele ruginite ale stadionului. Apoi Babilon cu Boney M.

În tribuna oficială stau la umbră ștabi sprîțați și parfumați, «La Stemă», poporul muncitor, sufletul echipei.

Se anunță jucătorii; la fiecare nume spectatorii aplaudă. Rezervele celor două echipe au intrat pe gazon și se dau în spectacol. (Tineretul a jucat în deschidere).

Începe repriza a doua. Se scandează:

Știin-ța Cra-io-va,

Astăzi vrem vic-to-ri-a!

Oltenii îi încalecă pe dinamoviști în careu. Dinu trage de timp.

– Dinu re-pe-ten-tu! (bis).

Oaspeții trimit mingea la propriul portar.

– La mălai! La mălai!

Lupta dintre studenți și poliție continuă.

Ștefănescu face câteva fente lui D. G.

Publicul râde: *Hăăă...* Balonul se află la Dudu Georgescu.

– Io-te Dude!...Io-te Du-de!...

– Hai cizmo! (de aur).

Capul lui Țălнар trece pe lângă bară, dar trupul său se lovește de stâlpul porții.

Din nou atac al poliției. Augustin expediază balonul mult peste bara transversală.

– Augustine, la Chitila, bă, la oase!

Se spun bancuri pe seama polițiștilor.

Juniorul Craiovei scapă pe contraatac.

– Du-te! Du-te!

– Hai Copilu!... Hai măăă!...

Oaspeții sunt timorați. Șarpele din tribună îi înghite.

– E gol, e gol, e gol, e gol, e gol!

– Gooo-lul! Gooo-lul!

Dinu îl *cosește* pe la spate, ca (Radu) Cosașu.

– Di-nu a-sa-si-nu! (bis).

Arbitrul de linie lasă jocul să continue acordând avantaj echipei Dinamo (e și el om, îi e teamă de poliție).

– Ia uite dromaderu', ia uite ce arată!

(Mai bine zis: ce n-arată!)

– Du-te dracu dom' arbitru, că ești porc!

Cămătaru se lansează într-o incursiune pe tot terenul. Centrul atacant fuge, fuge, fuge după minge și dânsa iese afară.

– Hai racheta!

Donose alunecă fără balon.

– Bă Costică, cazi din picioare ca calul!

"... Dominare teritorială a fotbaliștilor olteni. Dinamoviștii practică un marcaj strict, om la om. Ocazii cât roata carului ratate una după alta. Mare aglomerație demografică în careul oaspeților. Atacanții încearcă să pericliteze poarta lui Eftimescu. Pasă la interceptie lui Crișan. Mingea este trimisă în adâncime pe extrema dreaptă. Crișan încearcă o pătrundere prin zidul apărării, talonat de un fundaș lateral dinamovist. Izbutește să pătrundă, dar fără minge; mingea a ieșit în aut de poartă..."

(Crișan, omul care a trecut prin zid).

– Hai Marcule, ieși de la umbră!

– Hai aripele!

Suporterii mai speră în revirimentul formației favorite, susținută frenetic.

"... Degajare oarbă a lui Tevi. Beldeanu interceptează și transmite o pasă cu (d)efect. De câteva minute bune inițiativa aparține gazdelor, care însă nu pot să concretizeze pe tabela de marcaj... Un nou atac pozițional. Negrilă înalță balonul la marginea careului de 16 m, dar tușierul semnalizează ofsaid. Și dinamoviștii scapă cu fața curată."

(Craiovenii nu știu că legile țării nu permit să înscrii gol echipei Dinamo.)

Publicul protestează la orice decizie a arbitrului, protestează chiar și când arbitru greșește. Antrenorii și masorii celor două echipe au scos la încălzire pe marginea terenului câte un jucător-rezervă. Se așteaptă ca balonul să iasă afară din joc pentru a se efectua înlocuirile scontate.

– Schimbă mai bine arbitru!

Execuție tehnică spectaculoasă a lui Balaci.

– Ilie pe fason!

Irimescu dă cu stângul în dreptul. Luft de o rară frumusețe!

– Bă bolovane bă, dai din umeri, ai?

Eftimescu repune balonul din colțul careului mic (cu concursul arbitrului de linie). (Observatorul federal închide ochii – i-a intrat o geană în ochi). Cronometrul stadionului indică ultimele 15 min. ale partidei.

Presiune crescândă a echipei Universitatea. Poliția intervine împrăștiind manifestația. Se execută lovituri libere într-o zonă ocupată de dinamoviști.

Aparate de radio date la maxim transmit meciurile etapei a VIII-a din cadrul primului tur al Diviziei A la fotbal.

Ritmic, cadențat, bătând din palme, galeria reîncepe:

Știin-ța! Ta, ta, ta!

Știin-ța! Ta, ta, ta!

Mucuri de țigări pe jos, scuipături, coji de semințe, bilete rupte, cioburi de sticlă, hârtii vraise...

Ofensivă susținută craioveană, apărare supraaglomerată bucureșteană.

O le o le o le ooo!

O le o le o le o!

Deposdare dură prin alunecare a lui Cheran.

– Huo pensionare!

Cămila de Sătmăreanu aruncă mingea în tribune.

– La măciuci, băăă!

Repunere de la margine în favoarea echipei albaștrilor.

– Hai, mișcă! Mișcă!

"... Ungureanu preia balonul. Acțiune personală a lui Geolgău, scăpat de sub supravegherea apărătorului advers. Țesături de mingi la mijlocul terenului. Centrare înaltă (lumânare) în careul bucureștean. Eftimescu plonjează incredibil pe lângă balon, în aplauzele spectatorilor. Cămătaru înscrie... Goooooooooooool!..."

Vacarm pe stadion, bucurie de nedescris, petarde aruncate în teren, sirene șuieră, se aprind torțe din suluri de hârtie cărora li se dau foc. Vulcanul a erupt. Și eu mă simt mai juvete ca niciodată, și sufletul meu cuprinde întreg stadionul. Mă-nalță ca pe o mare.

"... Gh. Minoiu, mă auzi? ... Consemnați modificarea de scor la Craiova: din minutul 79..."

Dar nu se mai înțelege om cu persoană.

În tribună se comentează că F.R.F.-ul s-ar putea să nu omologheze golul, deoarece a fost marcat prin surprindere, pe când formația dinamovistă era prinsă pe picior greșit.

Meciul se reia de la centru în nota de tatonare a terenului de către echipa oaspete. Universitatea ține cu dinții de rezultat. Intră în funcțiune mașina de pase a oltenilor. Arbitrul Drăgulici își consultă cronometrul (să nu fie cumva bolnav). Și... fluier final:

Fiuuu! Fiuuu! Fiuuu!

Jucătorii se îndreaptă spre cabine.

23 septembrie 1979 (1986)

(Citită în Cenaclul "Apoziția", München, R.F.G., de actorul dramatic Ștefan Pisoschi, la 26 mai 1989. Președintele cenaclului: George Ciorănescu.

SILVAN G. ESCU

RESPONSABILI DE DESTIN

Este posibil ca Dumnezeu să ne aibă în grija și în stăpânirea Sa prin intermediul altei sau altor civilizații, unele care de la un anumit dat istoric poate nu mai ascultă porunca Domnului, luându-și nepermisa libertate de a acționa discreționar, făcând tot felul de experimente pe seama bieților pământeni. În timp ce Dumnezeu, în infinita Sa Bunătate și Toleranță, așteaptă răbdător ca lumea, sau lumile dacă vreți, să se regleze, să se așeze de la sine pe făgașul firesc prin propriile forțe, că de aceea ni le-a dat. Adică, să revină la ce se așteaptă de la ea (ele), să se căiască și să se redefiniească prin propria voință și cu propriile mijloace. Iată de ce credem că pentru acest deziderat universal lumile ar trebui să fie mai ascultătoare, mai tolerante, mai pline de respect și de iubire, așa cum le iubește Dumnezeu. Să se accepte și să se ajute reciproc așa cum le-a fost dată inițiala menire de Însuși Dumnezeu. Altfel, ne merităm soarta, riscând să devenim un infinit nimic.

Acele civilizații, superioare nouă, și nu doar prin vechime, se distrează pe seama noastră, lăsându-ne impresia că am fi capabili să ne croim propriul destin, când de fapt suntem predestinați, se amuză copios de îndrăzneala noastră, butonându-ne după bunul lor plac. Pornind de aici, putem ușor intui cât de trist sună, frumoasa altfel, afirmație că ne luăm soarta în propriile mâini. Tot așa credeau și curajoșii gladiatori că luptă pentru viața lor, când de fapt o făceau pentru satisfacția privitorilor și în special pentru încântarea stăpânilor lor care, furați de beția puterii, habar nu aveau că deasupra lor sunt adevărații stăpâni. Stăpâni care ne vizitează din când în când, la intervale milenare, aruncându-ne, sau mai bine zis lăsând să le cadă câtă o ciosvârtă de

civilizație, sau, în timp ce jucându-se cu mințile noastre, ne ademenesc, transmițând periodic frânturi de sclipiri savante puse aleatoriu în seama unor învățați aleși, numiți genii, nu se știe pe ce criterii. Pentru că marile descoperiri, unele epocale, sunt de fapt străfulgerări care trec prin mintea acelor astfel aleși, oameni de știință, trimise înadins de acele civilizații cu scopul de a lumina și dezvolta firava civilizație de pe Pământ, până la un punct însă, ca apoi, distrându-se, să ne conducă în direcția pe care și-au propus-o. Cea a distrugerii civilizațiilor pământene, a tot ce omenirea a înfăptuit înălțător până atunci, distrugeri pe care noi înșine le provocăm în mod idiot, aparent de neînțeles, dar abil ghidonați. Și tot așa, suntem puși să luăm totul de la capăt, ca un blestem sisific, ajungând la un moment dat la un final tragic pentru omenire, final care este, culmea, ca o ironie a sorții, așteptat și pus în practică chiar de oameni.

Atunci când noi oamenii ne rugăm cu cuvinoasă speranță, încercăm să ocolim acele civilizații, posibil unele diabolice, sau măcar nebinevoitoare, ba chiar, să zicem, dezinteresate de soarta noastră și, ocolindu-le vigilența, să ne adresăm direct lui Dumnezeu. Și o facem cumva tainic, de o manieră care să le scape supraveghetorilor noștri, ocupați cu jocul lor sofisticat pe seama destinului oamenilor. Și chiar dacă permanenta dispută din interiorul fiecăruia din noi – între bine și rău – este arbitrată și întreținută de mințile superioare nouă, avem șansa ca prin credință se ne desprindem din stăpânirea răului. Iar Dumnezeu, în Bunăvoința Sa nemărginită ne dă motive suficiente, prin minunile pe care le face, să-i simțim milostenia și astfel să ne încredințăm că nu suntem cu totul pierduți și că prin acțiunile, prin comportamentul nostru, unele cât mai aproape de Vrerea Sa, ne vom mântui. Și astfel poate ne vom învrednici să stăm la dreapta Sa.

Oamenii care se simt cel mai bine, care sunt cei mai senini și relaxați sunt cei neimplicați, care nu-și asumă responsabilități, care nu dau doi bani pe afecte, care nu au nici invidii și (partea bună!) nici gelozii, fiindcă nu au sentimente. Pe aceștia obișnuim să-i catalogăm fie reci, fie apatici, sau mai degrabă

ambele stări la un loc, când de fapt sunt cei mai stăpâni pe gândurile, pe sentimentele și acțiunile lor, chiar dacă numim toate acestea cu un singur cuvânt: egoism!

Ce poate fi mai trist, pentru el însuși, decât impresia pe care o lasă un om care, cățărându-se pe un munte de alibiuri, crezând că se înalță, ajunge să considere că are dreptate și care, când se trezește în apa rece a mirării, înoată haotic între minciună și adevăr, confundându-le cu bună știință?

Oare acești oameni nu au fost cumva „dăruiți” chiar de la naștere cu asemenea sentimente și caracteristici comportamentale tocmai de ursitoarele extraterestre?

Dar, neavând certitudini tocmai din cauza autorenunțării la descifrarea cunoașterii (la care am fost împinși?!) de care am amintit mai devreme, nu ne putem permite decât să bănuim. Cutremurătoare, deprimantă este netotala cunoaștere. Totuși...

Chiar și bolile, nenumăratele pandemii împotriva cărora omul nu are nicio putere, toate înfricoșătoarele grozăvii ale acestei lumi, nu sunt răzbunări ale naturii, așa cum s-ar crede, ci sunt tocmai fărădelegi, să le numim astfel, împotriva naturii făcute de chiar natura omului!

Civilizațiile avansate, care se găsesc la distanță uriașă față de noi, nu sunt neapărat mai aproape de Dumnezeu, ba am putea crede că sunt chiar mai departe, cel puțin din punct de vedere al credinței, din moment ce, depășind măsura, își permit, cu inițialul accept divin, culmea, să-și facă de cap, crezându-se ei înșiși Dumnezeii. Așadar, așa cum a spus marele Shakespeare prin gura lui Hamlet: „restul e tăcere”!

Nadia Urian-Linul

GRIJA

Ionuc și Aurel sunt prieteni vechi. Prieteni, încă din anii de școală când stăteau în

aceeași bancă. Se întâlnesc mereu prin sat și discută. Sunt pensionari acum și au mai mult timp să stea de vorbă, să-și depene amintirile.

- Mai știi, Aurele, că eram școlari în clasă la domnu' învățător și stăteam pe rându' dinspre geam? Amândoi, în banca aceea îngustă... Și, ne uitam spre streșină să vedem rândunica aia care venea la cuib, în fiecare an. Știam că atunci când domnu' îi plecat la ședințe, să nu scoatem o vorbă, să stăm cuminți, că ea ne vede și ne pârăște domnului învățător.

Și domnul afla totul, știa totul... Știa și ne căuta acasă și sub pod, iarna, când ne dădeam pe gheață. Acolo venea și ne asculta tabla înmulțirii. Ori prin sat, dacă ne vedea... Așa o luam la fugă când îl vedeam, de... tata-soarelui...! Cu domnu' am învățat în clasele mici și pe domnu' profesor de matematică l-am avut și diriginte, în clasele mari. Învățam de la dânsul carte dar nu numai... Nu, nu făceam noi atâtea câte fac copiii din ziua de azi! Era altfeel!

Știu că eram în clasa a VII-a și aveam oră de educație fizică. Nu știu cum, profesorul de sport nu ne-o venit la oră și noi am ieșit cu toții în curtea școlii, ca să batem mingea. Domnu' diriginte, din curtea casei lui, că stătea după școală, ne-o văzut și... într-atâta a fost lângă noi.

- Măi copii, intrați în clasă! Mai rezolvăm niște exerciții, mai repetăm câteva formule.

Unii dintre noi au pornit spre clasă, alții au început să zică „Huoooo!” Așa, încet! Nu îndrăzneau s-o spună tare. Eram și noi mărișori și ne plăcea fotbalul. Domnu' i-o auzit, n-o zis nimic, am intrat în clasă și am început să rezolvăm probleme. La sfârșitul orei, domnul ne amintește că după-masă la ora 5 este anunțată ședința cu părinții și să venim și noi, să arătăm fiecare ce am învățat.

După amiază, vin părinții și venim și noi toți. Începe ora. Unul răspunde mai bine, altul, mai puțin. Unul știe mai bine, altul, mai slab. Fiecare, după putere. La urmă, profesorul ne scoate în față pe noi, vreo 10 din 20 și... câți eram în clasă.

- Uitați-vă, oameni buni! zice domnu'. Cu ei fac carte. Dar cu restul, ce mă fac? Eu aș vrea ca toți să știe și să treacă cu bine examenele. Ce mă sfătuiți dumneavoastră? Păi, domnu' profesor, să faceți consultații! Noi nu știm să le arătăm

acasă...! Să faceți consultații, domnu'...! Faceți dumneavoastră cumva și ajutați-ne!

- Bine, bine, oameni buni! Asta vreau și eu. Uite, azi i-am chemat de la ora de educație fizică. Să vină de pe teren și să rezolvăm câteva exerciții. I-am văzut de acasă... Ei, vreau să vă spun că niciodată până azi nu m-a huiduit nimeni. Până azi. Pentru că i-am chemat în clasă. Păi, ce să fac? Ce sfat îmi dați?

Cei de față au amuțit. Nu le venea să creadă.

- E adevărat, măi copii? Ia, spuneți-mi care a huiduit? Vinovații au ieșit în față, cu capul plecat. Le era rușine? De cine?

Știu numai că, înaintea lor, din clasă a ieșit badea Valer, tatăl lui Gavrilă. Nimeni n-a băgat de seamă ce face. A ieșit pe coridor, aplecat de spate, așa cum umbla el și a început să caute ceva. S-a uitat în dreapta, s-a uitat în stânga și, de unde, nu știu, a găsit un palțau, adică o nua care de fapt fusese o stinghie subțire, la ceva planșă. Și ne așteaptă pe coridor, după ușă. Unde nu începe a ne păru, pe rând. Pe fiecare.

Nu căta că nu toți am huiduit. Da', l-am supărat pe domnu profesor, l-am jignit pe omul care ne învăța și se silea să ne facă oameni. Mă, Aurele, mai știi? Unu' nu îndrăznea să se plângă sau să zbiere. Să vezi un părinte că îl oprește, să nu dea? De unde? Doară, nu dădea să ne omoare! Supărați eram cu toții, de supărarea domnului profesor, de nu vă spun! Pe cine? Pe noi! Cu toții vedeau cât muncește profesorul pentru noi și că vrea să facă ceva, din fiecare.

- Eu îmi amintesc că a doua zi dimineța, când ne-am întâlnit, povesteam că, pe când am ajuns acasă, am mai căpătat și acolo un rând de haine! Să zică cineva rău de profesor? Cine? Formulele, ridicarea la putere le știam pe de rost, oriunde. Consultațiile la matematică erau multe.

- Măi, Matei, de ce nu stai la școală? Unde pleci?

- Plec acasă, domnu', că nu mi-o pus mama merinde și mi s-o făcut foame.

L-am văzut pe domnu' profesor că iese din curte, merge până acasă și se întoarce repede cu un pachet învelit în hârtie albă. I-a adus mâncare lui Matei. Mai știi? Ori, dacă mânca ceva, o Eugenia sau un biscuit și vedea că un copil se uită la el, le împărțea cu acesta. Grijă pentru soarta lor nu se

încheia nici după terminarea liceului. Se interesa de ei și le urmărea destinul și cărările pe care apucau, realizările și împlinirile sau supărările fiecăruia.

- Ce face băiatul dumitale, bade Maxâme?

- Ce să facă, domnu' profesor? Învață, se pregătește să margă la facultate. Nu rămâne acasă, să lucre pământu'. Da' nu-l opresc! Nu vreau să-mi spună, oarecând că de ce l-am oprit!

- Bine faci, bade Maxime! Bine faci! Lăzăruc îi cuminte, învață bine și-i păcat să nu-l dai la carte. Slobozăște-l la Cluj, la învățătură! Are cap! Bun cap! Da' ce vrea să urmeze? Ce vrea să se facă?

- D-apăi ce? Ia, să lucre la Gazetă! Zice că taaare-i place!

- Nu-i rău, bade Maxime! Îi tare frumoasă meseria și lui îi place. Știu! Numa' că Lăzăruc îi taaare bun la matematică! Doamne, la câte concursuri l-am dus și o venit cu reușită! Fă bine și îndrumă-l la o meserie de calcul, că el se pricepe și pe deasupra, câștigă. Mulți ar vrea să aibă capul lui, dar nu-l au! Dacă nu i-a plăcea, poate să se întoarcă la Gazetă! Cine-l oprește? Ș-acolo-i bine! Da' știu că-i place matematica! Fă ceva, bade Maxime!

- Da' ce pot să fac, domnu', ce pot?

- Ce poți? Ia ce poți, bade Maxime! Ia-l și adu-l la mine! Da' hai și dumneta, cu el! Să fii împăcat!

- Așa oi face, domnu'! Dumneata știi mai bine să vorovești și să-l lămurești decât mine! Apăi, ce-a mai fi, om mai vedea. Barăm, oi fi mulțămît în suflet, că te-am ascultat!

- Da' s-o dus Lăzăruc și badea Maxim la domnu' acasă și din trei vorbe, l-o lămurit pe băiat. Mai știi, Aurele? Ce i-o spus, ce nu i-o spus, bugăt că i s-o luminat fața și bucuria și împăcarea i s-o așternut pe chip. Pe chip și în suflet. În sufletul lui Lăzăruc.

Da, a mers la facultate și s-a făcut inginer. Unul bun, care în școală n-a căzut niciun examen la materiile grele, cele la care baza a pus-o domnul profesor. După prima sesiune, când băiatul a terminat cu bine toate examenele, urmărind formulele din caietele în care învăța cu domnu' profesor, s-a întors acasă și i-a spus tatălui său, fericit: N-am să-i pot mulțumi vreodată domnului profesor, tată! Așa de mult

îmi place ceea ce fac la facultate! N-am crezut că domnu' are atâta dreptate! La fel repetă și azi și va mai repeta mereu. Și el și alții, din cei ce au avut norocul să învețe, îndrumați de domnul profesor. La fel repetăm și noi, oriunde și oricând, alăturându-ne unui cor, pe multe voci. Cu respect și recunoștință!

PS. Ne-am fi dorit ca domnul profesor să mai fie în viață, să citească povestea și să înțeleagă cât respect și recunoștință sunt cuprinse în ea! Nicidecum atâta câtă ar merita!

Cuvintele sunt prea puține! Mult prea puține...

DIN CREAȚIILE TINERILOR CREATORI PREMIAȚI LA FESTIVALUL - CONCURS DE CREAȚIE LITERARĂ BOGDANIA.

Prodescu Vasile-Rareș

În acest an a absolvit Liceul „Constantin Brâncoveanu” din Horezu.

Domiciliul în județul Vâlcea

Premiul I, secțiunea eseu, la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a IX-a, iulie 2020.

Amor patriae nostra lex¹

Sacrificiul este singura și cea mai veridică dovadă de iubire, pe care un simplu muritor o poate expune în orice moment, însă ceea ce îl diferențiază radical este credința. Fie că este vorba despre un sacrificiu pentru un prieten, sau

pentru propria persoană, intensitatea acestuia se simte negreșit. Asemeni unui stâlp al creștinismului, Constantin Brâncoveanu își sacrifică propria ființă pentru a constitui pe baza jertfei și a iubirii sale un puternic edificiu al patriei-mamă, lăsată drept glorioasă moștenire generațiilor, și implicit nouă, cei care avem datoria morală de a păstra omagiul existențial.

Privindu-ne în oglindă, vedem o ființă oarecare, la fel ca celelalte ființe muritoare. Mai presus de această ființă, vedem urmașul lui Brâncoveanu, o așchie care a sărit din trunchiul spiritualității și rămâne abandonată. Dar ce am făcut noi pentru a primi această onorabilă distincție? Nimic. Dintr-o așchie nu poate răsări un copac, doar dintr-o sămânță. Sămânța pe care înaintașii noștri au sădit-o în cunoașterea națională. Doar pentru faptul că ne-am născut pe pământ românesc, ne numim români? Total greșit. Români sunt cei care își cunosc cu adevărat trecutul. Ne numim români pentru că suntem urmași ai lui Basarab I, pentru că ne tragem din Constantin Brâncoveanu, martir al veacurilor și pentru că știm învățăturile creștine de la Apostolul Andrei. A te numi român cu adevărat, fără să fi auzit de aceste nume, este un paradox sadic al zilelor noastre.

Brâncoveanu se naște român, privilegiat putem spune datorită condiției sale sociale, însă acest fapt nu îl diferențiază cu nimic de un om de rând. Contribuția și valoarea se cântărește în veșnicie. Astfel, prin credința sa devine, în sensul veritabil al cuvântului, un domnitor al românilor de pretutindeni. Sentimentul patriei este prețios, dar trebuie valorificat cu atenție. Indiferent de locul în care ne aflăm, nu ar trebui să ne uităm originile și adâncile rădăcini din acest sfânt pământ. Tezaurul care rămâne drept moștenire nu este averea pieritoare, ci cultura, educația și lăcașurile de cult care găzduiesc învățături și povești. Sub cupola Mănăstirii Hurezi se mai poate auzi și astăzi amarul doamnei, care i-a fost soție și plânsetul poporului, pentru sacrificiul celui care le-a fost conducător și călăuză, într-o perioadă dificilă a poporului român.

Celebrul citat „capul plecat sabia nu-l taie” se pliază cu destinul tragic al domnitorului. Aflat în fața judecării pământești, Brâncoveanu se supune inevitabilului și acceptă sacrificiul pentru

divinitate, apoteoza negreșit apropiindu-se. Chinul nu constă în trecerea spre neant, ci etapa de purificare, dată de situația luciferică ca un tată să urmărească sfârșitul propriilor fiii, jertfa pentru creație și infernul. Această încercare semnifică ultimul contact cu matricea universală, urmând ca esența să se împrăstie răzvrătită în clepsidra veacurilor. Plecarea capului este de fapt supunerea dorinței divine, sfârșitul existenței efemere. Brâncoveanu îmbracă mantia albă ca ultim moment al gloriei sale, fiind împăcat cu sine. Domnul îi oferise în dar 4 băieți și 7 fete, ca cele 7 zile ale Creației, dându-i șansa de a-și îndeplini sarcinile paterne impecabil și să descopere cu adevărat sentimentul iubirii. Decât să mai petreacă câțiva ani, afundat în noroi, mai bine preferă să-și sacrifice viața cu inima împăcată. Penumbra din moscheea otomană este trecutul prăfuit și încețoșat, unde trupul nu condiționează ființa, ci ființa este condiționată de carcasa universală, care găzduiește eternitatea. Prin uciderea trupului, ființa nu pierie, ci făurește natura, ca pe o iubire de estetic.

Mai presus de toate, credința este ca o stâncă pentru cel care vrea să o sfârșim. Lovește cu putere într-un punct sensibil, se dărâmă o parte, însă nu toată. Pus în fața antihristului otoman, tatăl sfătuiește fiii să rămână drepti, căci dreptatea nu o fac oamenii, ci divinitatea absolută, mai devreme sau mai târziu. Supus să treacă de la legea românească la cea turcească, martirul Constantin Brâncoveanu refuză dârș și se lasă pradă destinului, care devine o evadare a credinței în rânduială prin empatia cu predecesorii. Știind că există șansa să nu mai privească lumina dimineții, închide ochii și se supune. După cum spunea și istoricul A. D. Xenopol, „Adevărurile fundamentale rămân aceleași pentru toate timpurile”, este incontestabil sacrificiul pe care Brâncoveanu l-a săvârșit în cinstea credinței. Se realizează astfel înlănțuirea dintre trecutul glorios, prezentul obturat și viitorul anonim al patriei, sacralizat de sacrificiu într-un izvor infinit al cunoașterii.

În povestea brâncoveanului ne regăsim cu toții, într-un fel sau altul, mai devreme sau mai târziu, în această viață. Atingem apogeul carierei noastre și brusc ne adâncim într-un abis neînțeles, iar singura cale de scăpare suntem noi înșine.

Ajungem la cutia Pandorei, o deschidem și nu găsim nimic. Va trebui să o luăm de la capăt, sau cum numea Platon acest traseu, „dialectica”. Tăria unei persoane nu stă în puterea de a atinge ideile, implicit pe Dumnezeu, ci de a o lua de la capăt în orice moment. Brâncoveanu a fost domnitor, iar mormântul său trebuia să fie pus la loc de cinste. Antihristul a înfăptuit contrariul, aruncându-i ultimele rămășițe în marea Marmara, loc de veci comun, amuțit de lacrimile unei cadâne ce-și plânge fiul. Rămășițele lui Brâncoveanu sunt însă recuperate de creștinii greci, care i-au îngropat ultimele rămășițe pe malul mării și s-au simțit responsabili să onoreze și să împlinească ultimele datorii trupesti. Astfel, luând drept învățătură personalitatea domnitorului, observăm că indiferent de bunurile și statutul pe care le-am avut în această ipostază efemeră a existenței, după moarte totul va fi uitat, mai puțin contribuția noastră. Brâncoveanu a murit martir, astfel îi datorăm recunoștință pentru edificiile și ideile pe care le-a lăsat moștenire, însă noi ar trebui să urmăm calea adevărului și să ne păstrăm credințele, până în ultimul moment, căci existența noastră este mult mai scurtă decât ne-am imagina.

Cum spunea și Lucian Blaga, „O nicovală dobândește cu timpul tăria tuturor ciocanelor care au bătut-o”, Brâncoveanu rămâne martir ridicat la rangul de sfânt, iar contribuția sa este recunoscută, mai târziu ce-i drept, datorită credinței pe care alții au încercat să i-o dizolve și nu au reușit. Prin dorința cumplită și batjocoritoare a antihristului de a schimba concepția creștină, acesta a întărit-o în favoarea domnitorului. Astfel, sacrificiul său simbolizează un hanger ascuțit, care a străpuns sânul credinței și a făcut să plângă patria, cu lacrimi însângerate ale vieții veșnice.

Așadar, sacrificiul lui Constantin Brâncoveanu și credința sa nemărginită l-au ridicat la rangul de sfânt, călăuzindu-ne prin iubirea sa de patrie, care devine o lege morală respectată până la moarte. Învățăturile și edificiile sale încununează simbolul cunoașterii și al jertfei pentru creația veșnică, devenind o carte de căpătâi a noastră, a tuturor celor care îi suntem urmași.

Panait Raluca Maria

În acest an a absolvit Liceul „Mihai Viteazul” din Caracal.

Domiciliul în județul Olt

Premiul I, secțiunea poezie, la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a IX-a, iulie 2020.

reborn

cuvintele noastre
nu au învățat niciodată
să (se) inspire
indiferent cât de mult
le-am făcut respirație
literă la literă

poate de asta
poeziile noastre
nu au putut să se țină în brațe
mai mult de o noapte
poate de asta
noi nu am putut să ne vedem
mai mult de o dată pe an

o vreme mi-am spus
că nu contează
că înainte de noi
au fost inge și paul
sau franz și felice
și dacă ei au putut să
pe noi ce ne împiedică

o vreme mi-am spus
că poezia e doar atunci
când răsul tău
aprinde artificii
îmi înmoaie picioarele
mă face să iau trenul
în miezul nopții
și să vin la tine
doar ca să tăcem
un pic împreună

acum poezia e atunci când
răsul meu
nu mai are nevoie
de altceva

în afară de propriul sunet
și pentru prima dată
își este suficient
îmi este suficient
să fiu aici cu mine
și să scriu

enhydra lutris

în timp ce
vidrele de mare se țin de mână
în timpul somnului
ca să nu le despartă curenții

noi scriem
și credem că forma supremă de intimitate
e să îți continue altcineva versul
un fel de a face dragoste cu
și printre cuvinte

dar vidrele de mare nasc
și își cară puii pe burtă
până învață să înoate

noi doar scriem
apoi creștem separat
poemul-copil

nu știu care
formă de intimitate e mai reală
știu doar că
nu mi-a păsat niciodată
cum și dacă vor crește poeziile mele

dar am vrut ca poezia noastră
să învețe să înoate singură

Povești scrise de eleve de școală gimnazială

Eleva **Galer Maria Teodora**, clasa a V-a, Școala Gimnazială „D.P.Perpessicius” din Brăila.

Prof. îndrumător: D-na Novac Anicuța

Premiul I la Concursul de creație pentru elevi de școală gimnazială **Bogdania**, ediția II-a, 2020

Întâlnirea cu Roald Dahl

Autorii sunt de pretutindeni în lume. Unii mai cunoscuți, alții mai puțin. Nu îi judecăm după

scrisul acestora, ci le apreciem cuvintele înțelepte așternute cu cerneală pe hârtie. Mai târziu, aceste miracole sunt ascunse după două coperte atractive și vândute mai departe micilor genii. Personajele pe care ei le pun în rolurile principale sunt, de obicei, copii care ajung să schimbe lumea imaginară. Imaginația autorilor depășește orice limite, personajele fiind astfel neobișnuite sau diferite de majoritatea. Dar dacă v-aș spune că unul dintre personajele mele preferate a fost inspitit chiar de mine? Firul acestei bizare povesti începe cu testul neașteptat de la limba română. Grandiosul text nelipsit de pe pagina principală le făcea cu mâna întrebărilor și exercițiilor. De obicei, mi-aș fi mutat repede privirea peste cuvintele încurcate și cât de repede posibil, aș fi rezolvat cerințele. De data aceasta, în schimb, ceva mă obliga să mă afund în esența poveștii, ca și cum aș fi re trăit momentul. Pupilele mele s-au mărit și privirea mea rămase ațintită asupra textului. Nu avea un subiect complex, ci prezenta o scurtă repovestire a vieții lui Roald Dahl, unul dintre clasicii autori pentru copii și unul dintre autorii mei preferați. Deodată, ochii mi se închid ca printr-o magie forțată. În jurul meu puteam simți un val rece și aspru care mă îmbrățișa din toate părțile și o cădere lina spre Nicăieri. Pentru o fracțiune de secundă, voiam să țip crezând că ceva rău mi se va întâmpla. Simțeam un ușor miros de vechi și pierdut, de vremuri adormite în taina trecutului. Când, într-un final, mă simt cu picioarele pe pământul ud, cu gândul amestecat și cu o imagine neclară în față. O căsuță retrasă de aglomerația orașului și bine protejată de niște lemn masiv. Nu părea să fim în 2020, ci cu mult timp înainte. Vestimentația oamenilor era diferită, femeile erau asemenea unor păpuși îmbujorate și cochete, cu părul coafat în cocuri regale și rochiile lungi și elegante până la genunchi. Copiii din jur stăteau pe bănci în curtea școlii și citeau din manualele ponosite ale vremii respective. Căsuța era îmbalsămată în corola copacilor și privea nostalgică spre sătulețul cucerit de zâmbete și râsete. În grădina acesteia, observăm un domn înalt, îmbrăcat într-un costum negru, înconjurat de privirile curioase ale unor copilași care îi ascultau relatările. La început m-am alăturat și eu grupului anonim și am observat că domnul acela avea talentul de a spune cu

vocea lui caldă povești, pe care le îmbracă în cuvinte dulci și frumoase, adăugă puțin umor și o morală la sfârșit. Povestise despre un băiețel care număra stelele și care își punea câte o dorință în fiecare seară. Când termină, intră înapoi în căsuța primitoare iar ceilalți copii pleacă spre casele lor. Am reușit să îi captez atenția domnului și printr-un gest discret, l-am întrebat pe ce dată eram și care era numele dumnealui. Am aflat că el era chiar Roald Dahl și eram pe data de 13 septembrie 1968, ceea ce însemna că dumnealui tocmai împlinise 52 de ani. Îl întrebam ce îi pot oferi cu această ocazie specială. Nu îmi permiteam chiar orice, dar răspunsul lui m-a uimit, o idee de personaj magnific. Am servit împreună ceaiul de la ora 5, urmând ca imaginația noastră să se întâlnească sub clar de lună și să creeze personajul imaginar. În casa acestuia se arata impunătoare biblioteca acestuia, ticsită de titluri prăfuite iar eu, din obișnuință, am început să răsfoiesc paginile uleioase în cântecul ceasornicului de pe perete, asemănător unui portal către o altă dimensiune. În acel moment, Roald m-a sfătuit să îmi aștern ideile pe hârtie. Îmi imaginam o fetiță, cu un caracter puternic și un mod de gândire matur, independentă și tăcută, exact ca mine. Voiam să o pun în încercătură pe această fetiță, o situație care să îi pună la încercare trăsăturile și să o ajute să descopere cine este ea de fapt. După câteva ore în care eu nu am ridicat creionul de pe hârtie, Roald Dahl mi-a smuls delicat hârtiile de sub cot, nerăbdător să îmi afle sugestiile. În tot acest timp, am mâncat câțiva biscuiți cu lapte împreună cu doamna Dahl. Momentul de maximă intensitate venise. Doamna Dahl îmi spusese că soțul ei niciodată nu se mai inspirase din scrierile altcuiva, ci doar din propria imaginație, secretă pentru toți. Din biroul acestuia se auzi un râs lung și plăcut. Autorul veni în camera de zi, împreună scenariile scrise de mine cu ale sale, le capsă și cu cel mai comic zâmbet mă întreba ce nume îi punem fetei inspirate de mine. Aș fi vrut ceva asemănător numelui meu, Maria. Ceva ca stelele sclipitoare de pe cer, că mirosul ploii dese din timpul primăverii. Ceva ce să te ducă cu gândul la cineva neînfricat și încrezător, un nume impunător, cum ar fi Matilda. Roald Dahl împreună cu soția sa erau în culmea fericirii,

dansau colorat iar întunericul din casa fusese luminat de zâmbetele acestor doi oameni minunați și buni. Și totuși, că orice miracol ce nu durează o veșnicie, clipa în care trebuia să mă întorc în lumea mea venise. Simțeam cum mă preschimb într-un milion de stelute prăfuite. Îmi luasem cu greu rămas-bun de la cei doi, bucurata de gândul că l-am putut ajuta pe Roald Dahl. O stare ușoară de tristețe veni val vârtej peste mine și mă teleporta înapoi în lumea mea. Într-un fel sau altul, testul meu era completat, gata să fie predate doamnei profesor. Nu știu ce fel de magie a fost și aceasta, dar știu sigur acum că s-a petrecut cu un motiv.

Cronici literare, recenzii, comentarii

GEO CĂLUGĂRU despre SILVAN G. ESCU ȘI CELE 50 DE VISURI ȘOPTITE, metamorfozate „în tot atâtea povești despre o lume care a fost și este de poveste...”

Cu o prefață de 24 de carate semnată de profesorul universitar Nicolae Georgescu și cu un text de valoare platinei semnat de poeta și traducătoarea, unanim apreciată, super laureată, doamna Paula Romanescu, aflat pe coperta din spate a volumului, între cele 50 de proze scurte semnate de, pentru mine o formidabil de plăcută surpriză, ale scriitorului plurivalent Silvan G. Escu, înscrise în prefață sub genericul „Pamflet fără aburi”, neînsemnând ceva peiorativ, dimpotrivă o anume eleganță de caracter și stilistică, deopotrivă, m-a determinat s-o citesc, mărturisesc sincer, dintr-o suflare.

Fiind încă la partea introductivă a comentariului meu, remarc realizarea ilustrației copertei, semnată Mihaela Radian și indiscutabil, grafica interioară a cărții datorată unei sfinte treimi, fără conotația biblică, doar estetic, formată din domnii Mihai Cătrună, Daniel Chelaru și Julian Radu.

Disponând de îndeajuns talent, încât să le încastreze în literatură și prin aceasta diminuându-le asperitățile dintre cuvinte, adăugând elemente care convin comunicării, autorul nu dă drumul Dunării de revoltă, indignare, dezgust, pe care o are în suflet ci păstrează cât e necesar pentru a fi prin exprimare, cât mai aproape de nivelul a ceea ce urmează să se întâmple, nezărind nici măcar o geană de speranță întru binele pentru care luptă cu sinceritate folosind arma cuvântului, în care, așa cum afirma Tudor Arghezi e adunată „toată mânia bunilor mei”. De aici grija și reușita de a nu coborî la un limbaj suburban, care li s-ar potrivi ținutelor luate în vizor, dar el are în vedere, și bine face, pe cei îmbătrâniți în rele, pe care, cum se zice-n popor, doar coșciugul îi mai îndreaptă.

Are dreptate domnul profesor Nicolae Georgescu, încadrând prin modul de exprimare, concizia acestora, în chip de editoriale la o revistă, impunând necesitatea unei înalte și fluente exprimări, motiv pentru care fiecare text în parte este semnat cu un joc de cuvinte focalizat pe Cotroceni, autorul se închipuie drept ocupant al fotoliului cel mai important al țării și din această demnitate administrează calificative după bunul său plac, fără judecată, ceartă fără să fie, cum i se pretinde, mediator, acesta își află bucuria în descoperirea relelor și fiindcă vorbim de o operă literară (mai mult estetice) ale subalternilor. Semnătura face parte din text, le aflați din prefață, nu insist, fac doar precizarea că ele reprezintă modalități de a sublinia „toanele”, stările sufletești de moment, de fiecare dată altele, ale scriitorului. Pamfletele lui Silvan G. Escu sunt, izvorând, voit cred eu, în visare, în penumbra realității cotidiene.

Preaplinul talentului său îi furnizează acele elemente stilistice de a estompa până la anulare, în exprimare a întregului venin pe care îl are în suflet. După domnul prof. univ. Nicolae

Georgescu pentru a fi pamflet, un text trebuie să posedă în el ura autorului, lipsind, în cazul de față, îl motivează pe autorul prefetei, nu să le anuleze statuarea lor ca pamflete, ci să le spună „că sunt fără aburi”. Ura care ar fi trebuit să existe în aceste pamflete este anulată de autor prin abundența de diminutive, care coboară o stare afectivă în derizoriu.

Intuind parcă eventuale reproșuri, își asumă să ofere celor care ar putea avea obiecții „o necesară explicație...” Autorul spune, și eu îl cred, că „în multe situații, scrisul poate fi, și chiar este rezultatul căderii, în sens pozitiv de această dată, într-o trează visare în toată plinătatea ei așa cum îmi place să zic și să cred, desigur nu cufundat în bezna minții, ci plonjând cu entuziasm într-o lumină fecundă din care mă adăp cu nesaț”.

Vreau să cred că în mod similar a gândit și scriitoarea Paula Romanescu, înainte de a formula această frază, venind mânășă actului creator al lui Silvan G. Escu din volumul pe care îl comentăm; „...Trează veghetor la mersul vremilor din Cotroceni (nu, nu *acela!*) SG.E are marele privilegiu de a auzi visuri șoptite, pe care cu generozitate (ura n-are ce căuta lângă generozitate, n. mea) de prinț de Rahova botezat în ape de lună urmuziene, le tălmăcește pe înțelesul cititorilor (câți vor mai fi existând și aceștia în vremea noastră cu vorbăria una!) în tot atâtea povești despre o lume care a fost și este de poveste...” O rog pe stimata doamnă Paula Romanescu să mă ierte, întrucât am simțit că ceea ce aveam să consemnez pe marginea acestei cărți, rezona cu o parte a textului de început de pe coperta patru și astfel l-am preluat cu ghilimelele de rigoare în titlul comentariului meu. Găsesc și justificat, în textul „Iluzionări”, p. 11, predestinarea ca subiect de abordare literară. Calitățile predestinării menționate de autor își au o acoperire totală în realitate „nemuritoare, în orice caz durează atâta timp cât va exista viața pe acest pământ, singurul de altfel, succedându-ne, generație după generație până la apusul lor”. Ciudată ironie a sorții. Și până și designerul este însuși destinul, decidentul evoluției noastre pe scena vieții. Dubla ipostază a prestației omului pe scena vieții, actor și spectator. Cea mai tristă ipostază este că uneori, suntem spectatori doar

pentru noi și, sincer vorbind, mai ales în aceste vremuri, „doar noi pentru noi”.

Cu un lipici aparte la realitatea social-politică a prezentului, ajutat de har cât cuprinde și cuprinde mult și temeinic, Silvan G. Escu, prin infuzia de umor, bine dozat și chibzuit, ne provoacă un surâs, mai mult amar decât dulce, digerabil totuși, dacă nu ne chinuim să depistăm ceea ce simte cu adevărat, trăind ceea ce exprimă, „stare generală generată de statul paralel cu picioarele-n șpagat, încât e dispus (pe două rânduri) să ne povestească, „Amintiri din Epoca de Lemn”. A lui, numai a lui. Bineînțeles, din toate acele amintiri, câte (bâte) i-or mai fi rămas și lui în amintire, na, că mai uită omul”. (Epoca de Lemn-Tănase, p. 18-20).

Cu un pronunțat simț al valorilor perene, Silvan G. Escu ne oferă un „Articol scris la vremea lui, dar valabil oricând”. Este vorba despre „Căciula lui Brâncuși”, (p. 21-24), semn de noblețe spirituală, precum erau și căciulile de tarabostes ale strămoșilor noștri daci, aureolate de vitejia cu care-și apărau pământul și respectul față, nu doar de demnitatea lor, ci și de cea a celor cu care întrețineau relații de vecinătate sau pur și simplu de întraajutorare în timpuri de restriște.

Această căciulă despre care scrie admirativ autorul era „așezată cu mândrie și cu respect pentru poporul său pe fruntea sa de genial cioplitor în vise, de artist fără granițe și poate, chiar fără pereche.”

Un paradox, care nu ne face cinste, dar care trebuie menționat, „Prea important pentru cultura universală, prea neînsemnat (multă vreme) pentru țara pe care a purtat-o mereu în suflet, în conștiință, în arta sa, în atelierul său – în întregime garnisit cu obiecte tradiționale, aduse din lumea sa cea de dinainte de a ajunge pe tărâm francez. Nu este acesta un semn de adâncă recunoștință, de iubire fără margini pentru valorile pământului strămoșesc?”

Felicitări, domnule scriitor Silvan G. Escu care porți chiar în nume simboluri ale pământului – „Silva-Silvae” = „pădure” și Escu, atât de românesc încât peste două treimi din români îl au în alcătuirea numelui lor, nume de renume pe care-l onorezi prin caratele scrisului, care-ți conferă prețuirea și admirația cititorilor.

UMORUL RAFINAT CU GUST DE PELIN – AL REGRETATULUI SCRIITOR MIHAIL GRĂMESCU

Motto: „Bătrânii spun când moare un om se stinge o stea în cer. În cazul lui Mihail Grănescu, unul dintre cei mai talentați scriitori ai SF&F pe care i-a produs literatura română în ultimii 40 de ani, cred că mai corect ar fi să se spună că s-a stins o întreagă constelație și parcă tot nu ar fi de ajuns”.

(din volumul: „Oameni pe care i-am cunoscut în minunata lume a imaginarului” - de Aurel Cărășel, Editura Pavcon, București, 2017)

Fiind o trăsătură prezentă, aproape în toată opera literară a scriitorului Mihail Grănescu, umorul rafinat cu gust de pelin, definind într-o oarecare măsură și omul, m-am oprit asupra textului „Golanul”, din volumul VIII Opere complete, Texte inedite 2, Editura Tracus Arte, 2019, a cărui apariție se datorează strădaniei mamei sale, Batrice Kiseleff.

Textul, cu un vădit caracter autobiografic, alcătuit din 13 secvențe, urmărește destinul unui cuplu, aflat la început de drum, de prin anii '60, ajutat de norocul având numele „Istrate”, cândva actriță de vodevil²- binecuvântată fie-i amintirea! - spune norocosul beneficiar - că dacă nu ne lăsa ea („moștenitori”) chiriași principali în cele TREI CAMERE (de 33 m² - cu dependențe cu tot) ale ei, altcuiva nici că-i păsa de noi!”

Înzestrat cu rarul dar al recunoștinței și mult bun-simț, convins că așa cum e vorba din bătrâni: „calul de dar nu se caută la dinți”, își exprimă mulțumirea: „oricum ar fi fost ele cele trei camere, era prima dată când, la sosirea acasă puteam afirma (ca tot omul civilizat) că suntem „la noi”. E drept însă că „moșteniserăm”, cu această ocazie, și niște vecini veseli nevoie mare (și mică)... , vecini care sfidau orice reguli de conviețuire citadină. Oricum, nu uită, cel în cauză să consemneze, că e mai bine decât până atunci, deși Rahova nu e chiar un cartier de lux. „Abia ne mutaserăm în Rahova, după cei opt ani de căsnicie-n gazdă la socri, „tolerați” - cum e formula ăloră de la Spațiul Locativ”. Cinstit cu sine și cu adevărul, scriitorul consemnează:

„Dimineața, centrala noastră de bloc dădea parcă și mai multă căldură decât în restul zilei - asta era singurul lucru cu adevărat grozav la apartamentul acela confort III...„cotețul”, cum îi spuneam - în plină criză mondială de energie noi ne permiteam să-l aerisim zilnic toată iarna ...” Cum norocul, dacă nu ții bine de el, se duce, adevăr pe care-l va afla și trăi și acest cuplu, cum ni se destăinuie cel lovit de neșansă: „N-am stat mult în Rahova, mama făcuse un schimb și venise în Ferentari, ”aproape”, de-i cânta taică-miu în bătaie de derădere „mândra mea din Ferentari”, dar tot ne era greu și așa, cu mama între două locuințe (mai ales din pricina copilului, că nu avea cu cin’ să stea când eram la serviciu), așa că, atunci când am aflat că s-a eliberat un apartament în bloc la ea... ne-a pus naiba de-am dat din mână, ca niște inconștienți ce-am fost, vrabia noastră de zestre de la madam Istrate din Rahova, pe două semi-comandate de 32 m² (cu dependențe cu tot), la parter în Ferentari, unde aveam să ne culcăm cu paltoanele pe noi... și unde în fiecare duminică făceau băieții nuntă-n cort sub fereastra noastră.”

Și cum o belea nu vine niciodată neînsoțită, astfel că e greu să te descotorosești de ele. Într-o dimineață, aflăm de la scriitorul lovit de năpastă că, „m-am deșteptat cu o senzație dezagrabilă, care transforma încet-încet, sărutul dulce al răpitoarelor neființe, în gust de zdrențe arse și borhot ... un mât odios, scheletic... Tembelizat de somn, mă zgâiam la el, neputând pricepe de unde a năvălit porcăria aia pe mine, ne-convins încă de realitatea trăirilor coșmarului naturalist și absurd la care participam ca spectator-actor... Privindu-l fascinat, nu mă miram că bigoții medievali consideraseră pisicile drept întrupări ale satanei.

Pisoiul a tușit cu lacrimi în ochi și a scos din el un „miau” atât de răgușit de nu m-am mai putut stăpâni să nu pufnesc în răs, în ciuda stuației paradoxale în care mă aflam... Nenorocitul, luând râsul meu drept semn de acceptare, încurajare tacită și bun-venit, mi s-a tolănit sforăind la îmbucătura piciorului cu șoldul...

- Ei, fir-ar să fie! am reușit eu să-mi revin în fire. Ei, fir-ar să fie! Și, înșfăcându-l de a treia vertebră cervicală, m-am dus cu el la ușă, să-l

depun dincolo de prag, trăgând cu ochiul la celelalte uși, să nu fiu surprins de vreun vecin cum expulzez eu din casă, într-o vestimentație cam sumară, mâți costelivi.”

De aici și până la sfârșitul textului, acel mât dizgrațios față de care soția avea să manifeste o simpatie și o grijă, ce nu se comparau cu cele arătate soțului, față de care manifesta o răceală inexplicabilă, care se va accentua, odată cu pătrunderea în sânul familiei a acestui pisoii, pe care cu dispreț, bărbatul îl numește „golan” în timp ce soția nu știe ce să-i mai dea să mănânce și cum să-l alinte.

Bulversat, scriitorul, gândindu-se, cum s-ar fi simțit atunci când doamna Istrate, impresionată de greutatea prin care trecea, în loc să le ofere acel apartament și duioasă înțelegere, l-ar fi tratat așa cum el a făcut-o, cu pisoiiul jigărit, în căutare de adăpost și mângâiere. Recunoaște: „N-a mai fost rost să adorm la loc... Aveam muștrări de conștiință... Nu-l omenisem nici măcar cu o farfurioară de lapte înaintea alungării din raiul de căldură la care eu, prin mila doamnei Istrate, uite! aveam acces, iar el, din câinia mea, era respins... Înduioșat până la lacrimi, am întredeschis ușa să văd: plecase?

Văzându-mă, a prins a toarce zgomotos, ca spre a-mi atrage, fără speranță, atenția...

- Hai, intră! nenorocitul, i-am spus, agasat parcă de propria mea slăbiciune (mărinimia este slăbiciune), sau poate de ghinionul de a mă fi pomenit tocmai eu cu bealea pe cap și de a nu fi în stare să-l las să crape, afară, în frig, așa cum ar fi procedat orice drept-credincios cumsecade și respectabil.”

Am să-nchei, citând un fragment concludent, pentru umorul cu gust de pelin al scriitorului Mihail Grănescu, detectabil de mai multe ori în acest text, destul de întins, provocat cumva și de cel botezat de scriitor „GOLANUL”.

„Dar, când a apărut și nevastă-mea de la serviciu, de m-a găsit popândău pe canapeaua strânsă ca pentru musafiri, veghind înlăcrimat (de oboseală) somnul lighioanei nevinovate, și a exclamat (evident, nevastă-mea):

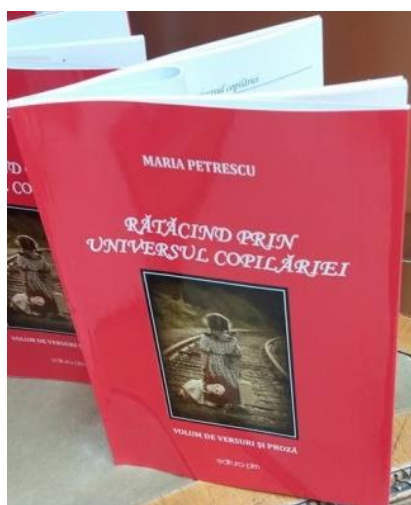
- A, aici erai, săracuțul de tine! repezindu-se: țop. țop... Nu, nu la mine, cum ar fi fost firesc și de crezut, ci la chisnovătura care, torcând de mama focului, m-a părăsit fără regrete, să i se

cațere-n brațe miorlăindu-se în semn de plângere la adresa ospitalității mele și congritudinii relațiilor noastre, atunci s-a rezolvat și misterul pătrunderii inopinate a bazaconiei în apartament.

- L-am găsit dimineață la lada de gunoi, îmi explică tandră nevastă-mea, rezolvând și ecuația damfului exalat de viețuitoarea maidanului, în zori, în imediata vecinătate a organului meu olfactiv.

- Mai bine-l luai cu tine la serviciu...protestez eu cu jumătate de gură, dar consoarta nu m-a învrednicit nici măcar cu o uitătură, ci a plecat cu potaia la bucătărie, să-l pună la regim de îngășare forțată, ca olandezii, găștele pentru conservele de ficat de porc.”

Geo Călugăru despre vol. Rătăcind prin universul copilăriei, autoare Maria PETRESCU, Editura Pim, 2017

Un debut literar cât o consacrare scriitoricească

Am descoperit o coincidență surprinzătoare, în privința vârstei la care, ești suficient de matur și prin aceasta, copt la minte, să poți aborda un subiect atât de sensibil, cum este universul copilăriei, la Ion Creangă, 40 de ani iar la Maria Petrescu 46 de ani, moment ce coincide cu debutul literar.

Scriitoarea **Maria Petrescu** debutează cu un volum de versuri și proză la Editura Pim din

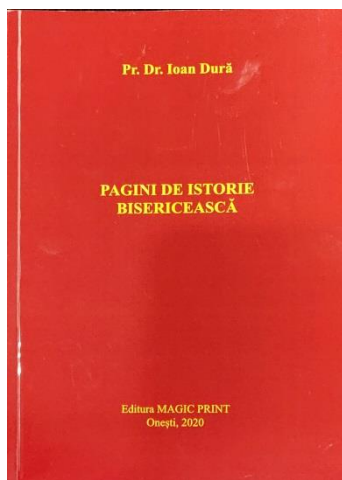
Iași, în 2017, intitulat „**Rătăcind prin universul copilăriei**” și, deși pare de necrezut ”Rătăcind...” verb la gerunziu, este cel mai potrivit pentru a defini starea ciudată, de rătăcire, într-un univers, singurul – copilăria – vegheat și protejat, în ceea ce te privește de Dumnezeu din cer și cei de pe Pământ – părinții, mama și tata, căroră, iată, prin această carte, le aduci prinosul de recunoștință, această floare pe cale de dispariție în zilele noastre. Imaginea de pe copertă, pentru o minte imaginativă, cum obligatoriu trebuie să fie a unui scriitor, sugerează datele esențiale, scheletul unui roman: drumul de fier ale cărei traverse pășește înspre un orizont, al cărui singur punct e luminat de o fetiță, sigur autoarea noastră, vegheată de Dumnezeu, ducând în mâinile fragile o păpușă și o valiză, în fapt, dovezile neîndoelnice că universul copilăriei nu ți-l poate lua nimeni. Iată-o pe copila de atunci, astăzi, la vârsta când dovedește că poate retrăi, prin amintiri, întărite de o mulțime de fotografii din arhiva personală sau de pe Internet, evocând și invocând, cu har scriitoricesc, temeiurile care dovedesc faptul că veșnicia s-a născut la sat, unul dintre acele sate vâlcene, fiind poate chiar locul nașterii sale.

Poeziile care se vor citi, cu prilejul acestei lansări, sunt elocvente în privința harului poetei de a se împrieteni cu cuvintele, har divin, fără îndoială, pentru care autoarea exprimă întreaga ei gratitudine. Vă invit să procurați cartea și să o citiți, bucurându-vă, că am fost alături de autoare, martori, ai unui debut literar, valorând cât o consacrare scriitoricească.

Sunt convins că din fragedă copilărie, Maria Petrescu își făcuse un obicei din a colinda poienile, văile, pădurile, de a vorbi cu copacii pe care îi știa de mici și care au crescut sub ochii ei... Așa cred că face și astăzi. Acesta este ritualul său în care se cunună din nou cu natura, iar nași îi sunt ... soarele și luna, pentru că se întoarce de unde a plecat atunci când răsare luna.

Sincere felicitări și continuați-vă drumul regal, pe care ați pășit dintru început!

Radu Șerban despre volumul „Pagini de istorie bisericească”, autor Ioan Dură, Ed. Magic Print, Onești, 2020

Carte creștină, cinste cui te-a scris!
 „...Încet gândită, gingaș cumpănită”¹

Specială în stil, spirit și conținut, cartea, „*Pagini de istorie bisericească*”², m-a purtat cu gândul, în timpul lecturii, spre o maximă a scriitorului japonez Haruki Murakami: „Lecturând doar cărțile citite de toată lumea, poți gândi doar ca toată lumea”³.

Parfum părăsindu-și crinul spre disipare în văzduh, sufletul își părăsește suportul material la momentul potrivit, spre înveșnicire. Până atunci, timpul evanescent al vieții noastre pământești pregătește, conștient sau nu, acel moment unic. La părintele protopop dr. Ioan Dură, pregătirea s-a îmbogățit, pe lângă harul duhovnicesc, cu harul scrisului, seninătatea și creștineasca-i dragoste

conștientizând importanța acelui moment unic în viitor. Multe virtuți pământești s-ar putea invoca în prezentarea prea-cucerniciei sale, dar aici ne vom referi doar la recenta realizare editorială, cartea „*Pagini de istorie bisericească*” (Ed. Magic Print 2020), prin care se înfățișează cititorilor într-un amvon fictiv, elevat pe temelia propriei vieți. Sub diverse pretexte, istorice, duhovnicești sau livrești, în diverse contexte, didactic, parohial, universitar, intertextul se prezintă unitar prin amprenta personală a autorului, mereu atent la realități, mereu implicat, mereu meditativ, raportat mereu la Biserica pe care cu smerenie și har o servește.

Lucrarea scrutează timpul până în adâncurile Facerii Lumii, spre a ne aduce în anul 2020, cu preocupări intelectuale, spirituale, filosofice și contemplative, uneori temerare, dar mereu ancorate în nezdrușcinata credință ortodoxă.

Cu temeinica formare intelectual teologică obținută prin două doctorate, autorul își revarsă generos cunoștințele, experiențele, trăirile spirituale, dar și opiniile, asupra cititorului.

Plecăt din țară din tinerețe, „rătăcitor” prin lume și prin „ale lumii” și-a învins îndoiala în fața tentațiilor, suflând mereu în jarul Duhului Sfânt din sine și prețuind unitatea duhovnicească a românilor ca pe un divin dar.

Citind atent mozaicul intelectual al cărții sale, am descoperit, ca pe un palimpsest, povestea unei vieți în comuniune spirituală cu neamul său.

Cel ce refuzase propunerea de a fi ridicat la înalta demnitate de ierarh, spre a se dedica propriei familii, a cutezat, nu o dată, să-și țină spinarea dreaptă, uneori insidios, alteori tranșant, riscând neajunsuri.

Paradoxal, o gingașă cumpătare în alegerea locuțiunilor se regăsește pe parcursul întregii lucrări, în pofida caracterului său eteroclit.

O primă remarcă se impune asupra titlului. Modestia l-a îndemnat pe autor să se rezume doar la „pagini de istorie”, respectiv stropi în oceanul istoriei. Apoi remarcăm vocabula „bisericească”, atent aleasă, înglobând instituția creștinismului, în cel mai biblic sens al cuvântului. Eludarea termenului „creștin” poate fi o trecere pe lângă Marea Schismă din 1054, spre

¹ Tudor Arghezi – Ex libris”

² Dură Ioan, Protopop, Dr., - „Pagini de istorie bisericească”, Ed. Magic Print, Onești, 2020 (408 pagini)

³ Murakami Haruki, - „Pădurea norvegiană”, Ed. Polirom 2011

evitarea dilemei: creștinism ortodox, sau creștinism catolic?

Un bun segment al cărții decurge din cercetări istorice și teologice, asiduu întreprinse cu ani și decenii în urmă, în timpul studiilor din Grecia și din țară. Rodul lor, cules în articole de presă, se regroupează în carte, redând cititorului figuri marcante ale culturii și ortodoxiei românești, încă din secolele XV- XVII. Dacă nume precum Dosoftei, Ivireanul, Milescu-Spătarul, Movilă, sunt arhicunoscute cititorilor mireni, altele se revelează din articolele cărții, captând atenția prin acuratețea informației și eleganța scrierii: patriarhul Dositei al Ierusalimului, mitropolitul Teodosie sub a cărui binecuvântare a apărut Biblia de la București (1688) etc.

Stăpânind limba greacă, cercetătorul își permite studii comparative asupra unor texte vechi, demascând chiar un caz de plagiat asemănător cu cel al lui Ivan cel Groaznic din Neagoe Basarab.

Toleranța religioasă în Țările Române ale secolului al XVII-lea face obiectul unui amplu articol publicat în 1984 în „Glasul Bisericii”, subliniind, mereu raportat la elenism, că „teologii greci, acuzați de erezie de către compatrioții și coreligionarii lor, au găsit adăpost în Muntenia și în Moldova”.

O notă aparte fac referirile la evoluțiile ecleziastice postdecembriste din România, descrise cu acribie, cu puncte ferme de vedere, documentate și uneori bazate pe propria experiență. Legiferarea domeniului cultelor și reflectarea sa în Constituție, ezitățile și chiar erorile ultimului deceniu din secolul trecut cu dezvoltări mai recente, reverberând în viața politică a țării, dau cărții o notă de actualitate, însă evită cu abilitate orice nuanță partinică și orice alunecare spre capcana fatalității vremurilor.

Constanta perspectivă bisericească a subiectelor abordate, fie ele constituționale, istorice, naționale sau de orice altă natură, conferă unitate demersului cărturăresc al profesorului Dură.

Temperamentul iscoditor și silința cercetătorului, preocupat să contribuie la înțelegerea ortodoxiei și, mai profund, a vieții în

general, dă valoare lucrării, scoțând-o din sfera simplelor constatări istorice, sugerând piste de interpretare și reinterpretare a faptelor. Trăitor în perioada unui ateism erijat în religie de stat în perioada 1945-1989, cercetătorul își permite observații proprii asupra schimbărilor ce au urmat, uneori dezamăgit de lentoarea lor, alteori schițând soluții îndrăznețe. Condamnarea oficială a erorilor regimului comunist, care încerca să demonizeze demosul, îi confirmă cu prisosință criticile la adresa măsurilor aberante ale aceluia regim împotriva Bisericii și a culturii românești. Pe fundalul unor situații critice, precum suferințele clerului, nu exclude intimitatea emoțională cu cititorul. Un semnal de alarmă răzbate printre rândurile celui ce fusese, el însuși, cenzurat: să nu uităm că rămășițele ateismului forțat sufocă, precum buruienile, floarea nobilă a sufletului. Conștient de puterea cuvântului, îl folosește spre a descrie textele ortodoxe interzise în anii 1945 – 1989, când autoritățile „au găsit modalitatea de a întemnița și a ucide cuvântul, cum au făcut-o și cu oamenii”⁴. Ajutorul pentru cuvântul tipărit venise, în 1966, după cum citim la pagina 192, chiar din partea Reginei Elisabeta II, care i-a oferit Patriarhului Iustinian hârtia pentru o ediție a Sfintei Scripturi.

Analiza legislației românești de după 1990, cu precădere referitoare la culte, reflectată în mai multe articole, dovedește competență în domeniul dreptului și chiar al politicii, criticând, de exemplu, amânarea condamnării ateismului forțat din România comunistă, cu grave prejudicii aduse Bisericii. Evidențiază, astfel, că în 1999 era încă în vigoare Legea Cultelor din 4 august 1948. Un număr de 26 de pagini le dedică autorul unor reflecții din anul 2005 asupra proiectului de lege privind libertatea religioasă și regimul cultelor. Contextul îi oferă prilej de condamnare a barbariei mineriadelor, care „au împins România la periferia țărilor democrate și civilizate”.

Într-un amalgam de istorie și creștinism, cercetătorul Dură nu evită să intre, cu eleganță, în domeniul lingvistic, el însuși cunoscător al mai multor limbi. Bunăoară, referirile la frumusețea limbii române din secolul al XVI-lea dau culoare textului. Acuratețea limbii române folosite de

⁴ Citat din părintele Constantin Voicescu, la pagina 189.

autor, în pofida vieții sale petrecută în majoritate în alte țări (Grecia, Franța, Belgia, Olanda) dovedește o temeinică însușire, încă din tinerețe, a limbii materne, dar și o perseverență în a păstra permanent legătura cu patria mamă, din ale cărei seve spirituale se hrănește și în ziua de azi.

Apoi, cu orizonturi deschise spre ecumenism, eruditul părinte protopop apreciază admiterea filosofiei în scrierile creștine românești (pag. 78), analizând modul în care au pătruns în limba română referirile la cultura umanistă în general. După studiile la Paris și Louvain-la-Neuve, „om al păcii cu sine și cu semenii” (72), pledează pentru buna înțelegere între toți creștinii, între toți pământeni, cu dragoste creștinească și frățească.

Conștiința de neam și demnitatea de a fi descendent al dacilor și romanilor se degajă cu eleganță atunci când constată „emanciparea cultului românesc de sub tutela celui slavon” (72).

Preocupări ale clerului român contemporan își găsesc locul potrivit în lucrare, probând competența în domeniile teologiei, dreptului canonic și regulamentelor bisericești. Fără a ne permite vreo părere, amintim doar că părintele protopop propune schimbarea „titlaturii oficiale” a Patriarhului, aducând argumente istorice și raționale, livrești și pragmatice. Subtilități despre evoluțiile în timp ale acestei titlaturi, ca și posibile explicații privind preferința pentru o anumită titulatură la un moment dat, în conexiune cu situațiile politice, fac atractivă, chiar și pentru cititorul laic, lectura articolului, publicat în „Buletinul Bibliotecii Române”, vol. VII, 2020, Freiburg. De exemplu, Patriarhul Iustinian ar fi preferat denumirea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române în loc de Patriarh al României, pentru a evita riscul de a i se impune titlul de „Patriarh al Republicii Populare Române”. Ca formă de adresare, optează pentru „Sanctitatea Sa” (pag. 286), considerând că actuala formulă, „Preafericirea Sa” a fost introdusă în timpul regimului totalitar, în 1948.

Apoi, o întreagă argumentație despre diaspora vine să întregască logica unei anumite titlaturi. Dacă „Patriarh al României” limitează jurisdicția canonică la frontierele țării, în schimb

„Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române” extinde jurisdicția la toți românii, inclusiv cei din alte țări, amintind că în afara frontierelor țării trăiesc 9,7 milioane de români (declarația ministrului de externe din 2019 – pagina 284). Este firesc, în aceste condiții, să se preocupe de enoriașii care îi calcă pragul bisericilor în parohiile olandeze și să spere în înființarea unei episcopii a Olandei și Belgiei, spre păstorirea tot mai multor români aflați în acele țări. Citind, am conștientizat importanța acestei „jumătăți de Românie” din diaspora, în majoritatea covârșitoare ortodoxă, care își păstrează și perpetuează identitatea în cea mai mare măsură prin credință. Pe unde am trecut o vreme, la Londra sau Tokyo, la Bruxelles sau Chicago, mișcat de pioșenia cu care îngenunchează românii în lăcașul sfânt, m-am convins că nu există forță mai unificatoare a neamului românesc decât Biserica, chiar și acum, în Mileniul 3. Departate de a fi o descoperire majoră, acest adevăr se revelează cu blândețe și cumpătare în articolul care merită un titlu mai amplu, căci dincolo de „Titlatura celor șase patriarhi” aflăm opinii calificate despre organizarea și mersul BOR.

Etosul Athosului se relevă în mai multe studii și articole fondate pe o bogată bibliografie, nu doar constatative, ci și deschise sugestiilor, precum aceea a înființării unei mănăstiri românești pe Muntele Athos. În plus, studiul monahismului conduce spre reflecții metafizice. Sacerdotul este de acord că esența monahismului nu stă în virtutea ascetică, ci mai degrabă în „articularea sa socială” și că „monahismul nu este altceva decât expresia sublimă a vieții morale și spirituale a Bisericii”⁵. Spiritual, aici e cheia cărții! Fiecare individ tănuiește o doză de monahism, căci noaptea, când închide ochii, rămâne singur, eremit în propria existență, raportat la „altceva”, sine în fața Atotputerniciei. Acel moment al adevărului intim captează în sine duhul iubirii de semeni, căci prin conștientizarea sinelui înfîm recunoaște valoarea celorlalți și complexitatea raporturilor umane.

Un capitol aparte, dedicat eroismului armatei române, aduce în prim plan faptele de

⁵ Citat din Timiadis Emilianos – „Monahismul ortodox. Ieri – astăzi”, Paris, 1981

vitejie ale românilor de la 1877, reflectate în presa greacă a timpului, ca proiectare a idealurilor vieții elene de atunci. Câteva aspecte inedite atrag atenția, printre care povestea soldatului Ioan Grigore, care capturase de la turci un steag verde lucrat în aur, în care identificăm, parcă, pe „Sergentul” lui Alecsandri. Din Grecia marilor filosofi antici, eroismul românilor de la Plevna și Grivița se vedea ca un model pentru urmașii lui Achile, jurnaliștii evidențiind „independența obținută prin sânge, mult mai sigură decât cea câștigată prin târguieli diplomatice” (pag. 334).

În penultimul capitol descoperim împătimitul cititor și recenzor de carte, atras de biblioteci din adolescență, pe când digitalizarea tomurilor nu se inventase. Remarcabilul cercetător prezintă cu competență cărți de specialitate, dintr-o perspectivă nu doar profesională și istorică, ci uneori chiar personală.

Cu acribie scrutează în istorie evoluția și rosturile Bisericii Ortodoxe Române în afara frontierelor țării, exprimând opinii și sugerând soluții, uneori chiar în contradicție cu cele oficiale, cu îndrăzneală dar și cu viziune, într-un domeniu mai dinamic decât s-ar fi așteptat oricine acum treizeci de ani, cel al emigrației.

Performanțele diplomatice ale doctorului în științe Ioan Dură i-au adus medalii și diplome din partea Președintelui României, ministrului de externe și mai multor ambasadori, drept recunoaștere a vrednicei slujiri preoțești și a sprijinului acordat românilor din Olanda și Belgia. Ținând aprinsă flacăra credinței în diasporă, protoiereul se profilează drept „ambasador al Ortodoxiei Românești ” într-o zonă în care numărul conaționalilor crește de la o zi la alta.

Să nu uităm că majoritatea timpului unui paroh se petrece în activitatea sacramental – liturgică, cu ierurgii, slujbe, vizite pastorale etc. Pe un asemenea fundal, ne întrebăm când mai are timp de conferințe, cursuri, manifestări culturale, pelerinaje și, mai ales, de scrieri. De fapt, raportându-ne la Olanda, să amintim cugetarea filosofului Desiderius Erasmus, care dădea întâietate cărților în fața hranei și hainelor.

După atâtea împliniri, întrezărim scrierile viitoare ale doctorului în teologie Ioan Dură,

prefiguratoare ale unui emerit cărturar și cleric ce ne poate împărtăși, încă, multe gânduri și cugetări sapiențiale, drept învățături de preț către fiii săi duhovnicești, demn într-ale literelor de amintirea ilustrului înaintaș, Neagoe Basarab.

Închei cu trimitere la același Haruki Murakami de la început: lecturând o carte deosebită, mi-am îmbogățit spiritul cu gânduri deosebite.

**Dan Florică, despre vol. „Cartea vieții mele”,
autor, Geo Călugăru, Editura Paul Editions**

Esențialul dintr-o viață într-o carte

La 75 de ani scriitorul, și nu numai... GEO CĂLUGĂRU editează la Paul Editions „CARTEA VIEȚII MELE”. Așa se numește volumul. Are aproape 300 de pagini, fiind o trecere în revistă a vieții sale prin intermediul acelor pe care i-a cunoscut, i-a iubit, i-a ajutat în drumul către lumina pe care o căutau, arătându-le calea de urmat de la un moment dat din viața lor.

Pe coperta 4 într-un autotext lămuritor privind *relația dintre sine și alții* folosește un cuvânt fabulos, acela de **mângâiere** a celor care își pun atâta speranță în cuvântul care zidește, și de care scriitorii (ne spune autorul...) *fără îndoială au nevoie de ea... Așa a fost el o viață întreagă și este încă!* A le-o oferi, aplecându-te cu dragoste asupra rodirilor în cărți, cu prețul încărunțirii între cuvinte (ce frumos spus!), spre a-i convinge, că e bine și de folos oamenilor, ceea ce fac, este cea mai mare bucurie pe care o și ți-o poți oferi. În acest sens în decursul vieții sale, nu scurte, a publicat nenumărate reportaje, comentarii, interviuri, a organizat zeci de activități cultural-artistice, a moderat un număr fără sfârșit de cărți, simpozioane, dezbateri, fiind omul potrivit la locul potrivit. (A se vedea și *Argumentul* de la pg. 257 sub care este cuprins în carte textul în cauză.)

Pe acest fundament atitudinal a descoperit familia STOICA, spre neuitare, care prin frații CONSTANTIN, CEZAR și NICOLAE, dar și prin nepotul acestora TITUS (căpitan de artilerie, inginer și avocat de excepție) și tatăl lui

NICOLAE, a făcut cunoscut românii ce nu uită, că au între ei înaintași care și-au slujit țara exemplar, cu sabia și cu condeiul, în decursul istoriei, cel puțin sute de ani.

Coborând în prezent sau aproape de el, a luat interviuri unor actori celebri cum sunt: Radu Beligan, Amza Pellea, Dorel Vișan. Actorului Toma Caragiu i-a dedicat și o carte iar pentru actorul Ion Lucian a făcut un adevărat, *cult*. I-a dedicat și o poezie de mai multe zeci de versuri. Lui Iurie Darie, îndrăgitul actor, la împlinirea a 80 de ani, îi oferă un text în proză, în care îi onorează splendidă aniversare. Are cuvinte frumoase și pentru medici: Irinel Popescu, Alexandru Ciocâlteu, Tamara Vlăduț etc. *Are menționări aparte* () pentru cei pe care i-a întâlnit la Universitatea București – Facultatea de Filologie: Alexandru Piru, Ion Rotaru, Alexandru Rosetti, Mihai Pop, Ion Coteanu, Mioara Avram, Romul Munteanu, Matilda Caragiu (sora lui Toma...), George Ivașcu. Ca director adjunct al bibliotecii Nicolae Labiș a M.I, ca redactor la publicațiile *Poliția Română* și *Pentru Patrie*, ca membru al cenaclului literar Ioan Tecșa, i-a cunoscut pe Olimpiu Unghelea, Ion Tecșa, Nicolae Rotaru, redactori șefi ai Revistei *Pentru patrie*.

Devine apoi membru permanent al cenaclului literar, *Perpessicius* București, redactor al revistei *Paradox*, manifestându-se ca poet, prozator, eseist, membru USR și UZPR, fiind alături de prof.univ. Marcel Crihană.

Continuându-și activitatea și ca pensionar a coordonat activitatea a două Centre Culturale, Mihai Eminescu și Sfinții Mihail Și Gavril, începând din 2010. Doamna directoare Elena Scurtu a fost aceea care i-a descoperit *talentul rostirii poetice* ademenindu-l (cum însuși susține) în grupul actorilor profesioniști (un loc plăcut sieși), cu nume și renume, Valeria Gagealov, Adela Mărculescu, Eugen Cristea, Emil Niculescu, Ion Gh. Arcudeanu, Cristina Deleanu etc.

Nu uită familia din care se trage: părinții, Ana și Dumitru, sora Cocuța, nepoții, strănepoții... Dar nici prietenii apropiați: Dumitru Dumitrică, Ion C. Ștefan, Florentin Popescu, Victoria Milescu. În dialogul cultural cu Republica Moldova de peste Prut a evocat

personalitatea cunoscutului actor Ardadie Donos, născut pe 1 martie 1923, pe malul românesc al Nistrului. Are lângă inima sa Germania, Japonia și alte țări de pe globul pământesc. Mărturie stau articolele sale *Pe Rin, mai cântă Loreley și Japonia, lacrimă și stea*. Și altele, bineînțeles.

Cartea nu este ordonată pe capitole doar are o anume desfășurare menită să servească scopului propus. Urmează, după cât se pare, desfășurarea în timp a prodigioasei sale activități scriitoricești. Are pagini de proză și poezie, în a doua parte a ei, chiar și în *Irizări de Suflet* și în *Adendă*), pe care le reproduce cu această ocazie, unică în felul ei.

Geo Călugăru, scriitorul, este în primul rând poet, dragostea pentru poezie manifestându-se constant în activitatea sa. Majoritatea cărților sale atestă acest lucru. Poezia sa este deseori legată de cei pe care i-a întâlnit în viața sa: Ion Tecșa, Radu Cârnci, Arcadie Donos, Vasile Blendea, Constantin Carbarău, Nichita Stănescu, Dumitru Dumitrică, Constantin Atomii, Ion Lucian, Tudor Meiloiu. Dar și ca prozator, eseist este întotdeauna prezent prin activitatea sa caracterizată prin bogăție și diversitate, prin optimism și entuziasm, venind din partea unui om al cetății. Dar scrie și literatură pentru copii, proză polițistă, memorii, critică.

Debutază editorial în 1971, cu volumul de versuri *Era o frunză*, sub egida Casei Corpului Didactic București. Au mai urmat: *Vânare de vânt*, Ed. Sagittarius, 1995, *Anotimpul iertării*, Ed. Sagittarius, 1996, *Amară-dulce răstignire*, Ed. Sagittarius, 1997, *Clipa singurătății*, Ed. Asoc. Cultural-Științifice a Românilor de Pretutindeni, 1998, *Capricii*, Ed. Sagittarius, 2001, *Femeie, fluturi de floare*, Ed. Făt-Frumos, 2005, *Răsfrângeri lirice*, Ed. Arvin Press, 2008, *Centenarul insomniilor*, Ed. Arefeana, 2009. *Răsfrângeri lirice* este volumul său de poezie în care prin apropierea sa față de cei din apropiere, realizează portrete lirice atât unor clasici (Eminescu, Creangă, Arghezi) cât și unor contemporani precum Nicolae Dragoș, Paula Romanescu, Nicolae Rotaru, George Șovu, Emil Lungeanu, Maia Morgenstern, George Peagu, Florica Cepoiu etc. A scris literatură pentru copii și tineret: *Focul pământului*, Ed. Ion Creangă, 1979, *Prințul năzuos*, Ed. Făt-Frumos, 1988,

Țara lui Talmeș-Balmeș, Ed. Sagittarius, 1998. Dar și proză polițistă intitulată: *Confesiunile unui terorist*, Ed. Făt-Frumos, 2005. A mai scris, *Remember Ioan Tecșa*, Ed. Perpessicius, 2001, *Toma Caragiu – magicianul*, Ed. Făt-Frumos, 2006. Nu trebuie nicidecum nemenționate, *Sfinte firi vizionare și Monografia istorico-literară* apărute în 2011 la Ed. Perpessicius. Dar și cartea: „*Cuvintele – veșmânt pentru marea trecere*”. Având în vedere pasiunea sa pentru poezia română merită a fi menționate contribuțiile sale la viața și operei, unor mari poeți, cum au fost, Nicolae Labiș, Nichita Stănescu.

Prof univ. dr. Ion Dodu Bălan spune despre Geo Călugăru că *e un scriitor normal, fără fumuri la cap, un român care nu se dezice de el și nu se rușinează că-i român. (...) Moderator talentat al multor acțiuni culturale ...sufletul unor cenacuri literare.(...) Citește cu dragoste cărțile colegilor și le comentează competent. Este un scriitor cetățean. Cartea lui este un fragment de istorie literară despre creația actuală.*

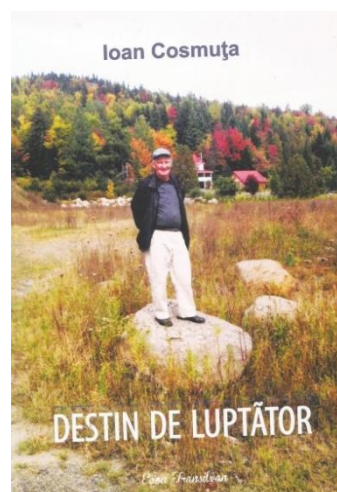
Lista celor care au beneficiat de mângâierea și iubirea lui GEO CĂLUGĂRU se poate mări considerabil adăugându-i pe academicienii Dan Berindei, Gh. Buzatu, Florin Constantinescu, Edmond Nicolau, Eugen Simion, Remulus Vulpescu, istoricii și criticii literari: Ion Dodu Bălan, Valeriu Râpeanu, Ion Rotaru, scriitorii: Augustin Buzura, Ștefan Cazimir, Corneliu Leu, Fănuș Neagu, Mircea Micu, Margareta Labiș, Grigore Vieru, Platon Pardău, Haralamb Zincă, Ion Țugui, Ionel Marin, Mihai Prepelită, etc. ziariștii: Alexandru Mironov, George Stanca, C-tin Carbarău, actorii: Gh. Cozorici, Siviu Stănculescu, Ion Caramitru, Ileana Stana Ionescu, Maia Morgenstern, Ștefan Iordache, Irina Petrescu, artiștii plastici: Corneliu Baba, Eugen Măcinic, Ioan Murariu, Vasile Pop Negreșteanu, Dan Segărceanu, Tatiana Eugenia Șesan și artistul fotograf Vasile Blendea. Am putea exclama după atâtea nume sonore din cultura și literatura română: *Toată floarea cea vestită a României...*

Toate acestea nu ar fi fost posibile fără, multă sănătate fizică și morală, dar și o lungă răbdare...

În final aș propune un lucru neașteptat pe care Geo Călugăru în modestia sa l-ar refuza,

acela de ai ne adresa cu apelativul MAESTRE...Sunt sigur că l-ar merita pentru ceea ce a făcut și face pentru noi toți.

Andrei POGÁNY despre vol. „Destin de luptător”, autor Ioan Cosmuța

Anterior volumului „Destin de luptător”, autorul Ioan Cosmuța a mai publicat alte cinci volume de proză: La Ed. Dacia, Cluj-Napoca în 1999 volumul „Canada – între vis și realitate”; la Ed. A. Ivireanul, Râmnicu-Vâlcea în anul 2006 volumul „România mea, Canada mea!”; în 2011 volumul „Un român expert canadian în . . . Africa!”; în 2013 „Cu ”truck”-ul prin America”; la Ed. Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca în 2015 volumul „Evadat din jungla Ebolei!”. La Zalău, în Sala de lectură a Bibliotecii Județene „I. S. Bădescu” Sălaj, la 22. 05. 2018 a avut loc prezentarea volumului „Destin de luptător” a autorului Ioan Cosmuța, de Conf. univ. Dr. Viorel Hodiș.

Veți întreba cine este acest Ioan Cosmuța, cel care editează volumele în România, dar multe din ele tratează problemele despre Țara Arțarilor, despre Canada?

Răspunsul este simplu, acesta este un volum romanțat al vieții autorului care poate fi lecturat cu mare satisfacție. E născut în comuna Gâlgău satul Glodul Someșului, județul Sălaj, la 13 mai 1939. Face școala primară în satul natal. Prin formulări artistice mânuite cu mare măiestrie ni

se prezintă epoca copilăriei când Dictatul de la Viena a generat mari suferințe populației române din Ardeal. Se redau stări sufletești ale refugiaților, evenimente triste când românii căutau salvarea prin trecerea cu mare dificultate în România.

După 1944, la revenirea în localitatea natală, părinții autorului suferă alte necazuri. Tata arestat și dus la muncă forțată pe ani de zile la Canal, mama este învinuită ca hoată fiindcă a adunat ceva fructe sub un pom de păr din fosta lor grădină care acum era în proprietatea Cooperativei Agricole de Producție. Interesant este modul cum autorul prezintă perioada când a fost elev în școala medie și admiterea la Facultate de Medicină, unde nu reușea să între. Lucrează un an la o uzină în Codlea, apoi reușește intrarea la Facultatea de Construcții din Cluj-Napoca, cu nota maximă. După nici două luni a fost exmatriculat din cauza părinților. Dar nu se oprește, luptă mai departe și încearcă să fie reprimat ca student. Se prezintă personal cu un memoriu la Direcțiunea Generală a Învățământului Superior. Primește aprobarea și continuă învățământul mai departe la Facultatea de Construcții.

Apoi este redat cu mare sensibilitate perioadă din viața de student când autorul este trimis la practică în Valea Jiului. Aici se aproprie sentimental profund de colega sa Doina. Am recitat de mai multe ori aceste pagini care printr-o expunere reală te determină să meditez adânc despre starea sufletească a celor doi îndrăgostiți. După terminarea practicii, autorul pleacă la Constanța având un bilet de odihnă la litoral, iar Doina la părinții, în inima Ardealului.

La întoarcerea de la litoral, întrerupe călătoria în localitatea unde stă Doina. La căminul părintesc al ei este primit doar de mama Doinei în haine de dolii. Urmează redarea convorbirii între autor și mama fetei, cum Doina într-un tragic accident cade într-o prăpastie care pentru ea acesta este sfârșitul vieții. Și această parte din volum arată că autorul stăpânește redarea cu măiestrie și cu mare talent a aspectelor tragice care apar pe neașteptate în viața noastră.

În continuare autorul este tracasat iar din cauza originii sociale. Nu va mai avea drept la bursă și de hrană gratuită. Având rezultate bune la

învățătură va avea drept doar de cămin gratuit și de scutirea taxei școlare. Măsura această este o pedeapsă pentru părinții nu și pentru el. Dar se luptă și el în continuare, cere aprobarea, și o primește. Este trecut pe lista supușilor, va putea lua supă ce rămâne de la studenții bursieri și felul doi câteodată, tot ce nu au mâncat și alții.

Odată sesiunea de vară încheiată, face în vacanță prima convocare pe o lună de zile la o unitate militară de artilerie antiaeriană din sudul țării. După două săptămâni este mutat cu câțiva colegi la Arad într-o unitate de artilerie terestră. După terminarea stagiului militar se duce acasă la țară, la părinții. Se reîntoarce și la facultate. Aici află cu bucurie că a fost trecut pe lista bursierilor, alte vești bune sunt că tatăl său este reprimat în învățământ și fratele reușește să fie inginer.

În 1963 termină Facultatea de Construcții din Cluj-Napoca. După examenul final și trei luni armată Ioan Cosmuță este inginer la nici douăzecișipatru de ani. Activitate sa o începe la un trust de construcții din nordul țării. Realizarea blocurilor de construcții pentru el par banale, aproape plictisitoare. Se angajează pe șantierul Complexului hidroenergetic Porțile de Fier unde simte că activitatea sa este totalmente altceva, o inginerie adevărată, „unde am învățat meserie cât în zece facultăți de construcții”, după propria-i declarație. Fiind un specialist ireproșabil în construcții hidroenergetice, a proiectat aproape tot ce s-a construit pe Someșul Mic, Cald și Rece, pe râul Drăgan din Apusenii și pe Colibița din Munții Bistriței. A proiectat și-n străinătate, alături de alți ingineri străini și români, Hidrocentrala „Al Fakla” din Algeria.

După 1989, când se simțea mai apt să construiască în continuare ceva util și măreț pentru Patria lui, acesta nu-i mai putea oferi nimic altceva decât o pensionare. Noul lui destin l-a împins într-o abatere sufletească de care nu putea scăpa. Fata lui, Veronica, o specialistă în IT, plecată de câțiva ani cu contract de muncă în Canada, își invită ambii părinți la ea, dovedind că-i în stare să le ofere o bătrânețe decentă amândurora. Așa ceva era pentru Ioan Cosmuță, de neacceptat. El dorea să fie activ, să construiască ce va fi folositor și Canadei. Pentru a fi angajat în meseria de constructor hidroenergetic trebuie să fie membru al Ordinului

Inginerilor Canadei, iar pentru asta va necesar să-și echivaleze (nostrifica) diploma de inginer din România, va trebui să studieze și să obțină o nouă diplomă de inginer canadian. Primind celebrul „Ordin al Inginerilor Canadieni” se angajează la barajele și centralele din Nordul Quebecului, ca inginer șef adjunct surveillance și consilier tehnic la Compania de Stat Hydro-Quebec Montreal, cea mai renumită firmă de construcții hidroenergetice și de transport energie electrică din America de Nord. A fost și în Algeria, în Guineea Franceză (Conakry), în Guineea Spaniolă (Ecuatorială), în Africa la baraje și centrale hidro, unele în junglă ecuatorială, în calitate de specialist româno-canadian,

A publicat studii și articole de specialitate sa în Revista Hidrotehnica, în perioada 1975-1989. Dar este și un scriitor talentat de beletristică, este membru al Asociației Române din Canada, organizație socio-culturală în provincia francofonă Quebec. A dat interviuri la Radio Montreal - Emisiune pentru români, la ziarul Pagini Românești din Montreal, la revista Orașul din Cluj-Napoca, la Radio-România Actualități, la TVR și la TVR Internațional. După apariția celor cinci volume, menționate la începutul prezentului articol, a publicat și pe cel de al șaselea „Destin de luptător”.

Eroul din volumul „Destin de luptător” este chiar autorul, Ioan Cosmuța, un luptător curajos. Cititorul face cunoștință cu evenimentele ce i-au produs necazuri și suferințe în epoca dură de asuprire horthystă, în războiul al II-lea mondial, în comunismul totalitar, în neocapitalismul de după 1989 și în capitalismul nord-american. Autorul nu este numai un luptător contra acestor evenimente, dar se zbate și în meseria lui de inginer constructor de baraje și centrale hidroelectrice să învingă problemele tehnice ce apar la aceste unicate, rezolvându-le. Amintesc câteva: organizarea șantierelor, devierea apelor, turnarea a milioane de metri cubi de beton, avansări în galerii subterane, dese defecțiuni ale macaralelor, lipsă de ciment, motorină și de piese de schimb, pericolele neașteptate generate de intemperii.

Autorul a știut să lupte și cu aceste evenimente ieșind victorios prin realizări remarcabile în România, în Africa și în Canada. A dovedit cu

succes că și cei din România sunt specialiști în construcții hidroenergetice căutați cu mare încredere pe tărâm mondial. În lupta lui, soția l-a sprijinit cu mult devotament.

În încheiere felicit pe autorul pentru modul de exprimare artistică impecabilă și că a pus la dispoziția cititorilor un volum ce poate fi lecturat cu mare satisfacție nu numai în România dar și în Canada. Îi doresc succes în cariera literară și să ne aducă în viitor cărți la fel de interesante.

Ion C. ȘTEFAN despre vol. „În poiană-i sărbătoare”, autor Iuliana DINU, Editura Amurg sentimental, București, 2019

O CARTE PLINĂ DE ÎNVĂȚĂMINTE

O carte de fabule este o apariție tot mai rară, în această năvală editorială de pretutindeni.

Mă refer la faptul că fabulele sunt mici narațiuni versificate, cu o învățătură la sfârșit; uneori chiar la început, dar atunci lectura își pierde farmecul, fiindcă învățătura ar trebui să fie, de fapt, rodul întâmplării explicate anterior.

Raritatea și diferențierea fabulelor, față de lirica actuală și la modă, se referă și la felul cum sunt redactate, avându-i ca exemple pe Grigore Alexandrescu și A. Donici, iar, din literatură universală, pe Jean de La Fontaine: adică printr-o convenție acceptată, prin personificare și pe un ton critic oarecum ascuns.

Când predam Limba și literatura română, la Colegiul Național „Matei Basarab”, le explicam elevilor din primele clase liceale, că fabula a apărut în orânduirea feudală, când poezii nu-i puteau critica deschis pe seniori, și atunci recurgeau la această modalitate de a povesti ceva din lumea păsărilor ori animalelor, cu un înțeles

transparent – că e vorba de cu totul altceva, din societatea omenească, pentru copii, ca să-i învețe anumite precepte morale, într-un mod evaziv și plăcut.

Cei mai inteligenți dintre cititorii noștri – copiii – descoperă convenția, dar o acceptă cu plăcere, fiindcă lumea aceasta a animalelor domestice ori a păsărilor le este comună și dragă – la vârsta lor „În grădina mea cu flori, printre razele de soare,/ Zboară veseli fluturași, au încins o horă mare./ Au gingașe aripioare, colorate-n fel și chip/ Cum dansează mă uimesc, și-i admir de-atâta timp”. („Fetița și fluturașii”, p. 8)

Doamna Iuliana Dinu are vocație de mamă și educatoare; volumul său de fabule este dedicat nepoților săi dragi: Andrea-Giovanni, Beatrice și Cristina-Maria; aceștia află că: „Mult mai bine-i împreună/ Când iubirea ne adună”. („Surorile lalele”, p. 16)

Sau: „Bine e să intri-n joc/ Cu prieteni la un loc”. („În poiană-i sărbătoare”, p. 30)

Acest titlu luminos este împrumutat întregului volum, iar desenele se potrivesc minunat atât textelor, cât și darului de suflet pe care autoare îl face celor mici.

Cred că a scrie pentru copii, adică a putea fi receptat și lecturat de ei, presupune un mare talent, convingător și muzical; o carte de fabule, cu ilustrații delicate și frumoase, de Georgeta Cristache; versuri cursive, muzicale și convingătoare: iată ce ne oferă poeta Iuliana Dinu în acest minunat volum.

Vasilica Grigoraș despre vol. „Cu brațele aripi”, autor Ben Todică, Editura Pim din Iași

ZÂMBETUL ȘI ZBUCIUMUL ZBORULUI ÎN ZIGZAG

Mă număr printre cei care au avut bucuria de a-l cunoaște îndeaproape, fie și numai virtual pe

scriitorul, eseistul, cineastul, jurnalistul și promotorul cultural, **Ben Todică**, colaborând timp de peste 12 ani pe plan cultural și literar. În această colaborare i-am admirat și prețuit realizările și împlinirile pe plan scriitoricesc (a înzestrat universul literar în limba română cu volume de autor și colective), jurnalistic (contribuții esențiale la radio 3zzz din Melbourne și emisiuni de radio și televiziune realizate în România și Australia) și artistic, (un cineast cu sute de filme, variind ca durată între un minut și nouă ore, cel mai lung, fiind intitulat „Valentin și Adela”).

La **Editura PIM din Iași**, a văzut lumina tiparului o nouă carte a moldoveanului-bănățean din România, adoptat de Țara cangurilor, Australia. Întrebându-l cum se va numi cartea, mi-a răspuns foarte repede: „**Cu brațele aripi**”, motivând că de mai mult timp are această fierbinte dorință să publice o carte cu acest titlu, pentru că a trăit și a simțit viața ca un zbor spre înălțimi cu brațele întinse precum păsările cerului.

Încercând să scriu câteva impresii despre această minunată carte de eseuri, m-am tot gândit, cum aş putea să intitulez materialul meu. Răspunsul mi-a venit din lectura textelor incluse, și i-am spus „Zâmbetul și zbuciumul zborului în zigzag”; o aglomerare, o înșiruire de cuvinte care încep cu litera „Z”, gândindu-mă că sunetul „z” inspiră istețime și inteligență, gentilețe și generozitate, hărnicie și altruism, încredere și speranță... Întreaga sa viață, în tot ceea ce a întreprins, autorul a avut ca fond muzical zumzetul harnicelor albine în zborul lor spre a culege nectarul florilor pentru a-l transforma în dulcea miere, plăcută nouă, tuturor. În acest drum „Toată viața mi-am văzut-o filmic, chiar și atunci când visez.”, ne mărturisește autorul, lucru confirmat prin conținutul eseurilor incluse în carte.

Aparent, construită eclectic, lucrarea „Cu brațele aripi” este puternic ancorată în realitatea obiectivă și urmărește câteva probleme majore ale omului și societății actuale. Fiecare om percepe călătoria pe acest pământ în mod individual. Unii simt că se târăsc sau merg agale, alții în pas vioi, forțat și chiar la trap, sau, de ce nu, înotând în ape line ori învolburate, sau chiar

zburând în direcții și cu viteze diferite, atingând înălțimi particulare. Ben Todică simte că viața-i zbor plin de mireasma florilor de câmp, dar și zbuciumat de turbulențe de toate soiurile, astfel încât atât omul, cât și societatea umană au un parcurs șerpuit.

Autorul, un rafinat analist, „s-a sondat” în ființa sa intimă pentru a dezvălui cu onestitate gândurile și trăirile sale în această lume. Pornește de la premiza că „Universul este în perfectă armonie și echilibru. A fost creat pentru noi, pentru a ne inspira și-a ne ajuta să înțelegem viața. Am fost plămădiți și dăruiti cu suflet.” Poporul român a fost hărăzit cu „O limbă cu o dinamică largă, de calibrul unei simfonii Enesciene”. Gândind și simțind-o în această cheie, autorul îl consideră pe Mihai Eminescu, „Hristosul Limbii Române”, și pentru tot ceea ce a făcut și reprezintă pe cerul cultural, literar, spiritual al neamului românesc, Ben Todică propune și susține cu argumente forte, canonizarea poetului național.

Senin la chip și adânc de tulburător în scriitura eseistică, în zborul său existențial, uneori labirintic, forează asemenea unui alchimist în pleava vremii și încearcă să scoată la iveală mărăcinii care înțeapă fără milă pe cei mai mulți din populația lumii, oameni muncitori, cinstiți și cu credință. Îngrijorat de sălbatica dramă a existenței acestora, datorată prostiei și răutății nestăvilite a celor cu averi nemuncite, dar cu blazoane închipuite a fi nobiliare doar prin averile nerușinat de mari acumulate prin munca celor mulți, a popoarelor și neamurilor. Autorul aduce argumente indubitabile în condamnarea celor care au adus România și omenirea la marginea prăpastiei. „Alergăm continuu. Nu avem timp să ne dezmeticim. Suntem bombardati permanent cu idei și filozofii noi, suntem demolați, distructurați ca personalitate de nu mai știm ce suntem, suflet sau mașină. Programati, deprogramati, generație după generație cu forme noi de îndoire după calapodul exploatatorului invizibil.”

Astăzi fenomenul emigrării românilor este din ce în ce mai pronunțat, iar traumele sale tot mai accentuate în ultimul timp. Emigrarea este, în fapt o dezrădăcinare fără perspectiva de a prinde rădăcini puternice în sol străin. Este frământare

lăuntrică brutală, dar legalizată, în care cei care iau drumul pribegiei poartă cu ei tot ceea ce are pecete românească. Pentru a-și păstra ființa nealterată de influențe străine, sunt nevoiți să păstreze „Spațiul mioritic... în fiecare cuvânt românesc pe care, când îl rostește, se simte ocrotit, este legătura dintre cer și pământ.” Aceasta este doar una dintre căile de calmare și diminuare a durerii din suflet, la care se adaugă multe altele.

Credința strămoșească este suportul cel mai puternic al păstrării verticalității spiritului, sufletului și trupului: „Când gândești, te reabilitezi, când crezi, ești, când îți folosești harul și talentul spre realizare și împlinire, atunci Dumnezeuști. Te apropii de casă. Te întregești.” Ben Todică înțelege limpede că, din păcate omul nu rămâne în acest perimetru divin, ci treptat, pe parcursul trecerii timpului, lumea este din ce în ce mai pestriță, mai nebună, mai sălbatică și înstrăinată de valorile umane adevărate. Aceasta, pentru că sporește procesul de „schimbare a conștiinței și subconștientului prin sfărâmarea raționalului și eului din noi tocmai prin procesul exploziv al ideilor iregulare care ne bombardează zilnic logica binară în care trăim.” Pe cale de consecință, eseistul ne spune că „Societatea de azi este foarte bolnavă spiritual, sufletește și nu vrea să se salveze, nu crede în rugăciune și salvare.” Și ceea ce este mai grav, este faptul că „Înainte de legăturile sociale sacre pun profitul. Comunicarea și conexiunea între oameni e distrusă, sfărâmată este și legătura cu societatea.” Dacă în prezent s-au acutizat multe probleme, omul poartă poveri din primii ani de viață. Experiențe care l-au marcat încă din copilărie, stocate în pliurile creierului său în formare și dezvoltare precoce au răbufnit mult mai târziu. Dacă în copilărie și-a dorit din toată inima să aibă o anume jucărie doar a lui, acest lucru nu a fost posibil. În postura de tată, îi oferă fiului său cu mult mai multe lucruri, jucării decât și-a dorit acesta, împlinindu-i doleanțe cu toptanul. Prin acest fapt, Ben Todică este purtătorul de cuvânt al multora dintre noi. Cine nu a trăit asemenea frustrări în copilărie și, câți din copiii lumii de azi nu trăiesc asemenea drame sufletești. Câți dintre părinții de astăzi nu fac eforturi uriașe pentru a împlini dorințele copiilor lor.

Ben Todică, nu numai că ironizează manifestările obscure și triviale ale lumii contemporane, dar condamnă cu vehemență conducătorii din umbră, oculta mondială..., acuzându-i cu virulență de dezmățul și imoralitatea pe toate planurile vieții. Nu-i scapă nici incendiile prelungite din Australia, arătând că atunci „Când se ridică această problemă în parlament, toți fug, nu găsești unul prezent să asculte. Australia arde și ei sunt prin insulele tropicale la chef. Asta, da, trădare!! Tipul ăsta de trădare e la modă în democrație.” În aceeași idee a fărâdelegilor existente pe plan mondial, regăsim în carte un grupaj de patru eseuri, intitulate „Celula SF”, numerotate, având fiecare un subtitlu. De la începutul primului eseu, ne spune clar: „Acest virus, această armă naturală sau artificială, reală sau imaginară m-a făcut să înțeleg că nicio țară din lume nu este liberă și suverană, că toți plătim tributuri, fiind în robia aceluiași clan care ne conduce, ne exploatează și face experimente pe noi ca pe niște șoareci.” Pentru că nimeni nu se grăbește să dea un răspuns cinstit și corect unor întrebări coerente despre ceea ce se întâmplă astăzi, autorul formulează și întrebări retorice: „Voi, americanii, dacă tot tipăriți dolari cu nemiluita, de ce vă mai trebuie armată și bombe?” Dar, tot domnia sa vine cu răspunsul: „Azi, pericolul umanității este terorismul corporatist și lacomia „zombilor” financiari.” Lupta financiară și economică dintre SUA și China distruge echilibrul lumii de azi sub toate aspectele...: „Americani sunt conștienți că asiaticii au ca avantaj câteva goluri marcate și, dacă nu trag tare ca să câștige lupta tehnologică vor rămâne în urmă, pe locul doi pentru totdeauna. Chinezii au devenit rapizi și ieftini și vor acapara întreaga piață mondială. Vor accepta oare americanii?”

Așa cum fiecare știință își construiește și își „șlefuieste, adică își „curăță” și își îmbogățește conceptele prin eliminarea prejudecăților și a erorilor acumulate, tot astfel, societatea ar trebui să aibă raționalitatea ei de construire și evoluție în, și spre beneficiul omului. Să stabilească scopuri și obiective prin care să sporească nivelul de trai al tuturor ființelor umane, apoi să identifice pârgurile care să conducă la împlinirea acestora. Acest lucru este posibil, atât teoretic,

cât și practic pentru că omul are privilegiul de a raționa, de a ști și tria lucrurile bune de cele rele. Poate beneficia de complexitatea experiențială a omenirii în timp. Din păcate, timpul nu se cumpără, dar ca mod de manifestare se repetă, și de multe ori la scară alarmant de nefavorabilă pentru om. Trăim într-o realitate imediată conjuncturală, devenită demoniacă deoarece stâlpii moralei sociale s-au cariat în așa măsură, încât niciun tratament nu mai are efect, dar nici nu există o intenție clară, bună în a schimba lucrurile.

Ben Todică nu putea să rămână mut în fața apariției și răspândirii covidului 19. „Pandemia generată pe tot pământul, se spune/presupune de către specialiști că nu poate fi identificată precis, că ar fi diferită în diverse zone și explicația unora este că ea s-a transformat în altă formă de virus, că evoluează rapid. Se mai presupune de unii specialiști că acest virus a fost injectat în laborator cu un mecanism, nanotehnologie, care poate fi comandată prin remote control din afară și agravată la comandă în corpul infectaților. Dacă aceste tehnologii se dovedesc eficiente, vor aduce profit mare celor ce le vor cumpăra. Și acum, cu această ocazie pandemică, a apărut posibilitatea experimentării cu tot felul de tehnologii; demult așteptau un astfel de moment – ca să fie mulse de acest mic grup de miliardari care visează să aibă sub control întreaga omenire. Vând în fiecare zi prin știri numere crescânde de morți și ne țin închiși. Ei au media sub control și vând continuu frica. Vom avea și un al doilea val de coronavirus, în care vor avea posibilitatea să ne sufocă pe noi criticii, să distrugă viața și munca a miliarde de oameni, credința și agoniseala lor și nu se vor lăsa până când nu vor implementa tirania lor atotstăpânitoare. Mi s-a spus că alarmez. Nu încerc să alarmez, ci să atenționez.” Un tablou sinistru de fluidizare și lichefiere a gândirii, de nivelare și ștergere a memoriei curente, recente a omului și omenirii. Asistăm la o impostură umană, prin care un monstru cu multe capete, dorește cu orice preț distrugerea esenței ființei umane.

În asemenea condiții, fără precedent, omul acestui secolul a devenit „sclavul tehnologiei și al dormirii”, simțindu-se mai rob decât oricând pe pământ. Militează cu aprigă vehemență pentru

„ieșirea din sclavie prin trezirea conștiinței individuale și colective, suferinde de o degradare împinsă până la coborârea la nivelul instinctelor.” Acesta este un joc foarte periculos, care se desfășoară în spațiul social, fără reguli și fără limite, ceea ce dă impresia de haos și lipsă totală de orice perspectivă.

Martor a tot ceea ce se întâmplă în lume, în pieptul său de bun român, inima-i pulsează de bucurie cu ocazia unor evenimente importante pentru patria sa. Punctează în mai multe eseuri sărbătorirea Centenarului Marii Uniri (2018), întregirea neamului și a teritoriilor sale: „Povestea neamului nostru a fost dintotdeauna nemurirea, iar azi mai mult ca niciodată avem nevoie să reînnoim NEMURIREA, povestea de care avem nevoie azi.” Persoană deosebit de sensibilă, suflet de artist și minte luminată de scriitor apreciază importanța culturii și literaturii în evoluția civilizației unui popor și militează pentru dezvoltarea acestora. Pentru a se regăsi calea cea bună în acest demers, Ben Todică crede cu tărie în eficiența „Armelor culturale”, în nevinovăția, curătenia și inteligența copiilor lumii. „Fiecare poet încearcă să ne dăruiască o cheie. Eu consider Poezia o cheie de deschis un drum, o odaie, un loc misterios, o enigmă, un mod inteligent și sensibil de a răspunde la o întrebare.”

Ochiul atent al lui Ben Todică distinge câteva dominante ale globalizării omenirii. În mod paradoxal are loc un proces de fărâmițare și pulverizare a solidarității sociale și a intereselor naționale, ele fiind înlocuite cu lupta acerbă, stradală și de multe ori sângeroasă pentru accederea la frâiele și ciolanele puterii. Asistăm la un film real al confruntărilor primitive între forțe tribale, în care nimeni nu are cea mai mică intenție și nici timp pentru a legifera normalitatea umană socială, ci se merge cu viteză spre distrugere, diminuarea drepturilor și libertăților oamenilor, cu falsă intenție declarată de democrație.

Cu vădită inteligență și luciditate, atunci când vremea existenței sale și a familiei este una senină, Ben Todică întreprinde, fie o vizită în Grădinile Naționale Rhododendron din Munții Dandenongului cu ocazia Festivalului cireșilor înfloriți, fie o croazieră în Oceanul Pacific.

Bucurii pentru suflet, cunoștințe și informații noi acumulate de mintea sa iscoditoare.

Chiar și așa, în viziunea autorului, este limpede că puterea banului este mobilul actului criminal de sufocare, de distrugere a economiilor țărilor, de exploatare până la epuizare a omului, de extindere și împânzire a maladiei hoției, trădării, beției și ghiftuielii. Pentru împlinirea acestora, „criminalii îmbuibăți de avari” acționează doar din întuneric precum liliecii în peșterile reci și umede, departe de ochii lumii.

Facilitățile tehnologice, poleite până în dinți cu aur de 24 de karate au orbit omul, indiferent de vârstă (de la copii la seniori). Astfel, i-au îndepărtat pe unii de alții; de exemplu, membrii unei familii se întâlnesc cu diferite ocazii și fiecare (mic sau mare) stă cu ochii în telefon, fără a comunica între ei: „Internetul, presupus un instrument de înnoibilare s-a transformat într-o caracatiță de înrobire și control al planetei.”

Ben Todică, un spirit lucid și demitizat încearcă să rămână optimist și încrezător într-un parcurs mai bun al omenirii, „privesc înainte și sper”. Dorința este una, iar realitatea este cu totul altceva. Un spectacol cu fața hâdă și întunecată este întotdeauna îngrijorător; referindu-se la ororile războiului Israel – Gaza, afirmă: „De aceea sunt supărat, omule, căci știindu-te capabil de măreție, îți bați joc, distrugi, calci totul în picioare. Război, genocid, minciună..., distrugerea bunăstării, a mediului, a planetei, toate acestea, și pentru ce?”

În ciuda a tot și a toate, se poate afirma fără teama de a greși că Ben Todică este un OM împlinit din toate punctele de vedere. Cu iubire și respectul cuvenit își amintește cu admirație de profesorii din Oravița, colegii din Ciudanovița, de personalități ale neamului și nu numai: poetul Ioan Miclău, dr. Valeriu Lupu, prof. dr. Dumitru V. Marin, prof. dr. Harry Cohn... Eseistul aduce omagii unor nume marcante ale culturii, filmului, artei, literaturii românești, care își dorm somnul de veci în grădina Domnului: Sergiu Nicolaescu, George Anca, Nae Georgescu, Sava Albu, Sonja James etc.

Cu un condei alert, acid și expresiv, Ben Todică ne oferă spre lectură un volum scris, nu doar pentru inițiați. Stilul autorului de o notabilă acuratețe a ideilor, seducător și captivant, tonul

colocvial și armonios de prezentare a temelor abordate eseistic, dar și atitudinea polemică implicită și explicită se constituie într-o irezistibilă invitație la lectură. Rară și prețioasă, nu numai tematic, dar și prin forma de exprimare, lectura ne atinge, când asemenea unei adieri de briză marină în sezonul estival, când asemănătoare taifunului venit pe neașteptate și cu consecințe dintre cele mai dramatice. Autorul, cu dibăcie, ingeniozitate și gânduri pline de sfințenie și-a disciplinat atenția și a învățat să fie prezent în viața reală. După semnalarea multor probleme și neajunsuri din lumea de azi, și-a canalizat imaginația spre creația artistică, culturală, literară... și, cu aceste „arme” luptă în continuare cu ceea ce invadează zilnic viața oamenilor, și a lui. Cu inteligență, determinare și implicare, trăiește, simte și transformă ceea ce observă în surse de inspirație pentru actul artistic. Astfel acceptăm viața cu gratitudine, ne bucurăm de ceea ce este pozitiv și transformăm, pe cât posibil negativul. Asta înseamnă receptivitate la mișcările vieții, la evenimentele neprevăzute, neașteptate și surprinzătoare. Acceptăm oscilarea între bucurie și durere, lumină și întuneric, între fericire și nefericire, ne străduim să depășim contrastele și dificultățile...

Observator de mare clasă și rafinament, îl preocupă tot ceea ce se întâmplă în această lume. Îl impresionează, îl scandalizează și ia atitudine când este vorba de „micime” umană. Cuvântul său este mângâiere și miere, dar și mitralieră care aruncă săgeți și anateme acolo unde se impune în speranța de a trezi conștiințe. Intenția autorului este aceea de a realiza o prezentare generală a ceea ce se întâmplă în societatea globalizată de azi. Cu toate acestea, ne sfătuiește să avem puterea de a schița uneori un zâmbet discret și umil pentru a-i mulțumi Domnului pentru bunătatea Sa. În rest, zbucium, tulburare, îngândurare, răzmeriță, dorințe deșarte fără să oferim nimic în schimb. Ne zbatem încolo și-ncolo, fără să ne uităm în interiorul nostru, să observăm cele rele și să le schimbăm după bună voirea Domnului. Căile Domnului sunt adevărate, însă „întortocheate și spiralete”. Nu trebuie să dictăm nimănui direcția, ci să fim atenți la drumul pe care ni l-am ales fiecare. „Viața e

poezie atunci când conștientizezi că tot ceea ce este în jurul tău și în univers face parte din tine.” Zborul în zigzag prin viață al lui Ben Todică este un tangaj continuu, despre care regretatul profesor doctor în filosofie, Petre Iosub spunea: „Ben este o altă pasăre care s-a desprins de cuib să străbată nemărginirea, o solie care să dea de veste despre starea existențială a neamului românesc și despre marea lui omenie și adâncă spiritualitate cu care și-a realizat identitatea printre și în furtunile istorice.” Prin eseurile din volumul „Cu brațele aripi”, cu acribie, Ben Todică menționează că din: „datorie față de trecutul meu și de a găsi un viitor uman, astfel încât copiii noștri să nu repete erorile istoriei. Sau, poate, eu vreau doar să împărtășesc experiențele, sau să interpretez observațiile mele.”

**ECATERINA CHIFU,
INTERVIU CU DOMNUL GHEORGHE A.
STROIA, MEMBRU al ACADEMIEI
ROMÂNNO-AMERICANE de ARTE și
ȘTIINȚE**

Stăm de vorbă astăzi cu GHEORGHE A. STROIA - prozator, publicist, poet, exeget literar și de artă, promotor literar și cultural, editor român, și mai nou pictor, cu un parcurs literar de invidiat. La 1 aprilie 2010 debutează editorial cu un prim volum de literatură pentru copii, la 1 aprilie 2013 devine membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe (ARA), iar în 2018 membru al Uniunii Scriitorilor Europeni (USE). Este distins cu VIRTUTEA LITERARĂ, medalie acordată de LSR, la propunerea președintelui acesteia, dl. Al. Florin Țene, pentru merite literare și editoriale deosebite. Are peste 50 de cărți publicate, multe dintre ele fiind premiate la diferite festivaluri naționale sau internaționale de profil. Scrie prefețele sau postfețele multor lucrări literare și științifice ale autorilor din țară sau din diaspora și publică cronici de artă despre opera unor renumiți artiștilor plastici români sau universali de pe toate meridianele globului (SUA, Iran, Ucraina, Rusia, Chile, Spania, Israel). Înființează la Adjud, în

anul 2011, împreună cu poetul vrâncean Ionel Marin, revista universală de creație și atitudine culturală ARMONII CULTURALE. Tot în 2011, înființează editura cu același nume. În calitate de editor, girează peste 1500 de lucrări ale scriitorilor de limbă română și nu numai, revista și editura Armonii Culturale devenind branduri ale calității și valorii literare și științifice.

Ecaterina Chifu: Ce resorturi interioare v-au determinat să înființați această revistă?

Gheorghe A. Stroia: Vă spun bună ziua, dumneavoastră, doamnă Ecaterina, și cititorilor dumneavoastră! Armonii Culturale, revistă universală de creație și atitudine culturală, este deschisă tuturor celor care se dovedesc a fi de bună-credință și ale căror contribuții aduc un plus de valoare în literatura și cultura contemporană românească. Ce resorturi interioare m-a determinat să aduc Armonii Culturale în peisajul cultural contemporan? Poate doar o dorință intensă de a aduce un serviciu pozitiv de imagine românilor și României, patria sufletelor noastre, oriunde ne-am afla în lume. Cred cu tărie că românii sunt oameni inteligenți, geniali, chiar, și că mai au foarte multe lucruri bune de arătat. M-am dezis mereu de compatrioții noștri care fac rău acestei imagini pozitive, am spus mereu că faptele lor reprobabile nu mă reprezintă pe mine ca român și nici pe noi ca neam. Dorința de a arăta că românii sunt încă oameni cu adevărat valoroși și că, nu degeaba, se regăsesc în multe dintre personalitățile lumii civilizate, care aduc un plus valoric însemnat și contribuie din plin la bunăstarea altor meleaguri, altor nații. Toate acestea obținute cu multă muncă, sacrificii personale, dedicație.

Ecaterina Chifu: Ce obiective are revista?

Gheorghe A. Stroia: Fondată la Adjud, în februarie 2011, de scriitorul Gheorghe A. Stroia și poetul Ionel Marin, revista și-a propus să promoveze valoarea, oriunde aceasta poate fi identificată. Încă de la început, în paginile online ale revistei au fost găzduiți scriitori, poeți, prozatori, esești, exegeți, publiciști, istorici, teologi de mare valoare, dar și tineri promițători aflați la debut, ce au confirmat încrederea acordată. Prin noua revistă ARMONII CULTURALE, ne-am propus să creștem vizibilitatea românilor și României pe plan

internațional, să acordăm libertate de cuvânt tuturor celor ce vor să se exprime, însă pe un ton și într-un limbaj decent, lipsit de trivial și vulgarități. Revista Armonii Culturale crește, cu fiecare pas, prin fiecare contribuție adusă de colaboratorii noștri, cărora, cu mâna pe suflet, le mulțumim! Ne dorim să fim aproape de toți cei care doresc și îi invităm pe toți românii de talent să sprijine o astfel de inițiativă. Până la urmă, nu ne comparăm cu nimeni, nu facem concurență nimănui, nu dorim să deranjăm și nici să stânjenim pe nimeni, nu vrem să aducem niciun prejudiciu de imagine nimănui, VREM doar să fim NOI, o picătură în oceanul planetar al culturii. Credem, cu tărie, că fiecare dintre noi putem realiza lucruri deosebite, putem promova tinerii de talent – mlădițe ale acestui popor binecuvântat de Dumnezeu, rugându-ne pentru pacea și prosperitatea acestei nații! ARMONII CULTURALE – ÎNCĂ UN VIS ÎMPLINIT!

Ecaterina Chifu: Aveți o tematică generală a revistei?

Gheorghe A. Stroia: Tematica generală a revistei este culturală, asta însemnând literatură și artă, teatru, muzică, film, religie, psihologie, critică, orice se poate încadra în pozitivitate și sinergie, în spectacolul vieții, în genere.

Ecaterina Chifu: Ce colaboratori aveți?

Gheorghe A. Stroia: Această mare familie culturală – frumos intitulată ARMONII CULTURALE – a reușit să strângă în jurul său peste 900 de colaboratori permanenți din țară și din diaspora, pornind din România, Republica Moldova și lărgind sfera colaborărilor pentru românii din diaspora europeană (Franța, Germania, Belgia, Anglia, Suedia, Norvegia, Italia, Grecia) la diaspora americană (Canada, SUA), Asia (Israel, Korea), până la îndepărtata Australie (Australia, Noua Zeelandă). Din toată lumea, semnale pozitive, energii canalizate pozitiv, au stabilit pulsul real al fiecărui moment în parte, cuvintele de ordine în această unică familie culturală fiind: RESPECT, OMENIE, ÎNCREDERE, VALOARE, SPERANȚĂ.

Ecaterina Chifu: Ce impact are revista în plan cultural internațional?

Gheorghe A. Stroia: Avem, așa cum spuneam, colaboratori valoroși pe toate meridianele globului. A publica în revista noastră, pe care îmi

place să o numesc FAMILIA ARMONII CULTURALE, este un act de curaj, încredere, speranță, dar și o dovadă a valorii și autenticității. Mai nou, am dorit să facilităm accesul colaboratorilor noștri la revistă, am creat contul de AUTOR Armonii Culturale, prin care autorii își pot publica singuri materialele, ce devin, zi după zi, zestre de cultură veritabilă. Pentru aceasta nu pot decât să le mulțumesc tuturor celor care contribuie la sporirea acestui frumos proiect revuistic cultural și la lărgirea frumoasei noastre familii culturale! Respect, admirație, prețuire! Reverențe!...

Ecaterina Chifu: Aveți proiecte de viitor privind revista?

Gheorghe A. Stroia: Revista Armonii Culturale trebuie să continue! A fost un vis îndrăzneț, dar a devenit un brand național al valorii și, de ce nu, internațional. În virtutea acestui lucru, am fondat în 2011 editura Armonii Culturale, care nu încetează de aproape 10 ani să împlinească vise. Autorii noștri sunt, realmente, de pe toate meridianele globului, avem autori din Canada-SUA, Italia, Germania, Franța, până în Israel. Ne mândrim cu un portofoliu editorial ce depășește 2000 de titluri, unele dintre ele ediții rare, princeps, ce merită a fi omologate chiar și în cartea recordurilor. Ne propunem să realizăm și o librărie virtuală, prin care autorii să-și poată vinde cărțile, lucrări ce merită cu adevărat promovate. Armonii Culturale – încă un VIS... ÎMPLINIT!

Ecaterina Chifu: Vă mulțumesc!

Gheorghe A. Stroia: Eu vă mulțumesc pentru șansa acordată de a face cunoscute preocupările mele.

Ben Todică: Interviu cu una dintre cele mai dragi ființe din constelația sufletului meu, Doamna Melania Rusu Caragioiu

Ben Todică: Vă mai aduceți aminte de locul în care v-ați născut? Îl puteți descrie așa cum a rămas în memorie?

Melania Rusu Caragioiu: Era așa un soare blând ca întotdeauna. Fânețele miroseau a sulfină, greierii țârlăiau pe mușuroiul de pământ

strâns în jurul lujerului de porumb de unde răsăriseră încolăcindu-se firele de fasole urcătoare și un lujer de dovleac. În comuna Ilteu, Castelul stătea alb în parcul adormit, trezit doar de fereastră manual al inginerului Tompa, care își păstra sănătatea în felul acela. Și multe îmi mai amintesc, dar deosebit, cum plângea bunica mea când îmi spăla picioarele în trocuțul cu apă caldă, după ce fusesem desculță, cu alți copii la cules de boabe de strugure, pe deal, din via părăsită de grof în 1918. Prin comună se știa că oasele de șarpe uscate, pot intra în talpa piciorului și acolo stau până încep să „se coacă”, (adică să supureze)... Îmi mai amintesc, eram foarte atentă ce păsări cântau în pomii noștri din grădină, ca să nu fie cumva ciumvica, „ciumvic, ciumvic”, prevestitoare a morții, fiindcă mama era mereu bolnavă.

B.T.: Prima bucurie din viață și prima sperietură?

M.R.C.: Prin 1935, era o iarnă blândă, aveam hăinuțe frumoase, cum aveau toți copiii pe atunci, oamenii mi se păreau buni și zâmbitori. Tatăl meu, care pe atunci era impiegat de mișcare la c.f.r. pe linia principală Viena – Curtici - București, era salutat cu: „ Să trăiești domnișorule cu steau-n frunte!” (Steaua de pe chipiul roșu de impiegat de mișcare).

În casă, sub patul din dormitor, erau viguri întregi de pânzeturi spre a fi dăruite verișoarelor din „pustă”(zona aridă de șes, spre Curtici-Ungaria), tot sub pat mai erau roate de brânzeturi uscate și rude de salam, care așteptau același drum către rudele mai sărace. Atunci, la acel Crăciun, pentru prima dată am fost rugată să merg în curte, să aduc două lemne de foc, fiindcă „Neni”, dădaca mea și totodată menajera noastră era foarte ocupată cu prăjiturile. M-am întrerupt de la ocupația mea cu o turtiță de aluat și am plecat, așa cum eram, în sveterașul pe care îl aveam pe mine. M-am întors fără lemne, strigând în gura mare că Moș Crăciun mi-a adus un pom strălucitor, plin de bomboane, în camera de lemne! Bucuria mea era cu atât mai mare cu cât toți m-au însoțit mirați de o așa mare minune și au transportat pomul în casă!

Prima sperietură

Viața mea a avut parte mai mult de sperieturi decât de bucurii, petrecându-mi viața în orașe „cheie” sub bombardamente, ascunzându-

mă de valurile de combatanți feroce și de mașinile de război, răbdând de foame, de scarlatină și malarie și de tot ce este potrivit vieții până în 1989, când, se știe...

Voi povesti o spaimă citadină:

Mă dusesem la Timișoara spre a mă prezenta la admiterea pentru facultate. Am fost cazată la un internat din Piața Maria. Eram împreună cu trei colege de clasă de la liceu, una dintre ele, Virginica, fiind chiar colega mea de bancă, timp de mai mulți ani. Întrucât camerele de baie erau enorme și cu dușuri, am luat-o și pe Virginica în baie. Tocmai când foloseam după duș prosoapele, s-a stins brusc lumina și s-a blocat și ușa spre ieșire.

Eu, inventivă, ca întotdeauna, dar nu reușită inventivitate întotdeauna, am ajuns la fereastra băii și căutam să o deschid spre a ne salva din acea zisă închisoare caldă, plină de aburi, și cu puține șanse de a ne elibera, credeam eu. M-am urcat, în întuneric chiar pe pervazul ferestrei închise, căutând cu disperare un clențuș ca să o deschid ca să ieșim. Totul a fost în van. Baia părea în alt pavilion, deci nu ne-ar fi auzit nimeni dacă strigam să vină cineva să deschidă ușa băii pe dinafară. Ne-am resemnat și ne-am așezat pe grătarele de pe jos așternând prosoapele sub noi. Miracol, spre surprinderea noastră, s-a făcut lumină.

Am dat fuga la fereastră, uitând să încercăm ușa. Când am deschis fereastra îndărătnică, am sesizat că eram la etajul patru, iar fereastra dădea între patru clădiri, spre hornul adânc de aerisite, iar dincolo de fereastră, era, deci, un hău adânc... unde, dacă aș fi reușit să deschid fereastra aș fi căzut. Spaima care m-a cupins nu era de moarte, ci de ce se va întâmpla cu familia mea aflând ce am făcut și de asemenea cu toată acea sesiune de admitere, unde s-ar fi aflat că eu am putut face un asemenea gest necugetat și fatal, mie!!!

B.T.: Când ați recitat prima poezie sau când ați apărut în public?

M.R.C.: În copilărie am prins mai multe cântece și cântecele de la țară, și colinde pe care mă învăța bunicul, Moș Ilie, ca să le cânt. A da importanță și de a înțelege cum se recită o poezie, am învățat doar în clasa I-a primară. Eram la Vața de Jos. Serbarea de 10 mai se ținea în parcul

Stațiunii „Băile Vața de Jos”. Era prin anul stăjeriei, 1940-1941. Stațiunea își păstrase tot farmecul de stațiune Karlovy Vary a României, cum i se zicea în Europa. Halta c.f.r. pentru călători era un mic popas, cu birou, iar sala de așteptare, deschisă ca un abri elegant, cu bănci lustruite, cu ghirlande de viță de vie, care o acopereau peste strașina dantelată măiestrit tăiată. Acele fuioare care atârnav erau pline de grația verdelui, coborând în bucle. Peronul sclipea în petricelele lui, mărunte, viu colorate, mai mult spre roșu. Din trenul care ducea de la Arad la Brad, coborau „domni și doamne” foarte bine îmbrăcate- cum se spunea pe atunci, persoane cu valize ciudate și scumpe, și însoțitori care aveau un fel simplu de haine și purtau caschete, acum i-aș denumi „domestici”. coborând pentru sejur și tratament în stațiune.

Ochii noștri, ai copiilor, îi urmăreau curioși, dar de la distanță, îndreptându-se spre pavilionul alb, zidit mai mult din alb, marmură, ferestre albe, perdele și „podeaua” culoarelor din marmură cu nervuri negricioase și roșcate, ca peste tot, în pavilionul băilor unde se făceau tratamentele și unde se găsea și cabinetul medical.

Intram și noi, ne strecuram cu încântare pe lângă masa rotundă a recepției, apoi păseam cu sfială pe culoarele albe, călcând cu grijă pe marmura de pe jos, să nu facem zgomot, ciulind urechrea spre a discerne unde s-au cazat domni, pe partea dreaptă spre parcul cu minuni, sau pe partea stângă a pavilionului, unde geamurile dădeau spre piscina interioară. Piscina interioară era înconjurată de pavilionul central și alte clădiri aferente băilor. Un bazin mare dreptunghiular cu apă termală, scări de lemn, înconjurată cu o pardoseală mereu umedă din lemn și de jur împrejur cu cabine înalte din lemn, spălate de ploaie și de aburii care emanau mereu din bazin. Nu știam că se numesc vestiare, dar știam că înăuntru se ascundeau oamenii ca să se dezbrace, dar ieșeau tot îmbrăcați!, spre a intra în bazin sau de a „lenevi ” pe șezlongurile din lemn. De atunci încoace, când se pomenește noțiunea de scăldătoare, eu o asociez cu acea imagine care mi-a rămas pe retină și olfactiv, din copilărie.

Cum în localitate erau puțini intelectuali, câteodată cu un bonus, părinții mei primeau dreptul de a ocupa pentru baia medicinală binefăcătoare, o

asemenea cameră cu baie amenajată medical în interior, în acest staționar al băilor. Pentru mine era ceva ce eu citisem doar în cărțile de povești. Și mult mă miram. Camera de baie avea niște vane mai mari și mai adânci decât pâraul în care bunica spăla cu leșie de cenușă așternuturile, iar procovițele de pe paturi, înainte de sărbătorile mari.

Perdele albe, luciul vanei, marmura de pe jos, prosoapele mari, mari, tot ce era acolo, în interior mă făcea să stau și să pivesc, căutând în memoria mea dacă vreo carte mi-a vorbit de așa ceva. După uimirea mintală pentru edificiul multilocativ al băilor, ieșeam în parcul- pădure, bătrân cu arbori seculari care mărgineau aleile îngrijite. De atunci încoace, nu îmi mai amintesc să fi văzut alei ușor „cocoșate” pe mijloc, spre a nu stagna apa pe ele. Aleile erau pietruite tot cu acel dar al munților locali, cu acea brizură lucitoare în nuanțele ei de chihlimbar roșiu. În parc existau pavilione rotunde, chioșcuri albe specifice epocii, unde acum nu mai cânta nici o mini orchestră de gradați muzicanți, cum mi se povestise. În milocul parcului de unde se desfășeau aleile spre terenul de tenis, spre podul din frânghie suspendat peste un afluent al Crișului alb, altă alee spre strada mare care ducea spre centrul comercial, școala veche, farmacia și piața cu minuni și bunătăți de dulciuri colorate, batoane de nucă în caramel și trebuie să recunosc și multe mere, ciubere și găini peștițe pentru supa turiștilor.

Era soare, ziua de „10 mai”, Serbare școlară, știam noi, „națională!” zicea Domnul Învățător. Noi, toți copiii, în uniforme de străjer, care aveam, ceilalți în costumul popular obișnuit, strălucitor de curat și cu cojocel specific Țării Moților, cu obiele albe și opincute, eram strânși în mijlocul aceluia parc, lângă rondoul amintit. Programul s-a desfășurat după regulamentul școlar, iar publicul era format din puținele oficialități ale stațiunii balneoclimaterice și ale comunei Vața de Jos, părinții copiilor și din cei veniți la tratament, curioși să asiste.

Au cântat cântece patriotice, „Tricolorul”, „10 mai”, „Limba noastră”, „Pe-al nostru steag”, „Marșul lui Iancu”. Au vorbit „Domnii”, Domnul Învățător a acordat premiile și apoi s-au recitat poeziile. Eu aveam de recitat o poezie

patriotică. Am recitat la unison rînd cu rînd. Pe la mijlocul poeziei m-am oprit, am înghițit în sec, parcă îmi pierdusem suflul, câteva clipe. Am continuat obidită. Apoi au recitat ceilalți copii. Am înțeles că Iolika a fost mult aplaudată și i-a înveselit pe toți cu cățelușul, din poezia ei, el spărgând o oală. M-am simțit foarte nemulțumită de prestația mea și de faptul că Domnul Învățător de fiecare dată îmi dădea să recit o poezie patriotică, pe care nu știam cum s-o declam, ca să vorbesc mai convingător publicului și prin spusele mele, nu numai prin conținutul ei, să plac, să conving și să primesc aplauze ca Iolika. Spre jena mea, rotonda cu flori se ridica tot maestuos, lângă mine, cu coroanele sale concentrice de flori, spre a fi ele admirate, și din fiecare cerc concentric erau din ce în ce, mai înalte spre mijloc. Ele erau indiferente la obida mea.

B. T.: Care a fost materia preferată în școala primară? Dar profesorul sau profa?

M.R.C.: Începuse războiul, domnul învățător, Vesa Aron a fost concentrat. Am primit o învățătoare, o domnișoară de la Brad, înaltă, puternică și tot foarte corectă cu noi. A stat puțin la noi și a plâns mult când a aflat că Domnul Învățător a plecat pe front. Era îmbrăcată mereu în negru cu o rochie destul de exactă pe corp. Avea gesturi largi, vorba blândă. A plecat și ea. Atunci ne-a luat sub oblăduirea sa Preotul paroh, bătrân. Dânsul asculta la lecție, de obicei, pe băieții care învățau foarte bine, probabil ca să ascultăm și noi ceilalți, mai jucăuși, lecția de istorie și geografie. Eu o duceam bine cu lecția de limba română fiindcă îmi plăcea să citesc mult. Odată, când un copil care nu citea bine, poticnindu-se cu pauze lungi, învățătorul i-a zis: „de ce nu lungești silabele ca Melania, dacă nu poți citi bine și te poticnești cu pauze mari până dibuiești în gând întreg cuvântul?”

Îmi amintesc de faptul că mai mergeam cu lecția neînvățată, fiindcă pierdeam timpul citind și planând în aerul curat, zona înflorită de liliac, păpădie și tot ce te poate atrage. Odată, Domnul Învățător m-a prins și mi-a arătat cât de conștiincios este colegul meu care vine zilnic la școală, de peste deal, de la Părvăleni, o distanță de 6 sau 8 kilometri, pe jos, împreună cu alți

copii. Într-adevăr acel copil a luat mereu premiul întâi pe școală.

B.T.: Vă aduceți aminte prima bătaie?

M.R.C.: Nu cred că am luat vreodată bătaie. Mama mă urechea uneori, dar eram prea ocupată cu joaca și gândurile proprii ca să am în minte urecheala. Nu mă băteam nici cu copiii. Eram un copil melancolic, copleșit de boala mamei, de neînțelegerile pentru avere din familia bunicilor, în timp ce familia noastră, în anii grei, trebuia din salariul tatălui meu să întrețină cu bani și bunuri și rudele din partea tatălui, care „veșnic” erau sărace, „ba le-a rupt calul dinții cu copita, ba s-a dărmănat un prete de lut”, sau... sau... și o mai aveam și pe Neni, Dădaca mea, acum menajera, mama fiind mereu bolnavă.

B.T.: Vă amintiți primul sărut?

M.R.C.: Mama fiind bolnavă de tuberculoză în primii mei ani, nu m-a sărutat și nu îmi lăsa nici pe alții să mă sărute, spre a-mi păstra sănătatea. Singurul care mă săruta când eram la horă în satul bunicilor din partea tatălui era un văr, fruntaș în sat, care avea vreo douăzeci de ani și care, săracul, a murit pe front la Stalingrad. El mă lua în brațe, mă săruta și mă puneă pe umărul lui ca să joc și eu în horă cu el. Eram cam înciudată, fiindu-mi frică să nu cad și când mă lăsa jos fugeam în poală la mătușa. Un alt fel de prim sărut a venit foarte târziu, eu frecventând un liceu de fete, domnișoare, liceu fondat de o călugăriță. M-a sărutat un coleg de facultate, care ulterior a devenit soțul meu.

B.T.: Care a fost și este fructul preferat și de ce? Dar floarea?

M.R.C.: Fructul preferat era fructul la care ajungeam foarte rar, piersica. Întâi mă mulțumeam, cu piersicuțele mici cât nucile care creșteau în spatele „căsuței de jos”, cu vatră, de la bunici. Acel piersic a răsărit singur, a crescut cu apa care se arunca de le spălatul oalelor și care pomuleț primea soare numai după amiaza. Piersicele acelea erau mici, tari și răpănoase, dar aveau o aromă tare, dulce și parfumată. Mai târziu m-am înfruptat cu piersicile românești de Cenad, Banat, portocalii, uriașe de câteva sute se grame. Erau zemoase, minunate dar nu aveau aroma piersicuțelor mele din copilărie.

Iubesc mult florile și cunosc multe specii de flori. Îmi plac, în mod deosebit bujorii albi, despre care

mama mi-a povestit că au înflorit buchetul ei de mireasă. O altă alegere mai specială, o am pentru floarea albastră de cicoare. Această floare, aproape efemeră, îmi amintește de fânețele necosite „de la noi”.

B.T.: Ați iubit pe cine nu a meritat? Dar pe cine nu v-a văzut?

M.R.C.: Eram foarte pretențioasă la calitățile băieților și poate fiindcă citeam mult și îmi făurisem un standard de băiat care să merite iubirea. Odată m-am îndrăgostit, virtual, de prietenul vărului meu, adică de fotografia acestuia. I-o ceream atât de multe ori să o văd, încât vărul meu mi-a dăruit acea fotografie. O mai păstrez și acum în album.

B.T.: De ce vă iubiți limba? V-ați fi dorit o alta? Care și de ce?

M.R.C.: Nici nu mi-am pus vreodată întrebarea de ce îmi iubesc limba. Deși recitam mereu cele două poezii renumite și cântate despre limba noastră, până când la liceu am înțeles cât de greu se păstrează o limbă din calea năvălitorilor și a influențelor ligvistice și cât de frumos și armonios sună ea în toate dialectele și cât de cantabilă este sonoritatea ei fonetică între limbile lumii. Atunci am înțeles rolul scripturilor, al scriiturilor, al scriitorilor, a străduinței scriitorilor care au studiat în străinătate și le-au transmis și altora flexibilitatea și bogăția graiului nostru. Mai târziu, din partea multora, aceasta împlinindu-se prin traduceri masive din limba română în limbi străine. Am avut multă lăcomie pentru cunoașterea limbilor străine, dar în prezent am în capul meu un fel de esperanto lingvistic, atât cât mi-a fost necesar la catalogarea în fișierul bibliotecii a cărților străine vechi. Știam de acasă puțină maghiară de la Neni și literele chirilice de la străbunicul, iar de la liceu, latină, germană, franceză și rusă, în limita programului școlar. Spre a face față catalogării am folosit dicționare, sfaturi de la preotul bibliotecar al Mitropoliei Timișoara, cursul de esperanto al profesorului Cezar Apreotesei Timișoara (1970-1980) și dicționarul din dotare, un volum de 40/560 cm, în opt limbi. La liceu am învățat multă franceză, pe care o folosesc scris și vorbit și azi, dar nu prea aveam, în bibliotecă, multe cărți în franceză. Limba rusă nu s-a lipit de mine, decât cea fixată prin cântece și poezii. Încercând să trag o

concluzie, nu m-aș fi putut mândri atât de mult cu altă limbă, precum mă mândresc cu limba mea maternă, româna, cantabilă și extrem de nuanțată.

B.T.: Ce ați dorit, s-a împlinit?

M.R.C.: Unele s-au împlinit, unele nu. Viața mi-a împlinit ce a voit ea, adică desfășurarea vieții mele a fost dirijată social, de sănătatea mea, a familiei, de nevoile familiei, de cauzele fortuite de al doilea război mondial, de călătoriile dorite de a vedea lumea, de prescripțiile serviciului, de preferințele familiei. Eu niciodată fiind cea care am dirijat independent dorințele și gusturile personale.

B.T.: Anii senectuții au parfumul lor. Ce vă doriți în continuare?

M.R.C.: Acum sunt pensionară și trăiesc mereu așa cum am trăit, într-o dependență de tot și de toate. Singura mea libertate de acțiune, dar și aceea în limitele legale și morale, este de a scrie la ordinator, tot ceea ce îmi place, fără a depinde, uneori, de alții. Adică de a fi scriitor și poet de sine stătător, dar nu întotdeauna, având multe mesaje și cereri.

B.T.: Știți ce e iubirea? Ați iubit cu adevărat? Credeți?

M.R.C.: Știu ce este iubirea. Este o abnegație și o abandonare a voinței proprii sacrificată cuiva fără a cere nimic în schimb, iar dacă primești ceva în schimb, să te bucuri imens.

Desigur, aplicând aceste percepțe în iubire, am iubit cu adevărat.

Cred în miracolul iubirii și în influența ei benefică asupra bunei stări generale, asupra stimulării creativității, a deschiderii orizontului unei vieți.

B.T.: Care este însemnătatea existenței?

M.R.C.: Însemnătatea existenței am învățat-o din copilărie și mi-a rămas bine întipărită. Mă străduiesc uneori, alteori se desfășoară de la sine, să servesc în măsura în care sunt capabilă, lui Dumnezeu, societății, familiei și de a încerca să mă mențin spre a putea face față personal, acestor cereri

B.T.: Ați găsit-o?

M.R.C.: Mereu mi se pare că alții sunt mai buni, mai realizați și mai performanți. Dar nu cunosc invidia, ci acceptarea, admirația și exemplul pentru realizările lor. Din exemplul lor am învățat întotdeauna și pot spune că astăzi sunt un cumul

de percepțe adunate din experiența altora și îmi folosește mult fiindcă am învățat multe lucruri bune și folositoare mie și celor care trăiesc în jurul meu.

B.T.: O întrebare care nu vi s-a pus niciodată și la care ați dori să răspundeți? Vă rog?

M.R.C.: Nu mi s-a pus niciodată întrebarea de ce mai trăiesc. Nici eu nu mi-am pus întrebarea dacă s-a evitat această întrebare, fiindcă sunt oarecum utilă în această viață? Sau din delicatețea de a nu fi luată la rost pentru ceva ce nu a plăcut cuiva: longevitatea mea? Răspunsul meu în acest caz este: „M-am străduit să trăiesc fără a supăra pe alții cu prezența mea fizică și spirituală și trăiesc așa cum se poate în familie și în societate, printre ceilalți membrii din familie și din societate, până când Domnul mă va chema la El ... trăiesc cu speranța, că mă va chema la El, știindu-mă, ca o creștină ce sunt, că am un sac de păcate.

**Mulțumesc stimată și distinsă doamnă
Melania Rusu Caragioiu!**

Ben Todică

TRADUCERI

Un lanț al vieții, fiecare picătură contează

– Irina Lucia Mihalca

Kette des Lebens: jeder Tropfen zählt
deutsche Übersetzung: Michael Tudor
(traducere în germană)

Kette des Lebens: jeder Tropfen zählt

Aus Regentropfen, die in runde
Perlen verwandelt wurden, kann ich,
Aus Tropfen entstand das Leben, das
Geheimnis der Tropfen wirkt im Lauf der Zeit.
Eine Kette des Lebens, jeder Tropfen Zählt!

Inmitten der blauen Schatten, in silbernem Glanz,
Geht der Mond in der Rinde der Bäume unter.
In allem fließt ein Lebenssaft,
Jeder Saft hat ureigene Geheimnisse,
wir fühlen, aber wissen nicht, wie wir fühlen.

Zwischen All und Nichts verirren wir uns,
Für Bruchteile von Augenblicken
Treffen sich Menschen,

Zu einer Zeit, in der Leben und Tod
Verflochten sind und sich vermischen.
Wir haben jeder eine Stern:
Erlischt er und sucht dich hier unten!

Das Glück ist einfach, erreichbar für jeden
Doch nirgendwo kann ich es fassen,
Ich wünschte mir Dauer, ein Wiederfinden im
Traum!
Schließ- deine Augen, ich berühre dich im Licht,
Das uns beide überflutet:
An einem ende bist du, am anderen ich,
Leuchtend in dieser leere, blinden Zeit,
Zusammen,
Scheinbar unsterblich,
Leuchtend und niemals getrennt,
Während die Dunkelheit,
immer die Dunkelheit,
In den Winkeln des Todes lauert. Doch wir
Sind schillernde Strahlen des Regenbogens.
Mit Tautropfen
Aus der Traufe des Hauses, tränkst du deine
Seele.
So viel wird uns gegeben, doch wir, die
Reisenden, suchen.

Barfuß will die Freude auf den Schmerz treten.
Von Himmel bis zur Erde gibt es nur eine
Handvoll Illusionen
Ich bedaure es nicht, wenn ich verliere,
Ich weiß, ich habe etwas von mir selbst gegeben
Und fühl mich dadurch reich!

Un lanț al vieții, fiecare picătură contează
Printre picăturile ploii preschimbate
în perle rotunde am venit,
din picături s-a format viața,
misterul picăturilor lucrează în timp.
Un lanț al vieții, fiecare picătură contează!

Printre umbre albastre, în sclipiri argintii,
luna se stinge în scoarța copacilor.
În toate există o sevă,
fiecare sevă își are tainele ei,
plutim și nu știm cum plutim,
simțim și nu știm cum simțim.

Între totul și nimic rățăm noi,

pentru fracțiuni de clipe
se-ntâlnesc oamenii,
într-un timp în care viața și moartea
se-mpletesc, amestecându-se.
Toți avem câte o stea,
de nu reușești s-o atingi sus,
se stinge ea și te caută pe jos!

Fericirea e simplă, la îndemâna oricui
și, totuși, nicăieri, o pot atinge,
aș vrea să dureze, o regăsire, un vis!
Închide ochii, te-ating în lumina
care ne inundă,
la un capăt ești tu, la celălalt eu,
luminoși în timpul ăsta gol și orb,
împreună,
nemuritori parcă,
strălucind și nicicând despărțiți,
în timp ce întunericul,
mereu întunericul,
stă în ungherele morții, iar noi,
lucirea irizantă din razele curcubeului.
Cu picături de rouă,
de la streșina casei, îți adapi sufletul,
atât ne este dat, iar noi, călătorii, căutăm.

Desculță, bucuria vrea să pășească pe durerea
intensă.

– *De la cer la pământ nu-i decât o palmă de
iluzii, nu regret când pierd, știu că am dat ceva
din mine și mă simt mai bogat!*

Irina Lucia Mihalca

O limită, un spațiu, o clepsidră
Irina Lucia Mihalca
Eine Begrenzung, ein Raum, eine Sanduhr
deutsche Übersetzung: Michael Tudor
(traducere în germană)

Durch die blassen Farben, die uns folgen,
durch die Mauern der Ferne, durch die Gnade der
Zeit,
im Licht getrennt von der Dunkelheit,
leitend, riefen die Seelen ihre Liebe.

Ich brauche deine Berührung,
durchbreche die Stille, wie eine Seelentaufe
in dem göttlichen Wasser, über uns gegossen!

Wo ist das Wort der Liebe, wo ist die Stimme des Herzens?

Abgegeben habe ich das Lächeln, das ich dem Licht schenke,
Ich schwebe leicht, jetzt, auf der ganze Welt.

Schweigen kann schmerzhafter sein
als der Schmerz selbst,
der dunkle Faden des Bruchs und der Ablösung,
der verdrehte Faden der Gleichgültigkeit,
das blasse Rosa von Aprikosenblumenblatt
die nicht gefallene, ungeöffnete und gekostete Träne
Träne angeregt vom Augenlid,
Tropfen stillen Regen,
ihre Öffnung, Ideal des Augenblickes,
ihr Fall
oder das fröhliche Rasseln des Sommerregens.

Verlange und du wirst es bekommen!- ein göttliches Gesetz.
Halt mich fest in deine Armen, Liebster,
in dir will ich einschlafen,
bis ich fühle, wie das Seil den Damm bricht!
Spürst durch alle Poren die Reflexion unserer Farben,
jenseits des Verständnisses der Welt?
Wenn die Glocke der Wahrheit läutet,
alles in uns herum ruft,
grüne Hoffnungen,
Wirbel von blau und gelb,
das kochende Vulkan-rot,
ein orangener Atem und nostalgischen Violett,
– eine Begrenzung, ein Raum, ein Sanduhr –
warme oder kalte Nuancen, traurig oder fröhlich,
verrückte oder ruhige, lieblich oder hart
in Feier und Delirium, tropfen der Freude
wirft uns unter die Sterne.

Schwindelerregenden Höhen, Quelle und Spiegel,
in dramatischer Harmonie, passierte Traumreflexen!
Die Spirale wird gebaut,
Aufsteigend, Absteigend,
Umkehren unsere Pole, baumeln uns,
göttliche Momenten des Rückrufs,
tief bevormundender Eindruck in unser Blut,
eine Unterschrift auf der Leinwand des Lebens.

* * * * *

O limită, un spațiu, o clepsidră

Prin culorile palide ce ne urmăresc,
prin zidurile distanței,
prin gratiile timpului,
în lumina separată de întuneric,
călăuzindu-se, sufletele și-au strigat iubirea.

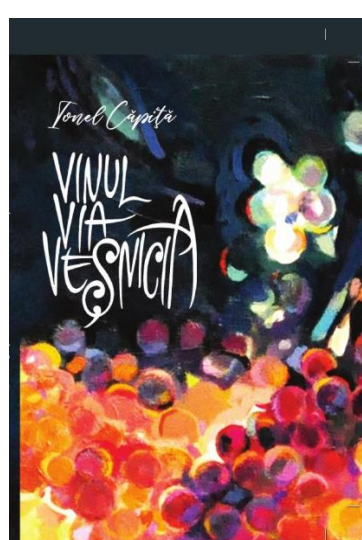
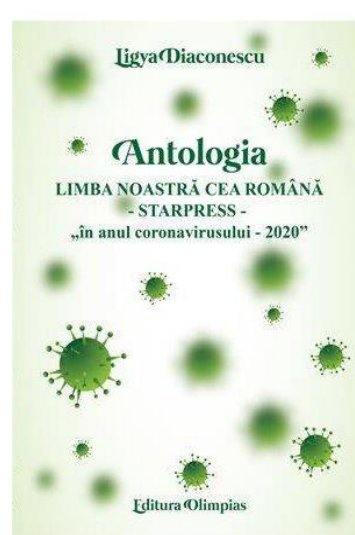
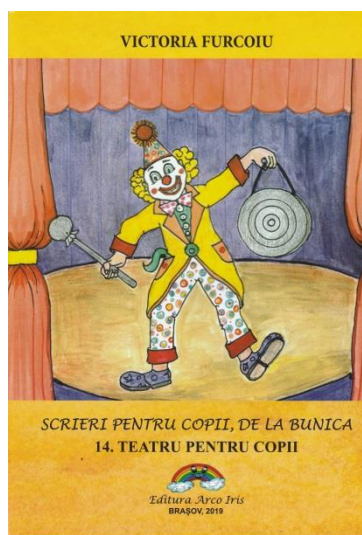
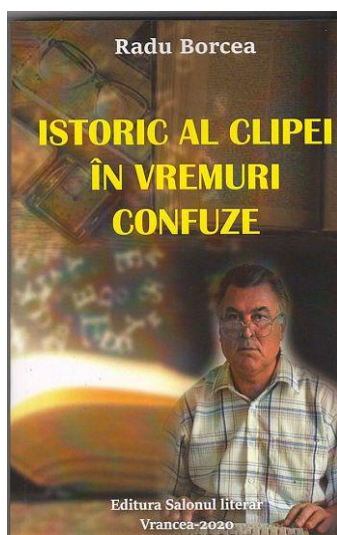
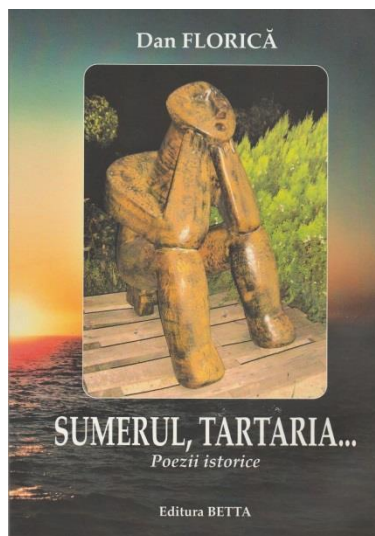
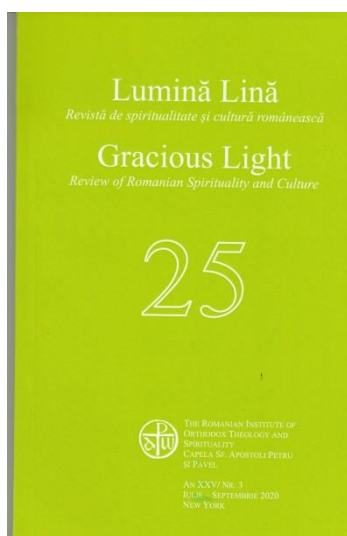
Am nevoie de-atingerea ta,
străpunge tăcerea, ca un botez al sufletului
în apa divină revărsată asupra noastră!
Unde-i cuvântul iubirii,
unde-i glasul inimii?
Am eliberat luminii zâmbetele dăruite,
plutesc ușor, acum, pe-ntreg cuprinsul lumii.

Tăcerile pot fi mai dureroase
decât însăși durerea,
firul întunecat
al ruperii și desprinderii,
firul răsucit al indifferenței,
suspînul pământului
și rozul palid
din petala caisului-vis,
lacrima necăzută,
nedeschisă, negustată,
lacrima aninată de pleoapă,
picur al ploii tăcute,
deschiderea ei, idealul clipei,
căderea în fugă
sau ropotul vesel
al ploii calde de vară.

Cere și ți se va da! – o lege divină.
Strânge-mă-n brațe, iubitele,
în tine vreau s-adorm,
până simt coarda ce sparge barajul!
Simți prin toți porii
răsfângerea culorilor noastre,
dincolo de înțelegerea lumii?
Când sună clopotul adevărului,
totul în jur ne cheamă,
speranțe de verde,
vârtej de albastru și galben,
clocotitorul roșu vulcanic,
un suflu portocaliu și violet nostalgic
– o limită, un spațiu, o clepsidră –

* * * * *

Semnal editorial

ISSN 2343-8061
ISSN-L 2343-8061